

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО**

**Збірник тез доповідей
студентів на науковій конференції**

*До 50-річчя Тернопільського національного
економічного університету*

**НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ:
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧЕНОГО, ФАХІВЦЯ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ**

9 квітня 2014 року

**Тернопіль
ТНЕУ
2014**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА
СТУДЕНТІВ:
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧЕНОГО,
ФАХІВЦЯ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**Збірник
тез доповідей студентів
на науковій конференції
(Тернопіль, 9 квітня 2014 року)**

Редакційна колегія:

*Галько Л.Р., к.е.н, доцент,
Дудар В.Т., к.е.н, доцент,
Коваль О.В., здобувач,
Маршалок Т.Я., к.е.н., доцент,
Рудан В.Я., викладач
Фліссак К.А., к.е.н, доцент,*

Відповідальний за випуск:

*Маршалок Т.Я. к.е.н., доцент,
голова Ради молодих вчених ТНЕУ*

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей, виголошених на студентській науковій конференції «Науково-дослідна робота студентів: формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації», яка відбулась у Тернопільському національному економічному університеті 9 квітня 2014 року.

***За зміст наукових праць
та достовірність наведених фактів і статистичних даних
відповідальність несуть автори та наукові керівники.
Матеріали подано в авторській редакції.***

ЗМІСТ

БАХІВСЬКИЙ А. ЗАБРУДНЕННЯ ВОДИ, ПРИЧИНИ, ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ	7
БОЧАН М. МЕДІАЦІЯ ЯК ФОРМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ КОНФЛІКТІВ	8
ВАРГА М. БІЗНЕС-АНГЕЛИ ТА ЇХ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ.....	11
ВІЛЬШАНСЬКА М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	13
ГЛАДКЕВИЧ Ю. КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ КАТАЛІЗАТОР УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ	14
ГУМЕНЮК О. СУД ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ ЗА НОВИМ КРИМІНАЛЬНО – ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ.....	16
ГУЦУЛЯК В. ГМО – ШКОДА І КОРИСТЬ.....	19
ДУКОВСЬКА І. РЕФРЕЙМІНГ АБО ЯК ПОБАЧИТИ ПРОБЛЕМУ ПІД НОВИМ КУТОМ.....	20
ЗАГОРСЬКА І. ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ Й НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ	22
ЗІНЬКО Л. ПРОБЛЕМИ ГРОШОВОГО ОБІГУ ТА СПОСОБИ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ	26

ІВАНИШАК Ю. МОДЕЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН НА ОСНОВІ МУЛЬТИАГЕНТНОГО ПІДХОДУ	27
КІЗЮК Н. ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА У ЗВІТНОСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	29
КОВАЛЬЧУК М. ЕВТАНАЗІЯ ЯК ПРИВІЛЕЙОВАНИЙ СКЛАД УМИСНОГО ВБИВСТВА	31
КРУПКО Ю. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАПАСІВ	33
КРУЧЕНИК Л. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	35
МАТІІШИН Ю. МЕРЕЖНЕ КОДУВАННЯ ДАНИХ В БЕЗПРОВІДНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ	36
МАЦЬКІВ Л. КАТУВАННЯ: ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ В УКРАЇНІ	38
МІЩАНИН О. РИНОК ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ	40
ПАНЧУК Н. РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПОБУДОВІ КАР'ЄРИ ТА ТВОРЧІЙ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	42
РАДИК С. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУВАННЯ	45
РИКУЛЬСЬКИЙ Б. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ РЕМОНТНО – МЕХАНІЧНОЇ МАЙСТЕРНІ...	46

САДЛИЙ М. СПЕЦИФІКА І НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ	48
САЛЬНІК В. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН В ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ	50
СИНКІВСЬКИЙ І. ХВОРОБА МОРГЕЛОНІВ	52
СОЛОВІЙ К. ІНСТИТУТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ У ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКУ ДОБУ: СТАНОВЛЕННЯ, ГЕНЕЗИС, ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ	54
СУШКО В. ВПЛИВ ДОМАШНІХ ТВАРИН НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	57
ХРУСТАЛЬОВА Ю. МОДЕЛЬ МЕНЕДЖЕРА ХХІ СТОЛІТТЯ	58
ХРУСТАЛЬОВА Ю. АНТИБІОТИКИ: ЇХ КОРИСТЬ ТА ШКОДА ДЛЯ ЛЮДИНИ	60
ЧОРНОУС Г. САМОРОЗВИТОК ЯК ТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ	61
ШАНДРУК І. ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ВНЗ ДО ОВОЛОДІННЯ МАЙБУТНЬОЮ ПРОФЕСІЄЮ	64
ШКЛЯРЕНКО Д. ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ OLAP В СППР ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ .NET	66
TSOKALO V. MODERNE TENDENZEN DER AUSLÄNDISCHEN INVESTITIONEN IN DER UKRAINE	68

ALBERT CUDJOE
PRESS FREEDOM AND THE ECONOMY 69

AWUAH KUSI BLESSING.
ECONOMIC GROWTH AND IMPACT OF SUPPLY SHOCKS IN AFRICA..... 70

ЗАБРУДНЕННЯ ВОДИ, ПРИЧИНИ, ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ

Вода – найбільш поширена неорганічна сполука, “найбільш важливий мінерал” на Землі. Водні ресурси поруч з атмосферними та космічними ресурсами належать до невичерпних природних ресурсів. Проте такі ресурси як вода та повітря суттєво піддаються значним змінам в процесі техногенезу, а при значному забрудненні можливе вичерпання цих ресурсів.

Серед інших геологічних оболонок Землі (літосфери, атмосфери, гідросфери) водна оболонка або гідросфера, займає найбільше по об’єму та важливе значенню місце. Для живих істот найсуттєвішими є наступні дві властивості води:

1. Вона має рекордне значення поверхневого тиску, розвиваючи великі сили при взаємодії з твердими тілами.

2. Здатність води легко розчленовувати на фрагменти більшість речовин.

Рослини на 90 %, тварини та люди на 75 % складаються із води. Втрата 10-20 % вологи живими організмами приводить до їх загибелі. Люди вмирають без води на восьму добу. Крім того, водні розчини – необхідна умова міграції будь-яких хімічних елементів; тільки за наявності води проходять складні хімічні реакції.

Ще в позаминулому столітті основоположник мікробіології Луї Пастер сказав, що: «Людина випиває 90 % своїх хвороб». На цьому тлі вже не видаються оригінальними сучасні застереження Всесвітньої Організації Охорони Здоров’я про те, що 80 % захворювань на планеті пов’язані із споживанням неякісної питної води.

У результаті інтенсивного використання людством водних ресурсів відбуваються значні зміни в гідросфері. Це призвело до того, що нині на Землі вже практично не залишилося великих річкових систем з гідрологічним режимом і хімічним складом води, не спотворених діяльністю людей. Як писав один з мандрівників: "Серед океану, відкритого для Європи Колумбом, тепер не можна занурити руку в воду, щоб не вимазатися в бруді". Типи забруднення різних вод подані нижче.

Типи забруднення	Забруднювальні речовини
Фізичне	Нерозчинні домішки: глина, пісок, намул, пил тощо.
Хімічне	Важкі метали, кислоти, луги, мінеральні солі, нафта і нафтопродукти, синтетичні поверхнево-активні речовини (СПАР), канцерогени, мінеральні добрива, пестициди
Біологічне	Різні мікроорганізми (бактерії, віруси), яйця гельмінтів, спори грибів
Радіоактивне	Радіонукліди (цезій-137, стронцій-90, калій-40 та ін.)
Теплове	Підігріті води ТЕС та АЕС

Суттєвою є та обставина, що у воді біологічне забруднення набирає особливого значення, подекуди за небезпекою навіть випереджаючи хімічні. Це трапляється найчастіше тоді, коли вода стає життєвим середовищем для патогенних мікроорганізмів, кількість яких у ній весь час зростає. Якщо перед використанням для пиття така вода не дезінфікується, то й мінімальна її кількість може спричинити вибух тих хвороб, що легко передаються саме через воду.

З усіх джерел забруднення води основне значення мають виробничі стічні води. Найважливішим наслідком забруднення води є те, що, потрапляючи у водойми, забруднювальні речовини спричиняють зниження її якості. Якість води виявляється у зміні її фізичних властивостей та хімічного складу, та у зменшенні вмісту у воді кисню. Забруднення природних вод може призвести до того, що вони стають непридатними для пиття, купання, а інколи і для

технічних потреб. Як правило, забруднена вода непридатна і для використання у промисловості, оскільки порушує нормальний хід технологічного процесу, знижує якість вироблюваної продукції.

Характер споживання	Забруднювач	Захворювання
Біологічний		
Пиття та їжа	Патогенні бактерії	Холера, дизентерія
	Віруси	Інфекційний гепатит
	Паразити	Амебна дизентерія
Вмивання, прання у воді	Паразити	дерматит
Проживання або знаходження біля води	Через комах – переносників	Малярія, жовта лихоманка
Хімічний		
Пиття та їжа	Нітрати	інтоксикація
	Свинець	Інтоксикація
	Поліциклічні ароматичні вуглеводні	Рак
	Надто м'яка вода	Артеросклероз, гіпертонія
	Хром	Уровська хвороба
	Нікель	Алергія шкіри
	Мідь	Ураження нервової системи
	Фенол	Отруєння

Найпоширенішими хворобами до яких призводить споживання забрудненої води є: холера, дизентерія, черевний тиф, рак, туляремія, інфекційний гепатит та багато інших небезпечних захворювань.

Щоб зменшити забруднення води необхідно, щоб підприємства менше випускали відходів виробництва у водойми, а люди слідкували за чистотою водойм у своїх оселях, щоб регулярно проводилися заходи очищення води та діяли спеціальні служби, які б слідкували за чистотою водойм. Адже чистота навколишнього середовища залишає слід на нашому здоров'ї, і це насамперед важливо не тільки для нас, але і для наших дітей.

Вода поряд з їжею є найбільш важливою ланкою, яка зв'язує людину з природою, тому збереження її чистоти є запорукою міцного здоров'я.

БОЧАН М.
Юридичний факультет
Ст. групи ПР-31
Науковий керівник:
к.е.н, доцент Труфанова Л.М.

МЕДІАЦІЯ ЯК ФОРМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ КОНФЛІКТІВ

В умовах кризи особливу актуальність для бізнесу набувають питання розв'язання комерційних спорів. В комерційній сфері виділяють декілька способів вирішення спорів, серед основних – переговори, судове вирішення, арбітраж, медіація. Безсумнівно, вирішення спору шляхом переговорів - це оптимальний варіант. Однак часом трапляється так, що сторони конфлікту не хочуть або не можуть домовитись, і вирішення спору передається в суд або арбітраж. Судовий та арбітражний розгляд спору в принципі зводиться до того, щоб визначити, хто правий, а хто винуватий. І тут кожній із сторін конфлікту потрібно бути готовим до можливого програшу - так склалося історично. Однак світ не стоїть на місці, людські відносини розвиваються, а з ними й нові технології їхнього врегулювання, у тому числі й технології врегулювання спорів. Медіація - це спосіб

вирішення спорів, побудований на іншій філософії та принципах взаємного інтересу, медіація прагне до результату вигреш – вигреш [1,61].

Питання медіації і арбітражного процесу тісно пов'язані в тому, що світовий розгляд спорів не тільки запобігає вирішенню економічних конфліктів. Адже сторони, які вживали заходів для врегулювання спору в доарбітражному порядку, мають більш чіткі позиції в судовому процесі і надають суду найбільш вивірену можливість оцінити і вирішити неврегульовані питання їх взаємозв'язків [2,42].

Метою роботи є дослідження медіації як одного з альтернативних видів вирішення господарських конфліктів та її переваг.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання:

— визначення правової природи та поняття ефективності медіації як позасудового методу вирішення господарських спорів;

— виявлення ролі і переваг медіації у забезпеченні ефективності господарського судочинства;

— питання майбутнього української медіації і його подальше регулювання

Питання медіації досі є мало дослідженим вченими-юристами, зокрема й українськими науковцями. Мають місце поодинокі публіцистичні статті Т.М. Худякової, І. Терещенко, Алеша Залара та ін. та окремі наукові дослідження, в яких науковці опосередковано торкаються цієї проблеми, наприклад, праці О.П. Євсєєва та О.В. Федькович.

У сучасній доктрині немає єдиного підходу до розуміння сутності такого альтернативного способу вирішення господарсько-правових конфліктів, як медіація. Поняття "медіація" походить від латинського "mediare" - бути посередником. Медіація - це міжнародний, загальноживаний термін, що відповідає українському терміну "посередництво". Медіація визначається як переговори за участі нейтрального посередника (медіатора), добровільний і конфіденційний процес, в якому нейтральна третя сторона (медіатор) допомагає конфліктуючим сторонам досягти взаємоприйнятної угоди [3,10].

У всьому світі медіація застосовується та розглядається як важлива складова процесу примирення, яка сприяє можливості позасудового вирішення конфліктів. Переважна більшість розвинених країн упровадила інститут медіації в свої національні правові системи. Не стала винятком і Україна, яка перебуває на стадії впровадження процедури медіації в національну правову систему. Так, у травні 2006 року вийшов Указ Президента України «Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів». Згідно з вищезазначеним Указом одним із завдань концепції було «створення можливостей для розвитку альтернативних (позасудових) способів розв'язання спорів». В Указі як один зі способів урегулювання спорів була названа медіація – діяльність професійних посередників, які спрямовують учасників юридичного спору до компромісу і врегулювання спору самостійно самими учасниками [4,30].

Медіація за своєю суттю є неформальною, добровільною процедурою, проте вона показує чудові результати у розв'язанні конфліктів. Вбачається, що не існує «ідеальної» моделі медіації або усталених схем та правил. Серед переваг медіації окремо виділяється її спонукальний характер до добровільного виконання рішення, прийнятого під час врегулювання цивільно-правового спору. Аргументується зазначена позиція таким чином. Коли суд виносить рішення, навіть за умови застосування процедури примусового виконання, воно часто не виконується. Як пояснюють психологи, людина опирається будь-яким примусовим заходам через свою природу. Водночас, коли людина бере активну участь у прийнятті та формулюванні рішення, ступінь опору значно зменшується, тобто людина добровільно виконує погоджене рішення [5,131].

Майбутнє української медіації: регулювати чи ні? Як не дивно може звучати, але акцент повинен ставитися саме на майбутньому - адже сьогодні у медіації є і досить

непогане. Наприклад, в Україні досить ефективно працює медіація як спосіб примирення потерпілого і правопорушника, захисту прав споживачів, вирішення трудових спорів, а також сімейних спорів. Фактично тієї нормативної бази, яка існує, цілком достатньо для здійснення такого роду діяльності, тому що в кожному окремому випадку послуга медіатора може бути дуже подібною до тих, яку здійснюють посередники, консультанти, коучі, фасилітатори. Чого дійсно бракує, так це – законодавчо встановленого захисту прав медіатора. Адже конфіденційність одна з головних умов успішності медіації. Закон «Про медіацію», проект якого вже розроблено і проходить нормальні процедури просування вперед аж до прийняття його Верховною Радою, може зіграти велику роль в розвитку медіації в Україні. Адже з прийняттям закону сторонам конфлікту буде якось спокійніше застосовувати щось для них маловідоме. Тому легітимізація ідеї є дуже важливою для встановлення довіри до неї.

Є судді, які підтримують медіацію і досить чітко розуміють, що її запровадження допомогло б зменшити навантаження на суди шляхом зменшення кількості справ, належних до розгляду. Але з їх боку є певні побоювання, що рекомендація медіації як процедури може викликати підозри в заангажованості судді. В той же час, слід бути дуже обережними, щоб не «зарегулювати» те, чого не слід регулювати взагалі, або врегулювати деякі аспекти не так, як треба [6].

Необізнаність українців щодо альтернативних методів вирішення спорів просто катастрофічна. Але інформування – це, скоріше, завдання держави, яка має для цього відповідні фінансові та організаційні можливості. За найскромнішими підрахунками, в Україні вже підготовлено близько двох тисяч медіаторів. Найбільшою проблемою для них є відсутність практики. На жаль, вітчизняна судова система у 90 відсотках випадків приносить втому, розчарування і зневіру у справедливості. Тому надзвичайно необхідно не лише інформувати суспільство в різний спосіб про те, що медіація – це добра справа, а й показувати її практичне застосування [7,14].

Як впливає з наведеного вище, одним із способів цивілізованого вирішення корпоративних конфліктів і спорів є медіація, тобто процес примирення і знаходження конструктивного підходу до врегулювання суперечки, який дає змогу розв'язати важливі для обох сторін питання. Медіація дає змогу під різним кутом розглядати предмет спору, використати конфлікт як "інструмент навчання" і основу для покращення взаємин між сторонами. Тобто, медіація - це один із так званих альтернативних (позасудових) способів врегулювання спорів, ефективність якого є дуже високою. Однак в Україні вона не має великої популярності, тому потрібно забезпечити професійну підготовку медіаторів та апробування медіації у вирішенні спорів у сфері корпоративного управління. Українським юристам потрібно вивчати та ретельно розглядати можливості інших способів вирішення спорів як на національному, так і на міжнародному рівнях, та давати згоду у разі подібної пропозиції з боку суду, інформувати клієнтів та населення про наявність інших можливостей та альтернатив у вирішенні спорів. Це нормальна практика європейських судів, яка може лише сприяти розвантаженню державної судової системи в Україні. Адже умови євроінтеграції України вимагають налагодження роботи альтернативних методів вирішення спорів.

Література:

1. Громовий О. Медіація в Україні: переможе чи програє? // Юридичний журнал.- 2010. -№1.- С. 61-62;
2. Подцерковный О. Проблемы мирового урегулирования хозяйственных споров через призму украинского законодательства // Опыт некоторых стран Европы и Азии: сборник статей к 5-летию Арбитражного суда при Новотомской торговой палате. -2013. – С. 39-43;
3. Резнікова В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка.- 2012.- Вип.90.- С.10-15;

4. Кронда Ольга. Медіація - універсальна форма вирішення конфлікту? // Юридична газета. – 2013. - № 17(23 квіт.). – С. 30-31;
5. Кільдюшкіна О. Передумови впровадження медіації в Україні // Юридичний журнал. - 2010. - № 4. - С.130-131;
6. Єрмоєнко Г. Перспективи розвитку медіації в Україні // Матеріали круглого столу «Медіація в Україні: актуальні проблеми розвитку». – 30. 04 2010 р.;
7. Філоненко С. Українсько-німецька перспектива медіації: допомогти знайти шлях до примирення // Віче. - 2010. - № 23. - С. 14-15.

ВАРГА М.

факультет банківського бізнесу

Ст. групи ФБС – 33

Науковий керівник:

Викладач кафедри банківської справи,

Заступник голови Ради молодих вчених ТНЕУ Рудан В.Я.

БІЗНЕС-АНГЕЛИ ТА ЇХ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Останнім часом для розвитку малих підприємств та великих компаній, як в цілому світі так і в Україні, постає проблема фінансування. Відомими джерелами фінансування для довгострокових проектів великих компаній є розміщення акцій на біржі, а також облігаційні позики. Для малих підприємств основними джерелами виступають кредити, інвестиції, а також капітал венчурного фонду. Але ці джерела мають багато недоліків, тому дослідження діяльності бізнес-ангелів, які є одними із джерел фінансування, є актуальним на сьогоднішній день.

Метою даної роботи є дослідження особливостей діяльності бізнес-ангелів у світі та Україні.

Бізнес-ангелів світу подарувала Кремнієва долина. Сталося це тоді, коли Юджин Кляйнер вирішив заснувати власне виробництво кремнієвих мікросхем. В цьому йому допомогли приватні інвестори від яких він отримав 1,5 мільйона доларів інвестицій. Бізнес-ангели (англ. Business angels) — це неформальні приватні інвестори, які вкладають власні кошти в ризикові проекти без надання будь-якої застави. Вони отримали таку назву, тому що, крім них, мало хто наважується вкласти гроші в ризиковані проекти, можна сказати, що бізнес-ангели рятують молодих підприємців і їх компанії, які перебувають у тяжкому фінансовому становищі. Також, окрім фінансів, вони привносять в компанію цінніший вклад — досвід у сфері її діяльності і управлінські навички, чого, як правило, не вистачає компаніям на початкових стадіях, а також свої зв'язки. Можна зазначити, бізнес-ангели корисні й тим, що додатково до безпосереднього фінансування можуть забезпечити підприємству кредитні гарантії.

Основна перевага бізнес-ангелів перед традиційним банківським кредитом — приватні інвестори готові ризикувати. На відміну від банку, вони можуть надати як кредит на розвиток бізнесу, так і кредит на відкриття бізнесу. Крім того, вони беруть участь у бізнесі, дають професійні консультації, надають підтримку, адже вони безпосередньо зацікавлені в успіху підприємства. Недоліком бізнес-ангелів є обмежені можливості порівняно з банками. Основною особливістю інвестування бізнес-ангелів — реінвестування отриманого прибутку для максимізації вартості компанії.

Відповідно до результатів недавнього дослідження, опублікованого в звіті Глобального моніторингу підприємництва (ГМП), неформальні приватні інвестиції в молоді фірми у багато разів перевищили формальні інвестиції, зроблені венчурними фондами. Неформальні приватні інвестори профінансували 99,962% усіх фірм, розмір їхніх інвестицій склав 91,8% від сумарного венчурного капіталу, інвестованого в молоді

фірми в країнах ГМП. Всього, в 33655116 молодих фірм було інвестовано 364 млрд дол. В середньому в країнах ГМП протягом останніх трьох років 3% населення інвестувало в чужий бізнес 43,7% цих інвесторів повідомили, що вони інвестували в сімейний бізнес близьких родичів, 29,2% — у фірми друзів, 8,9% — у фірми колег по роботі і 9,3% — у фірми незнайомих людей. В США бізнес-ангели в середньому інвестують близько 45 млрд. дол., в 50 000 молодих фірм щорічно. Всього в США нараховується близько півмільйона активних бізнес-ангелів. В Євросоюзі — існує близько мільйона потенційних бізнес-ангелів, готових інвестувати від 10 до 20 млрд євро. Так, одним із перших інвесторів компанії Google став Енді Бехтольшайм, який нині є мільярдером. Або ж, для прикладу, Пітер Тіль вклав 500 тис. дол. у нікому не відому компанію Facebook, і тепер його частка в соціальній мережі також зробила Тіля мільярдером. Найбільш відомим прикладом успішних проектів бізнес-ангелів у світі є інвестиції в компанію Apple. Вклавши 91 тисячу доларів, інвестор отримав 154 мільйони. Нажаль, таких же вражаючих прикладів в Україні навести доки не вдається і це не тому, що їх не існує, а тому, що українські інвестори бажають залишатися інкогніто. Якщо на заході інвестори віддають перевагу фінансуванню hi-tech, ноу-хау і інтернет-бізнесу, то в Україні доки домінує інвестування в звичніші види бізнесу, досить далекі від високих технологій, — харчову промисловість, виробництво будівельних матеріалів, нерухомість тощо. Підвищений інтерес українських бізнес-ангелів до харчової промисловості і нерухомості обумовлений в першу чергу тим, що в цих суперприбуткових нині сферах приватному інвесторові легко добитися пільгового оподаткування (під виглядом реінвестицій), що в разі збільшує прибутковість цих проектів для самого бізнес-ангела. Підтверджують цю думку і результати першого “аукціону ідей”, проведеного у рамках виставки “Винаходи і інновації”. Як із сумом відмічають учасники, потенційних приватних інвесторів мало притягали інноваційні hi-tech проекти, незважаючи на те, що західні венчурні фонди оцінювали їх потенціал дуже високо.

У Асоціацію приватних інвесторів України входять близько 50 чоловік, але, за даними експертів, насправді в Україні приватних інвесторів значно більше. Ця ситуація ускладнює підприємцеві пошук потенційного інвестора. З іншого боку, самі бізнес-ангели скаржаться на неефективність існуючих джерел інформації. Адже будь у них необхідна база даних, вони могли б профінансувати набагато більшу кількість проектів. Можливий варіант вирішення проблеми недоліку інформації — створення мереж бізнес-ангелів. Підприємцям це дасть можливість презентувати свій проект відразу багатьом потенційним інвесторам, а інвестори у свою чергу дістануть доступ до відповідної бази даних, в якій зможуть вибрати проекти, що цікавлять їх. Подібна система працює в Німеччині, США, Великобританії і навіть в Росії. У завдання таких мереж входить надання підприємцям консалтингових послуг з підготовки проектів і організації їх презентацій.

Отже, Україні доцільно створити потужну мережу бізнес-ангелів для залучення інвестицій у всі види бізнесу, що допоможе підняти країну з кризи та вивести на один рівень розвитку з провідними країнами світу. Залучення капіталу бізнес-ангелів є альтернативою стандартним формам інвестування.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Розвиток в Україні засад ринкової економіки в умовах фінансової нестабільності створює основу для конкуренції між її учасниками. Це стосується і банківської сфери. Саме тому визначення шляхів забезпечення конкурентоспроможності комерційних банків, їх стабільності, надійності в порівнянні з іншими фінансовими установами є дуже важливим як для інвесторів, клієнтів банків, так і для банківського сектору в цілому.

Термін «конкурентоспроможність» трактується деякими авторами як «реальна чи потенційна можливість підприємств виготовляти та збувати товари, які за ціновими та неціновими характеристиками є більш привабливими, ніж товари конкурентів». Конкурентоспроможність банку, на думку Ю.О. Заруби, відображає успішність його функціонування в процесі набуття, утримання та розширення ринкових позицій, що передбачає здатність банківської установи забезпечувати відповідність власних послуг запитам споживачів та протистояти негативному впливу зовнішнього середовища.

Оцінюючи конкурентоспроможність окремого конкретного банку, необхідно перш за все брати до уваги основні її чинники, а саме: здатність вчасно і адекватно реагувати на зміни в економічній ситуації; наявність заходів щодо зміцнення вузьких місць банку в порівнянні з конкурентами; імідж та репутація банку; можливість надання комплексу банківських послуг; відкритість банку для клієнтів (як існуючих так і потенційних); впровадження інноваційних видів послуг; оновлення існуючих технічних потужностей; удосконалення менеджменту, управлінської та організаційної структури; розвиток філіальної мережі; рівень навичок та професіоналізм персоналу, можливість швидко вирішувати проблемні питання.

Також, необхідно зазначити, що той чи інший рівень конкурентоспроможності банку в будь-який момент визначається впливом взаємопов'язаних факторів. З точки зору системного підходу найбільшої уваги, на нашу думку, заслуговує їх класифікація за джерелом походження. У відповідності з цим критерієм, усі фактори впливу можуть бути поділені на дві групи: фактори зовнішнього середовища та фактори внутрішнього середовища. До зовнішніх факторів відносять: ефективність державно-правового механізму; загальноекономічна ситуація; стан фінансового ринку. Внутрішні фактори включають в себе: конкурентну позицію, комерційні зв'язки, впровадження інновацій, рівень капіталу та ресурсної бази, якість активів, управління ризиками, рівень прибутковості.

Таким чином, для підвищення конкурентоспроможності банків, може бути запропоновано ряд наступних ідей:

посилення конкурентоспроможності банківської установи вимагає нової якості банківського менеджменту, який повинен дуже оперативно реагувати на виклики динамічного ринку;

необхідно встановлювати депозитні ставки на рівні ринкових або вище них;

потреба у постійному відстеженні тенденцій трансформації зовнішнього середовища і, як наслідок, зміни конкурентних переваг банку та його стратегічних конкурентів обумовлює необхідність проведення моніторингу їх діяльності з метою забезпечення своєчасної адаптації банківської установи до змін;

зростання конкурентоспроможності може досягатися за рахунок подальшого розвитку філіальної мережі (це одна із конкурентних переваг банків у боротьбі за роздрібною клієнта);

конкурентоспроможність банків на ринках окремих послуг залежить від їх якості та сервісного рівня обслуговування клієнтів, а головними критеріями якості послуг банку мають бути: економічна вигідність, гарантованість здійснення та повнота виконання, дотримання банківської таємниці;

жорстка конкуренція ведеться також за ресурси, які банки акумулюють на ринку фінансових ресурсів, тому необхідне встановлення оптимальної ціни на них.

Однак в сучасних умовах фінансової нестабільності, конкурентоспроможним може бути банк, який постійно розширює перелік послуг, знижує їх собівартість, пропонує клієнтам різні консультації та додатковий сервіс.

Прагнення скоротити витрати і спростити процедуру обслуговування клієнта зумовило використання у сфері банківських послуг сучасних інформаційних технологій, однак вони включають не тільки технічні й технологічні розробки, а й упровадження нових методів роботи на ринку, в тому числі й інноваційних стратегій.

Загалом розрізняють три варіанти інноваційного процесу в банку.

- Варіант 1. «Інновація – прорив». У загальному вигляді цей варіант передбачає: генерацію кардинально нових знань і визначення можливостей трансформації одержаних фундаментальних знань в ідеї щодо нових банківських послуг; визначення потреб клієнтів в інноваціях цього типу; поширення інновацій та оцінку їх ефективності.

- Варіант 2. «Інновація – удосконалення». Цей варіант передбачає: вибір якостей банківського продукту, що потребують удосконалення, та визначення проблем, які необхідно вирішити; генерацію ідей щодо вдосконалення банківського продукту; вибір базової ідеї вдосконалення банківського продукту; впровадження удосконаленого банківського продукту; оцінку ефективності вдосконалення банківського продукту.

- Варіант 3. «Інновація – модифікація». Цей варіант передбачає: з'ясування потреби банку щодо модифікації банківського продукту; вибір і конкретизацію параметра банківського продукту, який необхідно модифікувати; впровадження модифікованого банківського продукту; оцінку ефективності модифікованого банківського продукту.

Таким чином, сучасні умови ведення банківського бізнесу в умовах фінансової нестабільності обумовлюють впровадження та реалізацію шляхів для підвищення конкурентоспроможності банків. Так, банківські установи змушені розширювати спектр банківських операцій та послуг в напрямку інновацій, підвищувати якість обслуговування клієнтів, проводити масштабні рекламні кампанії, підвищувати якість обслуговування клієнтів, що у підсумку спрямоване на збереження та розширення наявної клієнтської бази, збільшення показників дохідності та прибутковості банківської діяльності в цілому.

ГЛАДКЕВИЧ Ю.

Факультет економіки та управління

Ст. групи МЛ-41

Науковий керівник:

к.е.н., доц. Овсянюк-Бердадіна О. Ф.

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ КАТАЛІЗАТОР УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

У сучасному світі, коли практично кожне підприємство стає підприємством обслуговування, усе більшою мірою на перше місце серед факторів конкурентоспроможності виходить корпоративна культура підприємства.

Культура проявляє себе різними способами, деякі з них чітко виражені, інші – важкозрозумілі. Методи формування позитивної культури організації, як правило, носять неформалізований характер, однак, незважаючи на це, є численні приклади потужної й цілеспрямованої зміни культури багатьох організацій.

На нашу думку яскравим прикладом потужної корпоративної культури є культура компанії Zappos. Інтернет-магазин взуття Zappos, що виріс за 10 років з компанії з офісом в спальні у багатомільярдну корпорацію, вважається бізнесом з корпоративною культурою №1 у світі. Західні керівники та менеджери, коли хочуть описати стиль бізнесу, заточений на могутності корпоративної культури, часто говорять всякими виразами на кшталт «Zappos-like» або «Zappos-style». Серед багатьох прикладів особливих правил, законів і звичаїв корпоративної атмосфери взуттєвого гіганта, які дійсно дивують, наведемо 10 найцікавіших з них:

1. При прийомі на роботу в компанії від претендента не вимагають розповіді про свої досягнення на колишньому місці роботи. Навпаки, його просять розповісти про власні помилки, повідати історії з життя. Співбесіда більше схожа на зустріч в «клубі самотніх сердець» - в невеликому залі, прикрашеному в урочистому стилі, звучить музика, стоять столи з напоями і пригощаннями. HR-менеджери і претенденти вільно переміщуються і спілкуються в режимі фуршету.

2. Після прийому на роботу всім співробітникам належить пройти чотиримісячний курс навчання. Здобувачі вивчають історію Zappos, разом ходять в походи і подорожують. Кожен співробітник компанії від прибиральника до CEO повинен два тижні пропрацювати в колл-центрі «на телефоні» - для того, щоб краще зрозуміти клієнтів компанії.

3. У перший день початку навчання всім претендентам компанія пропонує заплатити 2.000 доларів, якщо ті негайно відмовляться від роботи в Zappos. За статистикою, на це йдуть одиниці.

4. Компанія старанно підтримує і розвиває незвичайну атмосферу в офісі. Кожен співробітник може оформити своє робоче місце так, як йому хочеться.

5. Будь-який бажаючий може відвідати офіс Zappos, розташований в Лас-Вегасі - для цього потрібно записатися на екскурсію на сайті. Навіть якщо на екскурсію запишеться тільки одна людина, то за нею все одно надішлють спеціальний автобус прямо до літака (таке трапилося один раз). В офісі можна фотографувати і чіпати все що завгодно, можна спілкуватися з усіма співробітникам і заходити у всі приміщення.

6. При вході в внутрішню мережу Zappos від співробітників вимагається не лише логін і пароль. На екрані також з'являється фотографія будь-якого співробітника компанії, випадково обрана з бази - потрібно ввести його ім'я.

7. Всі співробітники компанії можуть викладати своє бачення корпоративної культури, розповідати про своє життя в Zappos, ділитися історіями. Всі розповіді потрапляють в спеціальну книгу «ZapposCultureBook». Цю книгу може отримати абсолютно безкоштовно будь-який бажаючий – компанія відправить вам її поштою. Для отримання книги потрібно написати електронного листа на ceo@zappos.com.

8. Компанія пропонує своїм постачальникам і партнерам спеціальний веб-сервіс, за допомогою якого можна відстежувати абсолютно всі фінансові та логістичні показники компанії. Постачальники бачать дані з продажу, завантаженість складів, середній термін доставки взуття та багато іншого. Ця повна відкритість створює атмосферу неймовірної довіри - не дарма в чергу на укладення контрактів з Zappos стоять десятки світових брендів.

9. На столі кожного співробітника компанії є набір листівок, які пропонується розсилати покупцям взуття. Співробітники Zappos бажають простим покупцям приємної подорожі, цікавляться якістю взуття і запитують про можливі проблеми.

10. Співробітники call-центру навчені давати максимум інформації з будь-яких питань і бути максимально корисними незалежно від того, стосується питання взуття чи самої Zappos.

Дійсно, Zappos – це компанія з дивовижною корпоративною культурою, і її особливості не обмежуються списком, наведеним вище - таких «фішок» сотні, якщо не тисячі. Не даремно ж у листопаді 2009 року Zappos була куплена Amazon за 1,2 мільярда доларів. Фахівці кажуть, що комп'ютерного гіганта цікавив не стільки інтернет-магазин з продажу взуття, скільки можливість долучитися до корпоративної культури № 1 у світі.

Таким чином, раціонально побудована корпоративна культура здатна вивести компанію на лідируючі позиції в світі. Особливо над розробкою корпоративної культури варто задуматись багатьом українським підприємствам з метою підвищення їх конкурентоспроможності, а також привернення уваги споживачів та зменшення плинності персоналу. Також ефективна корпоративна культура виступає потужним фактором мотивації персоналу, оскільки працівники повинні приходити на роботу з задоволенням та повертатися додому в гарному настрої, адже співробітники, натхненні сягати нових вершин, – здатні найкраще задовольнити потреби та інтереси споживача.

ГУМЕНЮК О.

Юридичний факультет

Ст. групи ПР-33

Науковий керівник:

доц., к.ю.н., Рогатинська Н.З.

СУД ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ ЗА НОВИМ КРИМІНАЛЬНО – ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ

Реформування судової системи і судочинства в Україні пов'язане з необхідністю становленням суду як дійсно незалежної і самостійної гілки державної влади, що має забезпечувати правосуддя. Справедливе судочинство та належний захист прав і свобод людини можливі не лише за наявності досконалого процесуального законодавства, але й за відповідної організації роботи судової системи.

Сьогодні, на жаль, суди в масовій свідомості громадян України не асоціюються із законом та справедливістю. За даними соціологічного опитування, яке проводилось у січні 2012р., суд має найнижчий рівень довіри серед інститутів державної влади України. Тільки 8% респондентів зазначили, що вони цілком довіряють судовій системі, 34% відповіли, що на суд вони не можуть покладатися, коли мова йде про справедливість і більш ніж 43% респондентів заявили, що суди не викликають у них довіри [5].

Саме тому одним із важливих напрямків судово-правової реформи є впровадження в Україні суду присяжних, оскільки його функціонування вважається значним досягненням демократії у цивілізованому світі. А за умов тотальної недовіри населення до судів запровадження повноцінного суду присяжних з широкими повноваженнями може істотно збільшити прихильність суспільства до влади. Окрім того, він здатен виконати роль своєрідного „аспірину” для національного правосуддя.

Аналіз наукових видань останніх років свідчить, що проблема створення інституту суду присяжних розглядається як науковцям, так і юристами-практиками у різних аспектах: теоретико-історичному (В. Кульчицький, І. Русанова, О. Сидорук, В. Тернавська), в руслі проведення судової реформи (М. Козюбра, Р. Куйбіда, В. Маляренко, С. Штогун), удосконалення процесуальної діяльності суду (С. Іваницький, Б. Свиридов), вивчення та запозичення зарубіжного досвіду (В. Канцір, В. Шишкін) тощо.

Існування суду присяжних гарантовано Конституцією України (ст.124) та Законом

України „Про судоустрій і статус суддів”(гл.3)[1], але, як зазначають фахівці, на практиці він ще донедавна не функціонував через відсутність належних процесуальних механізмів. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України повинен змінити таку ситуацію.

Отже, новий КПК вніс суттєві зміни у порядок здійснення правосуддя за участю присяжних.

Для початку необхідно зазначити, що інститут суду присяжних не є новим для України, він існував і доволі успішно функціонував ще за часів дореволюційної Росії.

Основною ідеєю суду присяжних є те, що пересічного громадянина судять такі ж громадяни – без спеціальних знань в галузі права. Класичне пояснення необхідності інституту присяжних – це захист громадянина від свавілля державних органів та право на суд рівних собі. Присяжні в першу чергу керуються совістю і своїм баченням реалій суспільного життя, а не жорсткими рамками норм права.

Суд присяжних дозволяє уникнути однобічності при розгляді справи та винесенні рішення. Крім того, у деяких випадках при розгляді справи професійні судді можуть бути менш об'єктивними, ніж суд присяжних, оскільки в останніх відсутнє упереджене ставлення до обвинуваченого.

Автори нового КПК України наголошують, що модель суду присяжних вони розробили на основі дослідження досвіду зарубіжних країн таких, як Австрія, Німеччина, Франція, Данія.

За новим КПК України кримінальне провадження в суді першої інстанції щодо злочинів, за вчинення яких передбачено довічне позбавлення волі, здійснюється колегіально судом у складі трьох професійних суддів, а за клопотанням обвинуваченого – судом присяжних у складі двох професійних суддів та трьох присяжних(ч.3 ст.31КПК України) [2]. Суд присяжних повинен утворюватися при місцевому загальному суді першої інстанції, судді та присяжні мають спільно вирішувати питання, які пов'язані з судовим розглядом, крім питань про обрання, скасування або заміну запобіжного заходу в суді (ст.383 КПК України) [2].

Сьогодні питання функціонування інституту присяжних є предметом численних дискусій та дебатів серед вчених і практикуючих юристів. Це й не дивно, оскільки сама концепція суду присяжних у новому КПК України, на думку багатьох вітчизняних фахівців, є досить суперечливою та неоднозначною[3]. Так, В.М. Тertiшник стверджує, що за новим КПК України судочинство повертається не до ідеї суду присяжних у його класичній формі, а до ідеї народних засідателів[4]. Відповідно до ст.391 нового КПК України нарадою суду присяжних керує головуючий, який послідовно ставить на обговорення питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Класично присяжними є особи, які мають будь-яку вищу освіту, окрім юридичної. Але не можна не зважати на низький рівень правової культури в Україні, а отже, члени суду будуть приймати рішення виключно на основі внутрішньої інтуїції без врахування дійсно важливих правових аспектів для вирішення кримінальної справи. Тому, на думку деяких фахівців, доцільніше проводити хоча б початкову підготовку присяжних.

Окрім того, присяжні, діючи не від закону, а від емоцій, приймаючи рішення серцем, будуть орієнтуватись на того(адвоката чи обвинувача), хто краще розповість, у кого більше дару переконання і акторського таланту.

Ще один болючий і переконливий аргумент не на користь суду присяжних - це тиск на присяжних з боку зацікавлених осіб або їх підкуп, адже «людський фактор» ніхто не відміняв.

Але все ж прихильників введення суду присяжних у кримінальне судочинство України серед юристів, представників громадських організацій, журналістів набагато більше, ніж його критиків. Вони аргументовано зазначають, що при розгляді справ за участю присяжних об'ємніше і яскравіше проявляється такий принцип судочинства, як змагальність сторін. Ні сторона обвинувачення, ні захист тепер не дозволяють собі "розслабитися", вони ретельно вивчають справу, вибудовують свою лінію поведінки,

готуються до допитів і дослідження кожного доказу, виступу в дебатах.

Чимало фахівців, конструктивно критикуючи діючу модель інституту суду присяжних, висловлюють пропозиції, по-перше, збільшити кількість справ, які підлягають розгляду за участю суду присяжних, аби присяжні засідателі вирішували справи про найбільш небезпечні тяжкі та особливо тяжкі злочини. По-друге, - щоб присяжні самі приймали рішення про винуватість чи невинуватість особи [3]. На їхню думку, суд присяжних повинен відроджуватись у його класичній формі. Тобто він має створюватися для поділу судової влади на дві самостійні структури – суд присяжних і професійний суддя, - які взаємно контролюють один одного. Особливість класичної моделі цього інституту, перш за все, полягає в тому, що повноваження професійних суддів і присяжних суттєво відрізняються: питання про винність вирішується присяжнимив їх вердикті, а питання про покарання – суддями у вироку[3].

Деякі фахівці пропонують прийняти закон „Про суд присяжних”, який би визначав правові засади організації суду присяжних, правовий статус присяжного та інші питання, пов’язані з діяльністю цього суду.

Отже, запровадження суду присяжних у його класичній формі, безперечно, наповнить новим змістом принципи змагальності, презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини. За таких умов захисники будуть упевнені, що доля підзахисних залежатиме від їх професіоналізму та активності в пошуку доказової бази щодо невинуватості підзахисних.

Повноцінне функціонування суду присяжних стане фундаментальним фактором формування суспільної свідомості, оскільки громадяни, які брали участь у відправленні правосуддя в статусі присяжного, будуть вносити свій внесок у розвиток демократичних принципів правосуддя. Суд присяжних вплине на формування громадянського суспільства, зокрема, через залучення особи до прийняття рішення про долю іншого, усвідомлення людської гідності, взяття відповідальності за подальше життя іншої людини. Все це в комплексі сприятиме становленню правової держави в Україні, зміцненню правової культури та свідомості кожної людини та громадянина.

Зі сказаного можна зробити висновок, що інститут присяжних, введений в дію новим КПК України, - це значний крок на шляху реформування судової системи України, але цей інститут потребує вдосконалення шляхом розширення його повноважень та гарантій їх реалізації.

Література:

1. Закон України „Про судоустрій та статус суддів” : від 07.07.2010 р., №2453-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2453-17/> page2.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т./Є.М.Блажівський, Ю.М.Грошевий, Ю.М.Дьомін, та ін.; за заг.ред. В.Я.Тація, В.П.Пшонки, А.В.Портнова – Х.: Право,2012.
3. Теремецький В.І. Особливості впровадження суду присяжних за новим кримінальним процесуальним кодексом України.// Форум права. – 2012. - №3. – С.728-734.
4. Тертишник В.М. Суд присяжних: ростки і суть ідеї та її мімікрія при реформуванні кримінального судочинства України / В.М.Тертишник // Право України. – 2012. - №7. – С.274-279.
5. Результати соціологічного опитування[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://human-rights.unian.net/ukr/detail/197265>.

ГМО – ШКОДА І КОРИСТЬ

Історія виникнення ГМО. Звідки взяли генетично модифіковані організми? Під час "холодної війни" військові кола обох супердержав - США і СРСР поклали неабиякі надії на біологічну зброю нового типу. Ця зброя мала бути набагато ефективнішою, ніж термоядерна. Вона не знищувала території та індустрію, а впливала тільки на населення. До цієї зброї відносились і штучні, генетично модифіковані організми. Це відкривало грандіозні перспективи, а саме створення вірусів і рослин, котрі би знижували імунітет людей, несли нові хвороби, від яких не було би ні природного захисту, ні ліків. ГМО (генетично модифікований організм) — результат лабораторного процесу, протягом якого гени з ДНК одного різновиду виймаються і штучно вставляються у гени іншої рослини або тварини. Чужорідні гени можуть братися із бактерій, вірусів, комах, тварин або навіть людей.

Де вони є? У нашій їжі! Перше додавання у їжу ГМО зафіксоване у 1990 році, наразі вони присутні у переважній більшості харчових продуктів, що виробляються у США. Поки що ГМО забороняються як харчові інгредієнти в Європі і деяких інших країнах, FDA (Food and drug administration) навіть не вимагає маркування ГМО в списках харчових інгредієнтів. Від початку ГМО покликане збільшувати харчову поживність або продуктивність. Двома основними рисами, що відрізняють ГМО, є толерантність до гербіциду і здатність рослин виробляють власний пестицид. Ці результати не мають ніякої оздоровчої вигоди, окрім економічної.

Шкода від ГМО. До цих пір незрозуміло, чи шкідливі ГМО для людського організму, чи це тільки страшилки вчених, які стверджують (зауважте, лише стверджують, без будь-яких тлумачних і зрозумілих підтверджень), що їх вживання:

- призводить до онкологічних захворювань,
- знижує імунітет,
- викликає непліддя і мутації,
- призводить до алергічних реакцій,
- робить організм, стійким до дії антибіотиків,
- викликає смерть.

Так що робити нам, звичайним обивателям, поки вчені б'ються над розгадкою феномена під назвою «ГМО», захищаючи їх або, навпаки, викриваючи в усіх смертних гріхах? Їсти чи не їсти? Купувати чи не купувати? Усім тим, хто дорожить своїм здоров'ям, рекомендую бути уважними при виборі продуктів харчування. Ось декілька порад усім бажаючим вести здоровий спосіб життя.

Уважно читайте етикетку. У склад продуктів без ГМО в жодному разі не повинні входити компоненти на основі сої, такі, як соєве борошно, соєве масло, сир тофу, гідролізований рослинний білок та соєвий лецитин (E322). Також слід уникати компонентів на кукурудзяній основі, таких, як модифікований крохмаль, кукурудзяний крохмаль, полента, кукурудзяна мука та кукурудзяна олія. Це зовсім не означає, що всі ці компоненти є обов'язково генномодифікованими, однак, уникати їх слід хоча б тому, що ми не маємо можливості дізнатися про наявність у їх складі генетично змінених кукурудзи або сої, така інформація на етикетці зазвичай відсутня.

Список іноземних компаній, помічених у використанні ГМО:

- Nestle (Нестле) - виробництво шоколаду, кави, кавових напоїв, дитячого харчування.

- Coca-Cola (Кока-Кола) - виробництво напоїв Кока-Кола, Спрайт, Фанта, тонік «Кінлі».
- McDonald's (Макдональдс) - «ресторани» швидкого харчування.
- Danon (Данон) - виробництво йогуртів, кефіру, сиру, дитячого харчування.
- Cadbury (Кедбері) - виробництво шоколаду, какао.
- Mars (Марс) - виробництво шоколаду Марс, Снікерс, Твикс.
- PepsiCo (Пепсі-Кола) - напої Пепсі, Миринда, Севен-Ап.

Список українських компаній, що використовують ГМО:

- ТОВ «М'ясний альянс». За даними Укрметртестстандарту, декілька видів ковбас, що випускаються цим підприємством, не тільки містять ГМО 5%, але й у маркуванні взагалі не вказується наявність соєвого білка.
- МПЗ «Колос» «Чернівецькі ковбаси». ГМО виявлено в шинці «Українська» та «Дніпровська», сосисках «Курячі».
- Торгова марка «Хомич» - ковбаса з м'яса птиці вареної 1-го гатунку «Особлива», «Докторська нова», «Куряча».
- «Алан» (Дніпропетровськ) - ковбаски варені «Гномик», ковбаса напівкопчена «Салямі класик». Інформація надана Укрметртестстандартом

Висновок: Питання про шкоду чи користь від вживання ГМО остаточно не вирішене. Однак, на мою думку, шкоди у перспективі все-таки набагато більше, ніж користі.

ДУКОВСЬКА І.

Факультет економіки та управління

Ст. групи МЛ-41

Науковий керівник:

К.е.н., доц. Овсянюк-Бердадіна О. Ф.

РЕФРЕЙМІНГ АБО ЯК ПОБАЧИТИ ПРОБЛЕМУ ПІД НОВИМ КУТОМ

Часто кажуть, що проблеми виникають не в зовнішньому світі, а у через діяльність або бездіяльність людини. Для виправлення ситуації часом буває досить людині просто дати їй іншу назву. Такий підхід до вирішення індивідуальних або колективних проблем називається рефреймінгом.

Рефреймінг - це креативний прийом, який допомагає змінити сприйняття, поміняти точку зору на ситуацію для додання їй іншого значення. Це ще й унікальна техніка роботи із запереченнями, яка дозволить правильно відповісти на заперечення чи сумнів, а також допоможе запобігти їх виникненню.

"Рефреймінг" - слово, яке прийшло до нас з Англії. Технологія рефреймінгу була розроблена Річардом Бендлером і Джоном Гріндером в 80-х рр. ХХ століття. Дослівно його можна перекласти як "зміна рами у картини" або "зміна картини в тій же рамі". Ще до НЛП цей прийом існував в психології та психокорекції, зараз цей інструмент активно застосовується у психології управління.

Рефреймінг часто називають мистецтвом зміни точки зору, трактування фактів, переформулювання. У повсякденному житті ми постійно стикаємося з рефреймінгом:

- ✓ політика - це сукупність майстрів рефреймінга. Здається, що б не трапилося, будь-яку подію вони можуть трактувати позитивно для себе і негативно для опонентів;
- ✓ ви вважаєте, що стара дерев'яна шафа в підвалі, який використовується для тимчасового зберігання слюсарного інструменту, варто викинути на звалище? Ваша думка миттєво зміниться, після того, як люди скажуть вам, що ця шафа є цінним антикваріатом;
- ✓ практично всі анекдоти та казки засновані на рефреймінгу - спочатку ви думаете в одному контексті (рамці), а потім рамка (значення або контекст) змінюються.

Девіз рефреймінга: "Зробіть з недоліку гідність!" Найкращою ілюстрацією можливостей цієї галузі НЛП стала дуже відома фраза "казнить нельзя помиловать". Рефреймінг дозволяє підприємству в будь-яких обставинах поставити кому там, де йому заманеться, звернувши ситуацію на свою користь. Це набуває суттєвої прагматики в умовах мінливості зовнішнього оточення підприємства.

Рефреймінг може здійснюватися кількома способами:

1. Рефреймінг сенсу (або утримання). До цього виду рефреймінгу відносяться ті випадки, коли жадібність називається домовитістю, лінь - розслабленням, а контроль - вираженням турботи. Насправді, ми набагато краще себе почуваємо, коли думаємо про себе не як про ледачу людину, а як про людину, яка уміє розслаблятися!

2. Рефреймінг по контексту - це спосіб, заснований на порівнянні предметів, за рахунок чого і відбувається зміна сприйняття. Цей спосіб використовується при порівнянні цін, якості, умов, переваг чи недоліків діяльності організації. У переформуванні контексту шукається ситуація (контекст), де певна поведінка організації буде мати зовсім інше (як правило позитивне) значення.

3. Техніка роботи із запереченнями і вживання частки «зате». Цей спосіб можна вважати найпростішим, основні принципи якого націлені на компенсацію недоліків беззаперечними перевагами.

4. Рефреймінг і конотації. Будь-який предмет або явище, яке можна виразити різними словами, але з одним значенням, можуть відрізнятися з точки зору емоційного сприйняття. Наприклад, наше слово «розвідник» сприймається як щось позитивне, а іноземне слово «шпигун» - як негативне, хоча зміст один і той же. Точно також можна виразити будь-яке зауваження різними словами.

5. Рефреймінг і альтернативні питання. Задаючи альтернативні питання, необхідно підкреслювати саме той зміст, на який клієнт спочатку зверне увагу. Наприклад:

Питання «Ви б віддали перевагу переплатити за рекламу, або заплатити реальну ціну?» Переконає купити не розрекламований продукт.

Питання «Ви мрієте, щоб покупка довго залишилася актуальною або щоб незабаром знову купити нову марку?» Допомагає клієнту здійснити дорогу покупку зараз, щоб потім не витратитися знову.

До рефреймінга відносяться техніки, які використовують «частини особистості». Наприклад: «Шестикроковий рефреймінг», «Договір частин», «Інтеграція конфліктуючих частин».

Шестикроковий рефреймінг (або рефреймінг переформування поведінки) - одна з технік, яка працює від протилежного. Тобто для того, щоб вона спрацювала, досить зрозуміти, чого ви не хочете. Його зміст полягає в деякому договорі-контракті, що укладається з самим собою. Ця техніка вимагає зробити так, щоб зміна не завдала шкоди.

Шестикроковий рефреймінг працює без обмежень часу, він працює до переможного кінця. Зміни відбуваються повільніше, тому що ми пропонуємо пов'язати їх з усім комплексом наших же бажань. Несвідоме ніколи не зробить за власною волею, щось проти виживання організму. Те, до чого прикладається шестикроковий рефреймінг, як правило, успішно спрацьовує.

У клінічній психології рефреймінгом прийнято лікувати так звані психосоматичні захворювання - стану організму, при яких він самостійно провокує хворобу, так як вона вигідна для того, щоб уникати будь-яких обов'язків.

Рефреймінг - це не рожеві окуляри. Його завдання надати як організації, так і конкретній людині інший, більш широкий і ресурсний погляд на ситуацію. Змінити його ставлення до ситуації, щоб вона перетворилася з великою непосильною проблеми в посильну задачу, яку можна легко вирішити.

ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ Й НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ

З точки зору сучасної політичної ситуації в нашій державі й тих цілей, які прагне досягнути Україна, особливо актуально постає питання про забезпечення взаємодії держави з громадянами, наближення держави до її громадян та підвищення рівня довіри останніх до своєї держави. Оминувши увагою пріоритетність цих завдань, ми не зможемо вийти на шлях становлення демократичної, правової держави. Фундаментом для цього є надання громадянам можливості отримати повну і достовірну інформацію про діяльність органів влади усіх рівнів. Однак ми не зможемо повноцінно усвідомити механізм забезпечення гарантування права на доступ до публічної інформації, не простеживши розвиток даного процесу на міжнародному рівні, зокрема в країнах з уже усталеним демократичним режимом і тим рівнем суспільного життя, до якого прагне Україна.

Метою статті є ознайомлення з шляхом, який пройшла світова спільнота в напрямі забезпечення громадянам права на доступ до публічної інформації, а також з існуючим механізмом забезпечення цього права на національному рівні і станом його практичної реалізації.

Міжнародну нормативно-правову базу даного питання становлять: Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи № 854 (1979) «Про доступ громадськості до державної документації та свободу інформації»; Орхуська Конвенція «Про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля»; Рекомендація Rec(2002) 2 «Про доступ до офіційних документів». В контексті цього питання варто звернути увагу і на прийнятий Верховною Радою України 13.01.2011 року закон України «Про доступ до публічної інформації».

Вважаю доцільним розпочати з того, що право на інформацію в контексті його забезпечення та гарантування у своєму розвитку пройшло ряд етапів. Першими кроками у цьому напрямку було зародження права на свободу слова і друку, перші законодавчі спроби закріплення цього права ще у другій половині XVIII ст. у Швеції, Франції, Польщі, штатах Вірджинії і Массачусетс (майбутні штати США). Зокрема, у Декларації про права штату Массачусетс було передбачено, що «оскільки вся влада походить від народу, то окремі посадові особи й агенти уряду, яким доручається будь-яка влада, чи то законодавча, чи то виконавча або судова, є його представниками та повіреними, тому зобов'язані в будь-який час звітувати» [3, 12]. Співзвучні положення про зобов'язання вищих органів державної влади інформувати громадян про свою діяльність ми знаходимо і в Конституціях Франції 1795 та 1799 років.

Незабаром чимало країн пішли шляхом їх наслідування, проголошуючи свободу друку і публічність засідань парламентів. Прикладом може слугувати ст. 84 Конституції Норвегії 1814 р., де передбачалось, що парламентські дебати мають публікуватися в пресі, за винятком випадків, коли парламент більшістю голосів ухвалить рішення про заборону публікації цих відомостей. Аналогічні положення були зафіксовані у Конституціях Бельгії 1831 р., Нідерландів 1848 р., Пруссії 1850 р., Португалії 1826 р., Швейцарії 1848 р. [3, 13].

Наступною подією, що відіграла вагомий роль для визнання на міжнародному рівні права на доступ до інформації, стало проголошення на першій сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1946 р. свободи інформації як фундаментального права людини, критерієм усіх свобод, захисту яких Об'єднані Нації себе присвятили, та подальше закріплення права на

свободу інформації у Загальній декларації прав людини 1948 року і Міжнародному пакті про громадські і політичні права 1966 року. Однак зазначимо, що хоча ці фундаментальні акти і закріплювали таке право, його суть тут розумілась лише як можливість отримувати інформацію із загальнодоступних джерел.

З новою силою питання дотримання права на доступ до публічної інформації постало у другій половині ХХ ст, коли вектор проблеми змістився із вищезазначеної «свободи інформації» в напрямі необхідності зобов'язання держави гарантувати і забезпечити реальний доступ до інформації, розпорядником якої вона є. Першим рішучим кроком у цьому напрямі став колоквіум Ради Європи на тему «Свобода інформації – обов'язок державних органів забезпечувати доступ до інформації», що відбувся у вересні 1976 р. у Гаазі [4]. Підсумком цього обговорення стала Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради Європи № 854 від 1979 р. «Про доступ громадськості до державної документації та свободи інформації». Відповідно до її положень усім державам-членам ПАРЄ рекомендувалося запровадити систему свободи інформації, тобто доступу до державних файлів, включно з правами на пошук і отримання інформації від державних установ і відомств, ознайомлення і виправлення особистих файлів, недоторканність приватного життя, швидкий розгляд цих питань в судах. Аналізуючи зміст акту можна дійти висновку, що така рекомендація була зумовлена ще й тим, що органи державної влади почали генерувати велику кількість інформації, яка знаходилась виключно в їх розпорядженні, в той час як система свободи інформації мала забезпечити можливість перевірки на корупцію і розтрату державних коштів. Тобто платники податків як наповнювачі державних бюджетів мають право знати, як використовуються державні кошти, тобто контролювати органи державної влади на предмет зловживання ними своїми повноваженнями.

На продовження даного документу у 1981 р. прийнята Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (81)19 «Про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів». Таким чином, було встановлено базові принципи доступу до інформації державних органів, якими мають керуватися держави-члени у своєму законодавстві і практиці: 1) кожен має право на отримання за запитом інформації, що знаходиться у розпорядженні органів державної влади, крім законодавчих органів та судової влади; 2) мають бути передбачені ефективні та належні засоби для забезпечення доступу до інформації; 3) у доступі до інформації не може бути відмовлено на підставі відсутності особливого інтересу в у цьому питанні в особи, що подає запит; 4) доступ до інформації надається на основі рівності; 5) будь-який запит про надання інформації повинен розглядатися в розумні терміни; 6) необхідність обґрунтування органами державної влади відмови в доступі до інформації з посиланням на законодавство чи практику; 7) будь-яка відмова в наданні інформації має бути предметом оскарження; 8) при застосуванні вищенаведених принципів необхідно враховувати обмеження і заборони, необхідні в демократичному суспільстві для захисту законних інтересів суспільства і для захисту приватного життя та інших законних приватних інтересів [5].

Висвітлені події та прийняті рекомендації створили основу для впровадження країнами, що стали і впевнено крокують шляхом демократизації, основних правових засад гарантування громадянам можливості доступу до публічної інформації.

Багатьма державами на національному рівні відбувалося впровадження законодавства про доступ до публічної інформації. Насамперед іде мова про країни, які впевнено і тривалий час розвивались в умовах демократичних режимів. Зокрема, у 1966 р. Конгрес США ухвалив закон «Про свободу інформації». За ними слідували Норвегія і Данія. У 1982 і 1983 роках це право було забезпечено в Австралії і Канаді відповідно, а в 1987 році – в Австрії [1].

З реалій життя стає очевидним, що право доступу до публічної інформації пронизує ці сфери діяльності суспільства. Більше того, проблеми, пов'язані з екологією свого часу навіть стали поштовхом для становлення права доступу до інформації.

Оскільки кожна людина має право жити в такому довіллі, яке було б безпечним для її життя і здоров'я, ООН у 1998 р. прийняла Орхуську Конвенцію «Про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля». Ця конвенція не лише зобов'язала країн-учасниць забезпечити відповідний доступ до інформації. Її прийняття зумовило вплив і на інші країни, які до того не приймали законів щодо даного права. Мова йде про Німеччину і Велику Британію, яких саме вимоги Європейського співтовариства, обумовлені даною Конвенцією, підштовхнули до прийняття відповідних законів.

Остаточним визнанням права на доступ до публічної інформації на міжнародному рівні стало ухвалення у 2008 р. Конвенції Ради Європи «Про доступ до офіційних документів», що повинна набрати чинності після ратифікацій в десяти країнах-членах. Ключовим моментом у даному випадку є те, що вона є першим у світі юридично обов'язковим для держав-учасниць (на відміну від рекомендацій) багатостороннім міжнародним договором, який стосується цієї проблеми. Однак, станом на серпень 2011 р. конвенцію підписали одинадцять країн, а ратифікували лише Норвегія, Угорщина і Швеція.

У підсумку зазначимо, що уже понад 90 країн світу визнали на нормативному рівні і впроваджують на практиці право на доступ до публічної інформації шляхом закріплення його в своїх Конституціях або створюючи спеціальні закони, що забезпечуватимуть можливість ефективно користуватися цим правом на практиці.

Щодо України, то рішучим кроком нашої держави на шляху виконання ряду міжнародно-правових зобов'язань та забезпечення своїм громадянам можливості доступу до інформації, яка стосується суспільно важливих питань, діяльності органів влади і місцевого самоврядування, стало прийняття 13 січня 2011 р. Верховною Радою України Закону України «Про доступ до публічної інформації». Його метою є забезпечення прозорості і відкритості суб'єктів владних повноважень, створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації, що є справді надзвичайно важливо з точки зору демократизації й розбудови України як правової держави, де діяльність влади повинна стати прозорою і відкритою, здійснюватися народом і для народу, а суспільство справді матиме вплив на прийняття рішень органами держави. Вихідним положенням закону є розкриття змісту самого поняття «публічної інформації» як такої, що відображена і задокументована будь-якими засобами на будь-яких носіях інформація, була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим законом [2]. Особливу увагу варто приділити положенням, що визначають порядок реалізації права на доступ до інформації за інформаційним запитом – проханням особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні. Революційною стала закріплена законом норма щодо обов'язкового оприлюднення інформації на веб-сайтах, адже завдяки цьому потреба в багатьох запитах взагалі відпаде.

Отже, право на доступ до публічної інформації знайшло своє відображення і в національному законодавстві України. Найвищим гарантом цього, як і всіх прав і свобод людини та громадянина, є Конституція України, що закріплює право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію, право вільного доступу до інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту, обов'язковість доведення до відома населення законів та інших нормативно-правових актів, що визначають права і обов'язки громадян. Це дає підстави стверджувати, що право на доступ до інформації є елементом правового статусу особи. Поряд з Конституцією України це питання регулюється також рядом інших законів і підзаконних нормативно-правових актів: Законами України «Про інформацію», «Про державну таємницю», «Про звернення громадян»; Указом Президента від 17.05.2001 «Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади»; Указом

Президента від 01.08.2002 «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості органів державної влади»; Постановою Кабінету Міністрів України від 04.12. 2002 «Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» та іншими.

Поряд з теоретичним аспектом, доцільно висвітлити і конкретні факти, спрямовані на реалізацію положень закону «Про доступ до публічної інформації». Наприклад, з метою забезпечення реалізації права кожного на доступ до публічної інформації, розпорядником якої є Київська міська державна адміністрація, в структурі її апарату було створено управління інформаційного забезпечення та доступу до публічної інформації. Співробітники цього структурного підрозділу щодня приймають та опрацьовують десятки запитів на публічну інформацію, які надходять до Київської міської державної адміністрації. Лише за лютий 2014 року надійшло 112 запитів на отримання публічної інформації. Що ж до відповідей, то, відповідно до Порядку складання, подання, опрацювання запитів на інформацію, що надходять до КМДА і надання відповідей на них вона надається у спосіб, обраний запитувачем протягом п'яти робочих днів від дня надходження запиту до відповідного розпорядника інформації, в окремих випадках – протягом 48 годин.

В Апараті Ради національної безпеки і оборони України теж було створено спеціальний підрозділ – Відділ забезпечення доступу до публічної інформації, що реалізовуватиме права громадян на доступ до публічної інформації Апарату РНБО України. Не стоїть осторонь і судова гілка влади, про що прямо свідчить, зокрема, Положення про порядок організації доступу до публічної інформації, що знаходиться у володінні Шевченківського районного суду м. Києва та аналогічні нормативно-правові акти інших судів.

Отже, зазначене дозволяє стверджувати, що норми, закріплені в законодавстві України, не залишаються пустими словами на папері, а реально втілюються в життя, закладаючи першооснови того фундаменту, на якому і повинна зводитись демократична держава.

У підсумку варто пригадати слова колишнього прем'єр-міністра Великої Британії У. Черчилля: «Хто володіє інформацією, той володіє світом». Однак, для нас – громадян – у цьому аспекті важливо не володіти світом, а хоча б мати реальну можливість знати про те, що відбувається у цьому світі, що відбувається у нашій рідній державі, в якій ми живемо зараз і віримо у її успішне майбутнє. Кожен з нас хоче вірити, що Україна все ж таки прямує стежкою демократичних змін і стане правовою державою. Русійною силою на цьому шляху має стати саме народ, а тому забезпечення довіри громадян до своєї держави шляхом можливості останніх мати доступ до інформації з усіх важливих для них питань – це той принцип, який повинен бути покладений в основу діяльності усіх органів державної влади.

Література:

1. Войниканис Е.А., Якушев М.В. О свободе информации: Закон США. Информация. Собственность. Интернет: Традиция и новеллы в современном праве / Е.А. Войниканис, М.В. Якушев. – М.: Волтерс Клувер, 2004. – С. 146–164.

2. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

3. Научно-практический комментарий к закону Украины «Про доступ до публічної інформації»: [наук. вид.] / Р. Головенко, Д. Котляр, О. Нестеренко, Т. Шевченко; заг. ред. Д. Котляр. – К.: [б.в.], 2012. – 336 с.

4. Про доступ до інформації, що перебуває в розпорядженні державних органів: Рек. № R (81) 19 Ком. міністрів державам-членам Ради Європи // Доступ до інформації та електронне урядування / Авт.-упоряд. М.С. Демкова, М.В. Фігель. – К.: Факт, 2004. – С. 189-190.

5. Рекомендація Ради Європи № R (81) 19 про доступ до інформації, що знаходиться у розпорядженні державних органів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://accessinfo.org.ua/rekomendatsija_r_81_19_pro_dostup_do_informatsiji_scho_znahoditsja_u_rozporjadzhenni_derzhavnih_organiv_.

ЗІНЬКО Л.

факультет банківського бізнесу

Ст. гр. ФБС - 22

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Сороківська З.К.

ПРОБЛЕМИ ГРОШОВОГО ОБІГУ ТА СПОСОБИ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ

З появою і розповсюдженням грошей як загального еквівалента, зароджується процес грошового обігу, який полягає у безперервному русі грошей при виконанні ними своїх функцій: засіб платежу, накопичення, міра вартості та засобу обігу. Тому з моменту виникнення і до цього дня грошовий обіг є кровоносною системою економіки. Від його успішного функціонування залежить господарська активність, економічне зростання та благополуччя суспільства.

Грошовий обіг являє собою процес безперервного руху грошей у готівковій та безготівковій формі. Таке визначення відповідає змісту сучасного грошового обігу, де рух створюють саме гроші, а не різні замітники або сурогати грошей. Грошовий обіг здійснюється за допомогою грошових одиниць (у готівково-грошовому і безготівковому обігах), що не володіють вартістю.

Готівково-грошовий обіг країни - це частина грошового обігу, що дорівнює сумі всіх платежів, здійснених у готівковій формі за певний період часу.

Під безготівковим грошовим обігом розуміють зміну залишків грошових коштів на банківських рахунках, яка відбувається в результаті виконання банком розпоряджень власників рахунків за допомогою чеків, пластикових карт, платіжних доручень, електронних засобів платежу та інших розрахункових документів (тобто рух вартості без участі готівки). Готівковий та безготівковий грошовий обіг взаємопов'язані, вони утворюють загальний грошовий обіг, у якому діють єдині гроші. Сучасна економічна думка, незалежно від її конкретного теоретичного напрямку, визнає відповідальність держави за стан формування економіки країни та її здатність впливати на економічне життя суспільства. Відмінності у поглядах окремих теоретиків спонукають державу втрутитись в поведінку окремих економічних суб'єктів [2, с.139].

Залежно від способу і характеру впливу на поведінку економічних суб'єктів можна виділити три групи методів державного регулювання грошового обігу: адміністративні, економічні, змішані.

Адміністративні (прямі) методи державного регулювання засновані на встановленні державою для суб'єктів економічних відносин обов'язкових виконання норм і нормативів. Ці методи часто забезпечують досягнення відмінних результатів.

Економічні (непрямі) методи державного регулювання грошового обігу базуються не на примусі, а на вигоді. Ці методи використовують з метою створення економічного середовища, яке спонукає суб'єктів ринку діяти в необхідному для суспільства напрямі та розв'язувати завдання соціально-економічного розвитку країни.

Змішані методи регулювання передбачають поєднання адміністративних і економічних підходів. Вони дуже часто застосовуються в процесах інтервального впорядкування взаємних відносин. Грошовий обіг був стабільним в епоху золотого

стандарту. Але зі скасуванням золотого стандарту і введенням сучасних грошових коштів грошовий обіг перестав бути стабільним. Таким чином, найголовнішою проблемою грошового обігу і всієї фінансової системи є інфляція. Вона характеризується тим, що держава, як правило, перевищує свої витрати над доходами (утворюється бюджетний дефіцит), центральний банк допускає надмірну емісію грошей, щоб покривати зростаючі потреби держави в грошах, держава збільшує свій зовнішній борг (бере в борг іноземні валюти), банки здійснюють обмін іноземних валют на національну валюту (це передбачає додатковий випуск національної валюти), монополії, що дають основну масу товарів, зацікавлені в підвищенні цін на свої товари, послуги і домагаються цього, війни між державами супроводжуються величезною потребою в грошах. [1, с.12-16].

До інструментів державного регулювання грошового обігу відносяться

- 1) проведення ефективної грошово-кредитної політики;
- 2) управління державним боргом;
- 3) реалізація податкової політики;
- 4) формування фінансового ринку;
- 5) контроль за грошовою масою в ході проведення монетарної політики.

Для здійснення ефективного контролю за станом грошової маси та регулювання проблем грошового обігу необхідно:

- 1) повністю відмовитися від розмежування принципів і сфер обігу готівкових грошей і безготівкових грошових коштів;
- 2) суворо дотримуватися монополії центрального банку на здійснення емісії грошей, випуску в обіг грошових знаків у всіх формах; що веде до збільшення грошової маси;
- 3) регулювати єдиний грошовий обіг;
- 4) прогнозування потреби в грошових коштах на макрорівні, в окремих галузях і регіонах;
- 5) розробка показників сукупної грошової маси, розрахунок відповідних агрегатів і проведення заходів грошово-кредитної політики [2, с.141-142]. Отже, головною центральною проблемою сьогодення і майбутнього фінансової стабілізації в Україні залишається інфляція. Зміна кількості грошей, циркулюючих в економічній системі, може робити істотний вплив на реальний випуск продукту, рівень цін, зайнятість, а також сам грошовий обіг.

Список використаної літератури:

1. Шаповалов А.В. Системна особливого розвитку інфляційних процесів в Україні// Вісник НБУ.-2007. - № 12.-24с.
2. Міщенко В.І. Грошово-кредитна політика в Україні./В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, Н.І. Гребеник, В.І. Міщенко. - К.: Знання., 2003.-135-142с.

ІВАНИШАК Ю.

Навчально-науковий інститут міжнародних економічних відносин ім. Б.Д.Гаврилишина

Ст. групи МІ-41

Науковий керівник

к.е.н., доц. Ткач І.І.

МОДЕЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН НА ОСНОВІ МУЛЬТИАГЕНТНОГО ПІДХОДУ

З кожним роком зростає важливість міжнародних відносин у житті кожної окремо взятої країни. Це пояснюється стрімким розвитком процесів глобалізації на тлі розвитку технологій та комунікацій. У світі існують чи виникають певні проблеми, вирішення яких є непосильним для однієї країни, а також паралельно з'являються і можливості,

реалізувати які доцільніше кооперативно. Виникає потреба в об'єднанні зусиль, пошуку стратегічних партнерів. Але тут постає рід проблем: світ неоднорідний, у ньому існують різні за своїм змістом політичні сили та погляди; світ непостійний, одна політична сила може змінити іншу, відповідно починаючи співпрацю з однією країною, через кілька років ви можете уже співпрацювати з іншою, при цьому назва країни не зміниться. Вміння визначити коли твій потенційний партнер стане тобі ворогом, чи навпаки, коли ти зможеш налагодити свої відносини з вороже налаштованим сусідом є і буде в найближчий час безцінним, а отже і актуальним.

Метою нашого дослідження є створення напів автономних моделей держав, які повинні адекватно відображати дійсність та мати можливість відтворювати її на певному часовому відрізку, тобто прогнозувати її. Такі моделі будуть служити джерелом даних для подальшого дослідження, яке за своїм змістом це буде являти собою аналіз політичної ситуації в одній країні та співставлення із результатами такого ж аналізу в іншій.

Проект реалізовано за допомогою методів імітаційного моделювання у середовищі програмного пакету AnyLogic.

Традиційні підходи імітаційного моделювання розглядають громадян, партії, результати діяльності, партнерів як середнє арифметичне або як пасивні ресурси в процесі. Агентне моделювання не має таких обмежень, оскільки воно зосереджується безпосередньо на окремих об'єктах, їх поведінці і комунікації.

Агентне моделювання являє собою метод імітаційного моделювання, який досліджує поведінку децентралізованих агентів і те, як ця поведінка впливає на поведінку системи в цілому.

Агентне моделювання зручно застосовувати, коли у нас є система, проте ми не маємо повного уявлення про сукупність процесів, які в ній відбуваються та про те, як вона працює в цілому, але ми володіємо інформацією про об'єкти, з яких складається система. У такій ситуації буде зручно піти знизу вгору, спочатку описавши об'єкти системи, описати як воно реагують на зовнішні фактори, події, яким чином вони взаємодіють між собою. Потім населити систему такими об'єктами і як результат ми отримаємо систему, динаміка якої визначається спільною роботою цих об'єктів.

Таким чином даний метод дозволить відобразити державне утворення як сукупність громадян, що повинно забезпечити високу точність прогнозу.

Розроблена нами модель політичної ситуації країни має у своєму складі дві базові складові:

1. Агенти, що відображають собою громадян країн.

Основною функцією агентів у моделі є перехід між чотирма соціальними групами: прихильник влади, прихильник опозиції, повстанець і усунений повстанець

2. Параметри, що регулюють перехід громадян між соціальними групами.

Прототип моделі включає 9 параметрів, що задаються: початкова кількість прихильників влади, початкова кількість прихильників опозиції, початкова кількість повстанців, коефіцієнт переходу прихильників влади в прихильники опозиції, ресурси виділені владою для збільшення кількості прихильників, зв'язність суспільства, сумарний коефіцієнт народжуваності, коефіцієнт часу ліквідації повстанця, коефіцієнт переходу прихильників опозиції в прихильників влади. Інші параметри модель розраховує самостійно виходячи з 9 основних. Параметри не є постійними вони змінюються залежно від розподілу агентів по соціальних групах.

Вперше прототип моделі політичної ситуації України був створений нами у травні 2013 року. Основою для визначення параметрів моделі послужили дані результатів президентських виборів в Україні 2010 року та парламентських виборів 2012 року. Економічні параметри були розраховані з даних видатків зведеного бюджету України на соціально-культурну сферу 2000-2012 року з врахуванням інфляційних процесів.

При роботі з моделлю з відношення між прихильниками влади (ПВ) та прихильниками опозиції (ПО) та повстанців (П) було отримано ряд прогнозів:

1. Зміна вдали (масові протести) – літо 2012 (ПВ-49% - ПО-51%) – осінь 2013 (ПВ-33% - ПО-66%) – 21 листопада 2013 року як реакція на рішення Кабінету Міністрів України про призупинення процесу підготування до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом розпочалися протести. (прогноз здійснився)

2. Повалення режиму (революція) – весна-2014 (ПО=П) – літо 2017 (ПО=0) – 21 лютого 2014 Верховна Рада, «за» 386 депутатів, проголосувала Постанову про відновлення легітимного Конституційного ладу. (прогноз здійснився)

3. Прогноз розстановки сил на позачергових виборах Президента України 2014 – ПВ – 28,5%, ПО – 71,5% – Результат оцінки ефективності прогнозу очікується.

Як бачимо з поточних подій, зроблені нами попередні прогнози повністю здійснилися, що підтверджує адекватність нашої моделі. Таким чином, створений нами прототип моделі політичної ситуації країни можна вважати успішним, а саму методику моделювання суспільно-політичних відносин на основі мультиагентних засобів імітаційного моделювання перспективною, оскільки вона дає досить точні результати, а також сама модель функціонує по тому ж принципу, що й реальне державне утворення.

КІЗЮК Н.

Факультет обліку і аудиту

Ст. групи ОБ-31

Науковий керівник:

к.е.н., доц. Починок Н.В.

ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

ПІДПРИЄМСТВА У ЗВІТНОСТІ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Однією з найскладніших проблем сучасного розвитку економічної науки загалом і бухгалтерського обліку зокрема є забезпечення прогресивної динаміки наукових досліджень відповідно до нових реалій економічного поступу в Україні й світі та запиту нинішньої практики господарювання [1, с.83].

З-поміж нових об'єктів обліку, які визначають пріоритети розвитку економіки у світі і в Україні, є продукти інтелектуальної діяльності, які виражаються в об'єктах права інтелектуальної власності. Ресурси інтелектуального характеру, на противагу матеріальним активам, набувають вирішального значення для забезпечення сталого розвитку завдяки своїм унікальним особливостям.

Зокрема, у зв'язку з тим, що на відміну від таких традиційних ресурсів, як земля, праця і корисні копалини, інтелектуальний ресурс став невичерпним і поновлюваним [2]. Питома вага результатів інтелектуальної діяльності у вартості суспільного продукту у світі зростає і оцінюється у сотні мільярдів доларів на рік.

Питанням бухгалтерського відображення людського капіталу приділяли увагу у своїх працях чимало вітчизняних та зарубіжних науковців. Разом з тим, на сьогодні відображення людського капіталу в бухгалтерському обліку є дискусійним питанням і практично невирішеним як на рівні міжнародних стандартів фінансової звітності, так і на рівні національної бухгалтерської методології, тобто вказується на необхідність глибокого дослідження результатів інтелектуальної діяльності людини з метою вивчення їх характеристик і вдосконалення для облікової практики.

Останнім часом зарубіжними вченими ведуться дискусії з приводу обліку людських ресурсів на підприємствах, проте своє відображення вони знаходять у так званій неуніфікованій звітності (в складі звітності про інтелектуальний капітал). Значну роль у розповсюдженні нефінансового звітування відіграють уряди, які розглядають нефінансове звітування як один із інструментів просування соціальної відповідальності бізнесу.

Підприємства вказують на відмінності між зовнішньою частиною звітів про інтелектуальний капітал і внутрішньою частиною, пов'язаною з корпоративною стратегією.

В числі компаній був зареєстрований зв'язок між звітами про інтелектуальний капітал і фінансовим результатом. В одних компаніях звіти про інтелектуальний капітал відображають сферу дії і якості людських ресурсів. В інших надають більше значення ефективності використання інтелектуального капіталу. В багатьох компаніях звіти про інтелектуальний капітал пов'язані з розвитком місткості звітності компанії.

Вони розробляють звітність у формі результатів обліку людський ресурсів або систематичних і безперервних вимірювань людського і клієнтського капіталу.

Вітчизняна нормативно-правова база не дає можливості трактувати певні засади формування соціальної звітності. Тому при її складанні потрібно оперувати міжнародними стандартами, а саме: серія стандартів AA1000, GRI (Глобальна ініціатива звітності), Глобальний договір ООН, серія стандартів ISO. Українські підприємства стикнулись із ними при виході на світовий ринок, проте слід звернути увагу на те, що складання такої звітності для них, все-таки, носить рекомендаційний характер.

Перший в Україні звіт із корпоративної соціальної відповідальності був підготовлений та опублікований у 2005 році компанією «Систем Кепітал Менеджмент» (СКМ). Така ініціативність компанії дозволила їй посісти одне з ключових місць у сфері розвитку СВБ (Світова відповідальність бізнесу), і вже сьогодні компанія єдина серед вітчизняного бізнесу підготувала чотири соціальних звіти, два з яких – за стандартами GRI. Перший звіт відповідно до системи GRI в Україні оприлюднив Надра Банк.

Кількісно за період із 2005-го по травень 2012 року в Україні 38 компаній («Київстар», «Оболонь», «Метінвест» та ін.) опублікували 55 нефінансових звітів у різних форматах.

Для надання інформації про людський капітал доцільно розробляти внутрішні звіти, розроблені відповідно до потреб кожного конкретного господарюючого суб'єкта.

Досліджуючи досвід зарубіжних компаній та вітчизняний щодо відображення інформації про людський капітал працівників підприємства у звітах про інтелектуальний капітал та їх зв'язок із фінансовою звітністю, зроблено наступні висновки:

1. Звіти про інтелектуальний капітал складаються зарубіжними підприємствами на добровільній основі. Вони мають не зовсім класичний вигляд, і для включення відомостей про людський капітал в зведений бухгалтерський баланс компанії потрібна їх трансформація. Звіти про інтелектуальний капітал є доповненням до традиційних бухгалтерських звітів та розглядаються як інструмент для його вимірювання, управління ним і демонстрації привабливості компанії для інвестицій.

2. Відсутність досліджень проблем виявлення, оцінки та управління людським капіталом підприємства на мікрорівні свідчить про те, що проблеми бухгалтерського обліку даного питання знаходяться в зародковому стані.

Як свідчить практика, неврахування людського капіталу означає для більшості українських підприємств неможливість його вартісного вимірювання, а відповідно, неможливість відображення в обліку і забезпечення відповідних потреб управління.

Література:

1. Рид С. Финансовый директор как интегратор бизнеса / Седрик Рид, Ханс-Дитер Шойерман и группа my SAP ERP Financials. – Пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 397 с.

2. Фитц-енц Я. Рентабельность инвестиций в персонал: измерение экономической стоимости персонала: Пер. с англ / Я. Фитц-енц. - М. : Вершина, 2006. – 320 с.

КОВАЛЬЧУК М.

Юридичний факультет

Ст. групи ПР-43

Науковий керівник:

к.ю.н., доцент Яремко Оксана Михайлівна

ЕВТАНАЗІЯ ЯК ПРИВІЛЕЙОВАНИЙ СКЛАД УМИСНОГО ВБИВСТВА

У світі накопичений досить багатий досвід правового регулювання відповідальності за евтаназію. Безсумнівне значення у зв'язку із цим мають всебічне вивчення, глибоко наукове опрацювання й об'єктивна оцінка функціонування закордонних кримінально-правових систем. Переконані, що сприйняття й осмислення українським законодавцем зарубіжної практики в даній сфері, запозичення прогресивних ідей і досягнень, допоможуть ефективному пошуку оптимального варіанта вирішення проблеми в Україні із кримінальної відповідальності за вбивство на прохання потерпілого.

У значній частині країн світу діяння, що охоплюються поняттям «евтаназія» (вбивство на прохання потерпілого), кваліфікуються за статтею, що передбачає кримінальну відповідальність як за умисне вбивство. При цьому у низці зарубіжних країн убивство із співчуття до потерпілого (евтаназію) передбачено як обставину, що пом'якшує покарання, або ж надано йому статус самостійного привілейованого складу умисного вбивства: за мотивами співчуття (Гондурас, Казахстан, Таджикистан), виходячи зі шляхетних мотивів (Албанія, Андорра, Куба, Панама), на прохання потерпілої особи, що перебуває в безнадійному стані (Литва), привілейований склад умисного вбивства (Швейцарія) [4, 169].

Наприклад, евтаназія як самостійний склад умисного вбивства передбачено у Кримінальному кодексі Швейцарії. Так, згідно ст. 114 даного кодексу привілейований випадок убивства має місце тоді, коли особа «за гідними уваги мотивами, зокрема з жалю, убиває людину за її серйозним і наполегливим проханням». Причини включення до швейцарського законодавства даного привілейованого складу злочину професор Фрібурзького університету Ж. Позо обґрунтовує наступним чином: «Виконавець, у реальності, уведений у тяжку спокосу поведінкою потерпілого (ст. 64 КК Швейцарії)» [4, 172].

Хоча у швейцарському суспільстві були спроби легалізації евтаназії. Так, у 2003 р. нижня палата парламенту Швейцарської Конфедерації більшістю голосів відхилила пропозицію легалізувати евтаназію. Проте, проти законопроекту, розробленого відомим фахівцем із онкологічних захворювань, соціалістом Франко Кавальї, висловилися 120 депутатів, тоді як «за» нього – тільки 56 парламентаріїв. Цей документ передбачав легалізацію евтаназії «для невиліковно хворих пацієнтів, щоб дозволити їм припинити нестерпне існування й дати можливість безболісно померти» [3, 110].

Сучасне українське суспільство має потребу у спільних законодавчих напрацювань, що стосуються питань евтаназії, медиками та юристами. Їх напрацювання, насамперед, мають сприяти усуненню законодавчих протиріч і приведенню результатів нормотворчої діяльності у відповідність з правами людини, особливо з правом на життя тяжкохворих пацієнтів, яке на сьогодні, на жаль, часто порушується. Переконані, що результатом такої діяльності має стати вдосконалення кримінального законодавства шляхом введення спеціальної кримінально-правової норми, яка буде передбачати кримінальну відповідальність за проведення евтаназії [2, 25].

До цих пір кримінальне законодавство України не містить спеціальної норми, яка б регулювала відповідальність за діяння, що охоплюються поняттям «евтаназія». Виходячи від конкретних обставин справи, евтаназію кваліфікують за ч. 1 ст. 115, п. 6 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 137, ч. 2 ст. 139 чи ж ч. 2 ст. 140 Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Перш за все, це залежатиме від способу вчинення евтаназії (дія чи бездіяльність) та мотивів, які спонукають до її вчинення. Вважаємо, що кваліфікація убивства із жалю до потерпілого за такими складами злочину не є гуманною.

На нашу думку, найбільш доцільним способом гуманізації українського законодавства є впровадження в кримінальне законодавство України евтаназії як привілейованого складу умисного вбивства. Адже незважаючи на те, що низка ознак складу злочину «Евтаназія» є тотожними ознакам основного складу злочину «Умисне вбивство», проте, окремі особливості умисного вбивства та евтаназії як суспільно небезпечних діянь, що посягають на життя іншої людини, не дозволяють повністю їх ототожнювати та кваліфікувати за ознаками одного й того ж складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України (основного складу умисного вбивства) [5, 442]. Зокрема, до таких ознак варто віднести :

1. Потерпілим від евтаназії може бути лише безнадійно хвора людина, котра знаходиться в термінальній стадії хвороби і переносить страшні муки, а в умисному вбивстві – будь-яка фізична особа;

2. Вбивство із жалю вимагає спеціального суб'єкта злочину – медичного працівника;

3. Мотивом та мета є ключовими ознаками, оскільки діяння відбуваються з жалості до мук приреченої особи, а метою хоча є і позбавлення життя особи, але діяння першочергово спрямоване на припинення страждань.

Ці обставини обов'язково повинні взятись до уваги українським законодавцем при вдосконаленні законодавства, та в подальшому – суб'єктами правозастосування при кваліфікації злочинного діяння та визначенні міри кримінальної відповідальності за нього.

За умови передбачення «Евтаназії» як самостійного привілейованого складу умисного вбивства розмір санкції повинен містити не більш суворі межі покарання за уже існуючі в КК України привілейовані складу умисного вбивства (ст. ст. 116-118 КК України – «Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання», «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини», «Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця»). За таких міркувань акт евтаназії має каратися виправними роботами або обмеженням волі, або ж позбавленням волі на строк до 5 років.

Отже, розвиток суспільних відносин в Україні, пов'язаних з із застосуванням евтаназії, та проблематичність кваліфікації діяння, обумовлюють необхідність врегулювання цих відносин кримінальним законодавством України та запровадженням нової спеціальної норми, що буде регулювати відносини в сфері застосування евтаназії з врахуванням усіх її особливостей. І це має відбутись через нормотворче закріплення евтаназії як привілейованого складу умисного вбивства.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III (редакція від 1 січня 2014 р.) // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 25-26. - Ст. 131.

2. Боеправ О. Евтаназія : морально-правовий аспект / О. Боеправ // Київський студентський журнал міжнародного права. – 2010. – № 8. – С. 22-33.

3. Капинус О. Евтаназія в свете права на жизнь : [монографія] / О. Капинус. – М. : Изд. дом «Камерон», 2006. – 480 с.

4. Козочкин И. Уголовное право зарубежных стран. Общая часть : [підруч.] / Под. ред. И. Козочкина. – М., 2003. – 563 с.

5. Новітська І. Підстави для криміналізації евтаназії в Україні / І. Новітська // Митна справа. - 2011. - №2 (74). - Ч. 2. - С. 439-443.

КРУПКО Ю.

Факультет обліку і аудиту

Ст. групи ОАс-51

Науковий керівник:

к.е.н. ст. викладач, Федоронько Н.І.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАПАСІВ

Більшість підприємств має значні запаси товарно-матеріальних цінностей, які перевищують адекватні потреби господарської діяльності. На багатьох з них запаси складають найважливіший актив, тому навіть невеликий відсоток зниження запасів обертається відчутною вигодою, а саме сприяє зростанню виручки від реалізації продукції, призводить до збільшення грошового потоку, підвищення прибутковості і, як наслідок, зростання конкурентоспроможності підприємства на ринку. В удосконаленні системи управління запасами закладені резерви зростання ефективності виробництва, поліпшення загальних економічних показників розвитку підприємств, шляхом вибору раціонального розміру інвестицій в запаси, прискорення оборотності запасів. Тому підвищення ефективності використання запасів стає в сучасних умовах достатньо суттєвим фактором прискореного зростання національної економіки.

У процесі реформування вітчизняної системи обліку, прийняття національних стандартів та врахування тенденції до переходу на міжнародні стандарти обліку змінюються вимоги до обліку ефективності використання виробничих запасів, а також розширюються поставлені перед ним завдання. Однак певні питання обліку використання виробничих запасів після переходу до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку досліджені не повністю. Серед таких питань одним із головних є неоднозначність підходів до визначення суті поняття «запаси», їх класифікації з урахуванням галузевої специфіки.

У теоретичному розумінні виробничі запаси є предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, свою вартість повністю переносять на готову продукцію. В обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Але поняття матеріальних і виробничих запасів є дискусійним і трактується в літературних джерелах неоднозначно.

В економічній літературі поняття «виробничі ресурси» з'явилося в 70-80-х роках минулого століття. Зокрема, під «виробничими ресурсами» розуміється сума складових ресурсів основних фондів, матеріальних і трудових ресурсів. Термін «запаси» у вітчизняній літературі з'явився із затвердженням Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». До впровадження стандартів термінологія мала різну назву, а саме товарно-матеріальні цінності, предмети праці, матеріальні ресурси, виробничі ресурси.

Так, науковці до виробничих ресурсів відносять матеріальні ресурси, які представляють комплекс речових елементів, що призначені для обробки в процесі виробництва за допомогою засобів праці або ж вважається, що об'єктом обліку матеріалів є предмети праці, призначені для виробничо-господарського використання, а також малоцінні швидкозношувані предмети.

П(С)БО 9 «Запаси» об'єднує основні складові оборотних матеріальних активів, відповідно до п. 4 якого «запаси – активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством» [3].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», активи – це ресурси, контрольовані підприємством внаслідок минулих подій,

використання яких призведе до отримання економічних вигод у майбутньому внаслідок будь-якого використання такого запасу [1].

Проте такого поняття, як «виробничі запаси» П(С)БО 9 не містить, хоча у складі запасів виділяють сировину, матеріали і допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, які призначені для виготовлення продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва і адміністративних потреб.

Згідно з міжнародним стандартом МСФЗ (IAS) 2 «Запаси», «запаси – це активи, як передбачені для подальшого продажу в ході звичайної діяльності; що знаходяться у процесі виробництва для такого продажу, або ті, що знаходяться у вигляді сировини та матеріалів, які будуть використовуватись у процесі виробництва або надання послуг, за винятком незавершеного виробництва, що виникає за угодами на будівництво, включаючи безпосередньо пов'язані з ними угоди на надання послуг, фінансових інструментів та біологічних активів [2].

Отже, в економічній літературі спостерігаються різноманітні варіанти трактування об'єкта дослідження. Така відмінність свідчить про те, що розкриття суті будь-якої економічної категорії залежить від обраного підходу до її визначення.

Розглядаючи підходи до класифікації виробничих запасів, можна зазначити, що науковці відокремлюють економічну та технічну класифікацію виробничих запасів, класифікують виробничі запаси за певними ознаками: за способом включення у собівартість (основні та допоміжні), за групами матеріалів (лісові, текстильні, чорні, кольорові метали, електротовари, лаки й фарби, тощо), за вартістю (дорогоцінні, високої, середньої та низької вартості), за способом зберігання – відкритого та закритого зберігання, за частотою використання (масові, часто- й маловикористовувані); поділяють виробничі запаси на ті, що дані природою (сировина) та ті, що створені людиною (основні та допоміжні матеріали).

Досить ґрунтовно представлена класифікація виробничих запасів згідно з Планом рахунків, який складений на основі наукового обґрунтування класифікації виробничих запасів. У ньому передбачається їх детальна структура, побудована відповідно до цілей макроекономіки, потреб соціально-економічної статистики.

Критична оцінка існуючих визначень поняття «виробничі запаси» дає підстави виокремити такі основні підходи:

- переважна більшість економістів і вчених при висвітленні питань обліку запасів використовує визначення, наведене в П(С)БО 9;
- окремі вчені ототожнюють поняття «виробничі запаси» і «матеріальні ресурси»;
- ототожнюються також такі поняття, як «запаси» й «виробничі запаси»;
- в окремих джерелах застосовується термін «товарно-матеріальні цінності»;
- ряд авторів до виробничих запасів, як частини предметів праці, не відносять малоцінні швидкозношувані предмети та незавершене виробництво.

Аналіз літературних джерел свідчить про неоднозначність підходу вчених до визначення таких понять, як «виробничі ресурси», «матеріальні ресурси», «запаси», «виробничі запаси». Таким чином, узагальнюючи думки різних науковців, ми вважаємо, що суть виробничих запасів як об'єкта обліку полягає у наступному: виробничі запаси – це сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів, які призначені для використання як у виробничому процесі так і для будь-яких інших потреб підприємства за умови їх повного споживання у одному операційному циклі.

Література:

1. Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99, № 996-14-ВР. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. МСФО 2 «Запаси» (IAS 2. Inventories) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

КРУЧЕНИК Л.

*Факультет банківського бізнесу
група ФБС – 31*

Науковий керівник:
викладач Прийдун Л.М.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ

Однією з умов стабільної економічної ситуації в країні є рівень розвитку банківської системи та кожного банку зокрема. Звісно, банківська система кожної країни не може існувати без такого фактора як капіталізація, адже залежно від його рівня забезпечується стабільність та надійність банківського сектору в цілому. Питання достатньої капіталізації банків завжди залишатиметься актуальним, оскільки при виникненні форс-мажорних обставин або несприятливих умов саме капітал банку стає на захисті інтересів вкладників та кредиторів, поглинаючи збитки від його діяльності.

В Україні рівень капіталізації банківських установ визначається величиною власного (статутного) капіталу, динаміка якого за 2008-2013 рр. відображена в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка капіталу банків України за 2008-2013 рр, млн. грн.

Назва показника	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014
Власний капітал, млн. грн.	119 263	115 175	137 725	155 487	169 320	192 599
Темп росту, %	-	96,6	119,6	112,9	108,9	113,8
Статутний капітал, млн. грн.	82 454	119 189	145 857	171 865	175 204	185 239
Темп росту, %	-	144,6	122,4	117,8	101,9	105,7

Виходячи із даних таблиці 1 можемо зробити висновок про тенденцію до зростання власного капіталу банків України за аналізований період, однак слід зазначити, що його частка у ВВП порівняно з іншими країнами досить мала і становить 14%, тоді як у країнах з перехідною економікою цей показник перевищує 40%, у розвинених – 80%. А відтак, низький рівень капіталізації українських банків породжує ряд негативних явищ.

З метою регулювання банківської діяльності Національний банк України встановив ряд економічних нормативів, які є обов'язковими до виконання усіма банками. Динаміку нормативів капіталу за перші три місяці 2014 року можемо спостерігати в таблиці 2.

**Значення нормативів капіталу по системі банків України
за 01.01.14 - 01.03.14**

Станом на Нормативи	01.02.14	01.01.14	01.03.14
Н1 , млн. грн.	204975.9	205765.0	189263.03
Н2 , не менше 10 %	18.26	18.43	15.76
Н3 , не менше 9 %	13.98	14.84	14.45

Як показує таблиця 2, у березні 2014 року спостерігається зменшення обсягу регулятивного капіталу та значення нормативів.

Отож, як зазначають науковці і практики, обсяг капіталізації вітчизняної банківської системи не відповідає потребам суб'єктів господарювання, а також вимогам зарубіжних інвесторів. Потреба в подальшому нарощуванні капіталу банків зростає.

Розрізняють такі джерела підвищення рівня капіталізації:

- 1) Внутрішні (прибуток, проведення збалансованої та стабільної дивідендної політики);
Збільшувати власний капітал банки можуть за рахунок нерозподіленого прибутку, що не несе за собою ніяких витрат. Однак, цей процес значною мірою залежить від дивідендної політики банку.
- 2) Зовнішні (продаж акцій, продаж активів, залучення субординованого боргу);
Продаж акцій дає змогу залучити фінансові ресурси великої кількості окремих осіб, що дає можливість збільшити обсяги виробництва, знизити витрати, підвищити конкурентоспроможність, зменшити ризики. Залучення субординованого боргу є вигідним із багатьох причин, однак він може бути недоступним для багатьох банків, оскільки з невеликими банками через високі ризики інвестори працюють неохоче.
- 3) Непрямого впливу (злиття та поглинання банків, переоцінка основних засобів).
Переваги таких процесів полягають у: диверсифікації бізнесу, збільшенні темпів росту та рівня рентабельності завдяки зростанню обсягів операцій, зниження ринкових ризиків, завоювання нових сегментів на ринку банківських послуг, оптимізація системи управління та організаційної структури, економія витрат на управління грошовими потоками, підвищення конкурентоспроможності та стійкості банку. Однак, процес злиття та поглинання крім переваг має і ряд недоліків.

Таким чином, аналізуючи проблеми капіталізації банківської системи України можна дійти висновку про необхідність впровадження ряду заходів, які дозволять підвищити конкурентоспроможність вітчизняних банків на світовому фінансовому ринку, відновити довіру до банківської системи, сприятимуть зростанню рівня їх ресурсної бази та забезпечать стабільність національної економіки.

МАТІЙШИН Ю.

*Факультет комп'ютерних інформаційних технологій
Ст. групи СКС-41*

Науковий керівник:

к.т.н., доцент Яцків В.В.

МЕРЕЖНЕ КОДУВАННЯ ДАНИХ В БЕЗПРОВІДНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ

Пакети даних в сучасних комп'ютерних мережах використовують спільні ресурси, але вони не об'єднуються. На цьому припущенні засновані маршрутизація, зберігання даних, контроль помилок і інші мережні функції. Даний принцип порушує новий напрям в теорії інформації – мережне кодування (network coding), яке дозволяє підвищити

ефективну пропускну здатність каналів зв'язку комп'ютерних мереж без значної зміни інфраструктури.

Для пояснення принципу мережного кодування розглянемо рисунок 1. Нехай, вузлам А і В необхідно обмінятися повідомленнями. Так як прямого каналу зв'язку вони не мають, відповідно зв'язок здійснюється через вузол S. Для обміну повідомлень між вузлами А і В необхідно чотири пакети (такти) (рис.1 а).

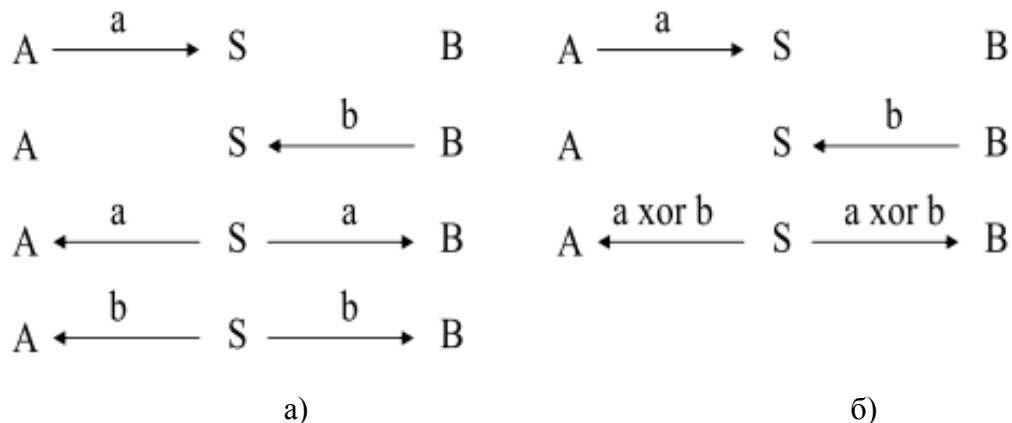

Рисунок 1 – Приклад мережного кодування: а) традиційний метод; б) мережне кодування.

При використанні мережного кодування передача даних між вузлами здійснюється за три такти (рис.1б).

Основний принцип мережного кодування полягає в тому, що проміжний вузол може створювати лінійні комбінації декількох прийнятих пакетів з коефіцієнтами із кінцевого поля і передавати їх далі по мережі замість того, щоб передавати кожний пакет окремо. Мережне кодування стає потенційно важливим підходом до підвищення ефективності роботи безпроводних комп'ютерних мереж. Основною проблемою в мережному кодуванні є вибір методу комбінування пакетів.

На даний час мережне кодування розвивається в двох теоретичних напрямках: лінійного кодування та на основі модулярної арифметики.

Розроблені методи лінійного мережного кодування приводять до значного збільшення службових даних в пакеті протоколу і тому не можуть бути використані в безпроводних сенсорних мережах, які характеризуються малими розмірами пакетів і мають обмежені апаратні ресурси та пропускну здатність каналів зв'язку.

З огляду на сучасний рівень розвитку обчислювальних засобів використання модулярної арифметики дозволяє збільшити надійність та швидкість цифрової обробки даних, ввести методи контролю за правильністю виконання операцій без подальшого ускладнення апаратної частини та забезпечувати необхідну точність обчислень без збільшення розрядності шини. Сучасні обчислювальні потужності дозволяють розв'язувати задачі оптимального вибору модулів системи та розрахунку відповідних вагових коефіцієнтів та базисних чисел, що відкриває нові можливості застосування непозиційних систем числення.

На відміну від методів лінійного мережного кодування, мережне кодування на основі модулярної арифметики дозволяє зменшити обчислювальні витрати на кодування даних та обсяги службових даних в протоколах передавання.

Використання мережного кодування на основі модулярної арифметики забезпечить зменшення кількості пакетів та обсягу даних, що передаються, і відповідно підвищить ефективність роботи мережі.

КАТУВАННЯ: ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ В УКРАЇНІ

В умовах українського сьогодення актуальною залишається проблема правової протидії катуванню. Про архіважливості даної проблеми свідчать непоодинокі випадки катувань з боку правоохоронних органів під час подій, так званого “Майдану”.

Кримінальна відповідальність за катування у нашій державі передбачена у ст. 127 Кримінального кодексу України (далі - КК України) [2]. З моменту прийняття кодексу до сьогодення дана стаття тричі зазнавала змін: у 2005 [3], 2008 [4] та 2009 [5] роках. Первинна редакція статті звучала наступним чином: «Катування, тобто умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою спонукання потерпілого або іншу особу вчинити дії що суперечать її волі». Кваліфікуючими ознаками були: повторність і попередня змова [2].

Законом України від 12 січня 2005 р. стаття викладена в такій редакції: «Катування, тобто умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою спонукати потерпілого або іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, в тому числі отримати від нього або іншої особи інформацію, свідчення або визнання, покарати за його дії, які він скоїв або у скоєнні яких підозрюється, або залякування його або інших осіб» [3]. Кваліфікуючими ознаками вище згадана нами редакція визнавала - повторність, попередня змова, а особливо кваліфікуючими - вчинення таких дій працівником правоохоронних органів; ті самі дії, що призвели до смерті особи [3].

5 квітня 2008 р. стаття ст. 127 КК України зазвучала так: «Катування, тобто умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій з метою примусити потерпілого чи іншу особу вчинити дії, що суперечать їх волі, у тому числі отримати від нього або іншої особи відомості чи визнання, або з метою покарати його чи іншу особу за дії, скоєні ним або іншою особою чи у скоєнні яких він або інша особа підозрюється, а також з метою залякування чи дискримінації його або інших осіб. Кваліфікуючими ознаками стали повторність, попередня змова групи осіб, вчинення злочину службовою особою з використанням свого службового становища...» [4].

Проте особливої уваги заслуговує остання редакція ст. 127 КК України. Так, з 5 листопада 2009 р. її ч. 2, звучить наступним чином: «Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості» [5]. Аналізуючи міжнародне законодавство слід зазначити, що остання редакція даної статті, аж ніяк не досконаліша за попередні. З тексту статті зникає спеціальний суб'єкт злочину – службова особа, а разом з ним й сутність кваліфікації та значення терміну «катування», визначеному в першій статті Конвенції проти катувань. Видається, що за таких законодачих положень службова особа (наприклад, працівник органів внутрішніх справ), особа, котра професійно покликана захищати права людини, використовуючи свої власні повноваження – катуючи при допиті (так звану вибивання доказів), не буде нести більш сурове покарання, ніж звичайна людина – суб'єкт злочину за статтею 127 КК України. Що, на нашу думку, це не є справедливо.

Вважаємо, що невідповідність чинної редакції ст. 127 КК України вимогам статей

1-4 Конвенції ООН проти катувань не надає жодних гарантій від свавілля посадової особи [1]. Найбільш приближеною до міжнародно-правових норм була аналізована нами стаття в редакції 2005 р., адже передбачала кілька важливих кваліфікуючих ознак: крім повторності та попередньої змови, передбачала також і наявність спеціального суб'єкта злочину – працівника правоохоронних органів, а також і тяжкий наслідок від катування – загибель людини.

Як не прикро визнавати, але в Україні існують непоодинокі випадки застосування насильства з боку працівників-правоохоронників. Багатогодинне стояння біля стіни з розпластанням на ній; одягання капюшонів; позбавлення сну, харчування і води; утримання в приміщенні з постійним та голосним звуком або в підвалі, без проникнення світла; виставлення оголеної людини на очі інших людей; поміщення здорової людини до психіатричного відділення; тримання в шкідливих для здоров'я умовах (наприклад, в умовах, які позбавляють людину будь-якого із її природних почуттів - зору, слуху, просторової або часової орієнтації); примушування їсти неїстівні речовини – це яскраві приклади форм катування, що є найчастіше поширеними серед міліціонерів.

Українському суспільству відомі спроби мати ефективний національний превентивний механізм із недопущення катувань. При Президентові України створено консультативно-дорадчий орган – Комісію з питань попередження катувань. Однак з огляду на фінансову і структурну залежність Комісії від державних органів вона не зуміла відповідати основним вимогам Факультативного протоколу Конвенції проти катувань.. Та ще й у зв'язку з браком коштів такий орган пропрацював недовго (31 жовтня 2012 р. припинила своє існування). Наступним кроком України в даному напрямку стало прийняття 2 жовтня 2012 р. Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» щодо національного превентивного механізму» [10]. Цим законом уповноважено Омбудсмена на: внесення пропозиції стосовно вдосконалення законодавства України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина; ознайомлення з документами, у тому числі тими, що містять інформацію з обмеженим доступом, та отримання їх копії в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, органах прокуратури, в тому числі справи, які знаходяться в судах. Даним законом значно розширено й перелік місць несвободи, які Омбудсмен може відвідувати без попередження.

Для виконання функцій національного превентивного механізму Уповноважений, зокрема здійснює регулярні відвідування місць несвободи без попереднього повідомлення про час і мету відвідувань та без обмеження їх кількості, може проводити опитування затриманих та інших осіб, що можуть надати необхідну інформацію. За запитом Уповноваженого органи державної влади, державні органи, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності повинні надавати інформацію про чисельність осіб, які перебувають у місцях несвободи, про кількість таких місць та їх місцезнаходження, а також будь-яку іншу інформацію стосовно поводження з особами та умов їх тримання [10].

Для реалізації підписаного Президентом документа «Про внесення змін до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» щодо національного превентивного механізму у Секретаріаті Уповноваженого створено окремий структурний підрозділ з питань недопущення катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання – Департамент з питань реалізації національного превентивного механізму.

Пропонуємо в контексті вдосконалення кримінально-правового механізму протидії катуванням вжити такі заходи: 1) увідповіднити положенням міжнародного законодавства зміст ст. 127 КК України, визнавши, насамперед, кваліфікуючою ознакою – спеціального суб'єкта злочину – працівника правоохоронного органу; 2) забезпечити реальне ведення правоохоронними органами, установами кримінально-виконавчої системи та судами

«дійсний» статистичний облік випадків катувань та оприлюднення своїх статистичних даних (на практиці частим є кваліфікування дій, що по-суті є катуваннями, не за ст. 127 КК України, а за іншими статтями, що передбачають відповідальність за суміжні злочини, але з більш м'якими санкціями, зокрема за перевищення влади або службових повноважень (ст. 365) та за примушування давати показання (ст. 373), і за цим дають можливість “приховати” наявність катування, як ганебного явища, притаманного українським правоохоронним органам).

Література:

1. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання ООН від 10 грудня 1980 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_085

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року 2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 25. – Ст. 131.

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення правового захисту громадян та запровадження механізмів реалізації конституційних прав громадян на підприємницьку діяльність, особисту недоторканність, безпеку, повагу до гідності особи, правову допомогу, захист)» від 21.01.2005 // Урядовий кур'єр. - 2005. - 16 лютого. - № 29.

4. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності» від 15.04.2008 // Відомості Верховної Ради України. - 2008. - № 24. - Ст. 236.

5. Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за злочини з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості» від 05.11.2009 // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 5. - Ст. 43.

6. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» щодо національного превентивного механізму» від 02.08.2012 // Відомості Верховної Ради України. - 2013. - № 41. - Ст. 552.

МІЩАНИН О.

*Факультет банківського бізнесу
група ФБС-44*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Галіцейська Ю.М.

РИНОК ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Проблема формування іпотечного ринку в країнах із перехідною економікою є дуже актуальною, адже даний ринок виступає потужним каталізатором економічного зростання, а відтак необхідною умовою ефективної інвестиційної діяльності в Україні є відродження ринку іпотечного кредитування.

Метою даного дослідження є аналіз стану, проблем і виявлення перспектив розвитку іпотечного кредитування в Україні.

Відповідно до Закону України «Про іпотеку» іпотека - вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому Законом. А іпотечне кредитування - правовідносини, що виникають з приводу набуття права вимоги іпотечного боргу за правочинами та іншими документами.

Сучасний український ринок іпотеки характеризується такими ознаками: кредитування здійснюється універсальними банками; відсутність спеціалізованих інститутів іпотечного ринку та гарантійних фондів іпотечного страхування; переважно депозитна модель фінансування.

За даними Національного банку, станом на 1 листопада 2013 року, загальний обсяг іпотечних кредитів виданих юридичним особам становить 110 696 млн.грн. , в фізичним особам – 57 931 млн. грн.

Починаючи з лютого 2012 року, до іпотечних кредитів включаються кредити, які мають кілька видів забезпечення, серед яких найбільшим забезпеченням за вартістю є: майнові права на майбутнє нерухоме майно житлового фонду та на інше майбутнє нерухоме майно, а також нерухоме майно житлового фонду та інше нерухоме майно.

Якщо розглядати іпотечні кредити в розрізі валют, то висока частка кредитів залишається в іноземній валюті. Високий рівень валютизації залишається однією з проблем іпотечного ринку України.

В Україні на іпотечному ринку працюють близько 90 банків. Основні банки-лідери контролюють 78% іпотечного ринку, це : Unicredit(Укрсоц Банк) – 15.3%, Райффайзен Банк Аваль – 14,3%, УкрСибБанк – 14,1%, Надра Банк – 7,7%, Сведбанк – 5,9%, Приватбанк – 5,5%, ОТП Банк – 5.5%, Ощадбанк – 3,7%, Universal Bank – 2,9% та Ересте банк – 2,8%.

За останній рік кількість установ, що видають позики на купівлю житла на вторинному ринку нерухомості строком на 10 і 15 років, збільшилася на шість - до 27 і 25 банків відповідно, а строком на 20 років - збільшилася на п'ять і склала 19 банків.

Не зважаючи на кількісне зростання іпотечних інститутів, існує багато проблем реального здійснення схеми іпотечного кредитування.

За обсягами іпотечних кредитів провідні позиції займають Київ та Київська область, Одеська, Донецька, Дніпропетровська та Харківська області. Тобто, відбувається централізація попиту на житло в основному в мегаполісах, що стримує розвиток іпотечного кредитування.

Можна виділити такі стримуючі фактори розвитку іпотечного кредитування в Україні: недосконала правова база; недостатній рівень технічного забезпечення процесу іпотечного кредитування; недовіра населення до українських банків; неспроможність банківської системи працювати за міжнародними схемами реінвестування; відсутністю розуміння населенням процесів іпотечного фінансування; досить жорсткі умови надання іпотечних кредитів, особливо щодо першого внеску; наявність досить високих ризиків (валютний, кредитний, зміни процентних ставок; політична криза в державі тощо).

Досліджуючи проблеми іпотечного кредитування, слід зазначити, що у сучасних умовах розвиток іпотечного кредитування стає в Україні надзвичайно важливим завданням подальшого здійснення кредитної реформи. Тому для розвитку пропонуємо такі заходи:

- ✓ розвиток системи страхування іпотечних кредитів; розвиток фондового ринку; вдосконалення інфраструктури іпотечного ринку; розвиток дворівневої системи іпотечного кредитування
- ✓ удосконалення і розвиток законодавчої бази; створення системи гарантій і прозорих умов діяльності учасників іпотечного ринку; стандартизація та уніфікація процедури іпотечного кредитування
- ✓ створення і розвиток класу інституційних інвесторів;
- ✓ робота міжнародних фінансових донорів (USAID, World Bank та інших);
- ✓ активізація уряду в розвитку житлового фінансування в Україні (ДІУ, ПАТ «АРЖК», Державна програма «Доступно житло»).

Але, незважаючи на нестабільну ситуацію, що склалася на фінансовому ринку, іпотечний ринок є одним із перспективних сегментів кредитного ринку України.

Отже, перспективи розвитку ринку іпотеки в Україні значно залежать від економічного зростання, стабільності цін та обмінного курсу національної валюти, удосконалення фінансово-кредитної системи та ринку нерухомості. Для реалізації цього напрямку необхідна, крім державної підтримки, активізація роботи банків на іпотечному ринку.

ПАНЧУК Н.

*Факультет комп'ютерних і
інформаційних технологій*

Ст. групи ЕК – 11

Науковий керівник:

к. п. н., доцент Коваль О. Є.

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПОБУДОВІ КАР'ЄРИ ТА ТВОРЧІЙ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У сучасних умовах соціально-економічних змін проблеми професійної кар'єри та творчої самореалізації стають дедалі актуальнішими. Прискорений темп життя і надзвичайно високі вимоги до фахівців різноманітних сфер діяльності вимагають від них високого професіоналізму. Проте, на жаль, чітко сформованих критеріїв оцінки, за якими б визначали рівень їхньої професійної діяльності немає. Отже, дана проблема залишається відкритою. Для її вирішення потрібно знайти перелік необхідних здібностей, які будуть сприяти побудові кар'єри та творчій самореалізації.

Метою дослідження є з'ясування ролі професійно значущих здібностей у побудові кар'єри та творчій самореалізації майбутніх працівників.

Багато вітчизняних і зарубіжних науковців у різні часи досліджували проблему здібностей і професійно важливих якостей у різних категорій фахівців (В. Г. Андросюк, В. І. Барко, Б. І. Бараненко, Б. І. Безпалов, В. О. Бодров, Л. Ф. Бурлачук, С. П. Бочарова, Д. Векслер, К. М. Гуревич, В. М. Дружинін, Д. М. Завалішина, Ю. Б. Ірхін, Л. І. Казміренко, Я. Ю. Кондратьєв, О. М. Корнев, М. В. Кроз, Є. О. Клімов, В. В. Кулагін, Н. С. Лейтес, В. С. Медведєв, В. С. Мерлін, І. І. Приходько, В. В. Романов, С. Л. Рубінштейн, Б. М. Теплов, В. М. Синьов та ін.).

Термін «професійно значущі якості» в науковій літературі трактується неоднозначно: як індивідуальні якості суб'єкта діяльності, які впливають на ефективність цієї діяльності й успішність її виконання (В. Д. Шадріков); як якості, які дозволяють людині найбільш ефективно реалізувати себе у конкретних видах трудової діяльності (С. Батишев); як атрибути особистості, які покликані забезпечити її успішний трудовий старт і високі виробничі показники (А. Каганов).

Різні сфери трудової діяльності потребують різноманітних поєднань професійно важливих якостей, тому розглянемо їх, виходячи з типів професій, які запропонував Є. Клімов і які систематизували у своїй роботі Л. Шеховцова та Є. Тютюнник.

Для професій типу «людина – людина» визначені такі професійно значущі якості:

- доброзичливість, такт;
- товариськість;
- емоційна стійкість;
- самовладання, витримка;
- чуйність, співпереживання (емпатія);
- самостійність;
- домінантність;
- організаторські здібності;
- соціальний інтелект;
- чистота, чіткість, виразність мови;
- експресія особи і поведінки;
- наполегливість.

Для професій типу «людина – техніка» необхідні такі професійно важливі якості:

- технічне і образне мислення;
- швидкість реакції;
- просторові уявлення;
- концентрація і переключення уваги.
- образна пам'ять;
- фізична витривалість;
- координація рухів;

Для професій типу «людина – знакова система» характерні інші професійно важливі якості іншого спрямування: вербальне мислення; вербальна пам'ять; акуратність; концентрація, стійкість і розподіл уваги; ретельність.

Усі ці описи професійно важливих якостей дуже приблизні і багато в чому не відображають специфіку деяких видів діяльності. Адже професійно значущі якості одного й того ж фахівця у різних організаціях можуть бути різними або навіть зовсім протилежними. Тому перелік необхідних професійно важливих якостей потрібно розробляти з урахуванням особливостей кожної окремо взятої організації і кожної посади, відповідно до специфіки діяльності й корпоративної культури компанії.

Враховуючи вище наведені професійні якості, можна сформулювати такий перелік професійно значущих якостей для фахівців, які працюють у різних сферах (Табл. 1).

Таблиця 1

Професійно значущі якості фахівців різних сфер діяльності

Якість	
1. Адаптаційна мобільність	Схильність до творчих форм діяльності, неперервності, поглиблення й оновлення знань, ініціативність, нетерпимість до відсталості, консервативних проявів, прагнення вчити інших, бажання якісних змін в організації і в змісті власної діяльності, готовність до обґрунтованого ризику, прагнення нововведень, розширення кола своїх повноважень, діловитість.
2. Контактність	Товариськість, емпатія, інтерес до людей, високий рівень розуміння у сфері міжособистісних відносин, здатність приваблювати людей, бачити себе зі сторони, слухати, розуміти і переконувати людей, уміння подивитися на конфліктну ситуацію очима співрозмовника.
3. Стресостійкість та емоційний інтелект	Інтелектуальна й емоційна захищеність у проблемних ситуаціях, самовладання і тверезість мислення у прийнятті колективних рішень, володіння навичками саморегуляції стану
4. Домінантність	Владність, честолюбство, прагнення до особистої незалежності, лідерство, готовність до безкомпромісної боротьби за свої права, самоповагу, високий рівень самооцінки і притягань, сміливість, уміння впливати на підлеглих, впевненість в собі, емоційна врівноваженість, прагнення до досягнень, здатність піти на ризик, відповідальність, вірність даній обіцянці, незалежність, самостійність в прийнятті рішення, гнучкість поведінки в ситуаціях, які потребують змін, комунікабельність.
5. Моральні якості	Розміркована воля, твердість та наполегливість, якщо необхідно сміливість, почуття відповідальності, почуття обов'язку та загальний інтерес.
6. Вольові якості	Сила волі, енергійність, витримка, рішучість, сміливість, упевненість у собі, віра в справу
7. Характеристики інтелекту	Глибина, критичність, гнучкість, широта розуму, швидкість, оригінальність, допитливість.

На основі результатів анкетування, проведеного серед студентів ТНЕУ, ми зробили висновок, що до професійно значущих якостей фахівців економічної сфери діяльності 67% респондентів відносять здібності і лише 33% – особисті якості. На думку опитаних, професіонала-економіста мають характеризувати такі професійно значущі якості, як здатність мислити логічно і математичні здібності – 50%, схильність до скрупульозної роботи, що вимагає концентрації уваги і посидючості – 33%, організаторські здібності – 17%. Відрадно, що всі студенти вважають, що професійно значущі якості є частиною професійної культури економіста загалом. Рівень власних професійно значущих здібностей за 10-ти бальною шкалою респонденти оцінюють у 6-7 балів, оскільки вони ще не завершили своє навчання. На жаль, лише у 33% студентів сформований професійний ідеал фахівця, 67% стверджують, що для того, аби сформувати такий ідеал, потрібно поспілкуватися з великою кількістю професіоналів. Проте, всі опитані вважають, що професійний ідеал допомагає цілеспрямовано йти до своєї мети, а тому він є засобом професійного виховання і самовиховання. На думку студентів, рівень професійно значущих якостей фахівця економічної сфери діяльності можна оцінювати за такими критеріями: 50% – за особистісним критерієм (професійно-значущі якості особистості: трудові (працьовитість, працездатність, ініціативність), інтелектуальні (інтелектуальний потенціал, ерудиція), аналітичні (здатність до аналізу, прогнозування, самостійність у прийнятті економічних рішень, рефлексія), загальнокультурні (лояльність, особиста відповідальність, чесність і порядність); 33% – за мотиваційно-цілісним ставленням до своєї майбутньої професії (усвідомлення правильності у прийнятті рішення стати економістом, розуміння ціннісних основ, пріоритетів і орієнтирів майбутньої професії, сформованість професійного інтересу, здатність долати перешкоди в професійній діяльності); 17% – за функціональним критерієм (ступінь сформованості умінь професійної діяльності: ведення сучасного обліку і аналізу фінансової діяльності економічного суб'єкта, організація і управління суб'єктом господарювання, здійснення контрольно-ревізійної діяльності, оцінювання реального фінансового стану економічного суб'єкта, умінь використовувати різноманітні засоби комунікації, навички створення ділових документів). Всі респонденти вважають, що рівень їх професійно значущих якостей відповідає статусу студента економічного ВНЗ.

Суспільні потреби, зростання особистісного фактора, постійні зміни, за яких доводиться працювати усім людям, об'єктивно підштовхують їх до безперервного саморозвитку, самостійного навчання, творчого, інноваційного підходу до своєї професійної діяльності, адже активне бажання людини реалізувати свої таланти і здібності, можливості проявити себе в суспільстві є важливим чинником мотивації до праці, а відтак – запорукою активізації людського фактора.

Узагальнено викладені вище основні елементи змісту проблеми дозволяють інтерпретувати поняття «професійно значущі якості» як сукупність здібностей і особистих якостей, що допомагають результативно виконувати свою роботу, а також виявити найбільш характерні якості для професій різних типів. Запропонований перелік професійно значущих якостей фахівців, які працюють у різних сферах, може слугувати базою для формування інноваційних моделей компетентності. Встановлення значущості кожної якості для різних посад допоможе коректно сформулювати переліки компетенцій, які дійсно відрізнятимуть ефективне виконання роботи від менш ефективного, середнього.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУВАННЯ

У ХХІ ст. міжнародна економіка переходить на якісно новий рівень відносин між державами, що базується на засадах високого технологічного розвитку, економічної паритетності, співдружності та взаємодопомоги. Одним з найголовніших чинників цього є міжнародний кредит, який виражає відносини між кредиторами і позичальниками різних країн світу щодо надання, використання і погашення кредиту, як отриманої попередньо допомоги. Залежно від суб'єктів кредитних відносин ми виокремлюємо наступні види міжнародного кредиту: міжнародний кредит між фірмами різних країн як різновид комерційного кредиту, банківський кредит у зовнішній торгівлі, міждержавні (міжурядові) кредити, кредити регіональних банків розвитку, кредити міжнародних та валютно-фінансових організацій.

Суть міжнародного кредиту проявляється, на нашу думку, саме в таких функціях, як: перерозподіл капіталів між країнами з метою забезпечення розширеного відтворення; економія витрат обігу в сфері міжнародних розрахунків за допомогою розвитку безготівкових платежів в різних валютах; посилення концентрації і централізації капіталу, які обумовлені рухом позикового капіталу в сфері міжнародних економічних відносин. За допомогою виконання цих взаємопов'язаних функцій процес міжнародного кредитування відіграє двояку роль: позитивну і негативну.

Ми розділяємо погляди Доліновської, яка стверджує, що міжнародний кредит відіграє позитивну роль у сучасній світовій економіці країни, зокрема: сприяє інтернаціоналізації виробництва та обміну; сприяє зміцненню міжнародних економічних зв'язків; підвищує економічну ефективність зовнішньої торгівлі, стимулює та прискорює ріст зовнішнього товарообороту; забезпечує безперервність міжнародних розрахунків та прискорює обіг коштів у міжнародному обороті; слугує методом регулювання платіжних балансів.

Негативною роллю вважаємо сприяння перевиробництву товарів, перерозподіл позикового капіталу між країнами та стрибкоподібне розширення виробництва в періоди підйому та періодичного спаду.

Досліджуючи явище міжнародного кредитування, доцільно відзначити також вагомий роль міжнародних та регіональних фінансово-кредитних організацій – установ, які створені на базі багатосторонніх угод між державами. Найважливішими серед них у сучасний період є Міжнародний валютний фонд, який займається виключно грошово-кредитними проблемами, тобто платіжним балансом, зменшенням державних витрат, підвищенням податків і ставки позичкового процента, змінами валютного курсу тощо; Міжнародний банк реконструкції та розвитку, який є головною установою Групи Світового банку, що зосереджує увагу на проблемах довгострокового розвитку – кредити надаються не окремим підприємствам, а певним галузям економіки під розроблені та затверджені проекти їх трансформації.

За результатами проведених нами досліджень, вважаємо, що умови отримання кредиту – це складний комплекс різних показників. На них суттєвий вплив мають напрями використання кредитних ресурсів, характер суб'єктів кредитних відносин, рівень інтернаціоналізації кредитних ринків та їх підпорядкованість національному кредитному контролю. Основними показниками умов міжнародного кредиту є вартість, строк, валюта.

Вартість кредиту (витрати позичальника на кредит) складається із ставки відсотка, комісійних та інших одночасних зборів, винагород неявного характеру. При обчисленні вартості кредиту користуються формулою: $S = \text{Lim} \times R \times T_{\text{ср}} \times 100$, де S — загальна вартість кредиту; Lim — сума (ліміт) кредиту; R — загальна ставка процента (основна ставка за кредитом + комісійні та інші витрати, пов'язані з отриманням кредиту, наприклад, страхові внески, оплата юридичних та будь-яких інших послуг). $T_{\text{ср}}$ — середній термін кредиту. Повний термін кредиту може бути обчислений за такою формулою: $T = V + \Gamma + \Pi$, де T — повний термін кредиту; V — період його використання; Γ — пільговий період; Π — період погашення. Для обчислення середнього терміну при рівномірному використанні та погашенні використовують формулу: $T_{\text{ср}} = 1/2 V + \Gamma + 1/2 \Pi$, де $T_{\text{ср}}$ — середній термін кредиту; V — період використання; Γ — пільговий період; Π — період погашення.

Зауважимо, що у міжнародному кредитуванні важливе місце займає державний борг — це сума боргових зобов'язань держави, що виникає в результаті запозичення коштів і складається з повернення отриманих та непогашених кредитів за визначений період. За інформацією Світової книги факторів, яку веде Центральне розвідувальне управління, максимальний державний борг належить Сполученим Штатам Америки — 15 трлн. 930 млрд. дол., що в свою чергу становить 108.9% Валового внутрішнього продукту найбільшої економіки світу. Вагомі обсяги запозичень мають і європейські країни, серед яких Велика Британія, Німеччина, Франція, Японія. Обсяги українських запозичень становлять 135 млрд. дол., і це 39 місце у світі, яке ми займаємо між Казахстаном та Катаром.

Зазначимо, що Україна, як і інші країни, залучає позички міжнародних фінансових організацій; кредити іноземних держав; кредити держав — постачальників енергоносіїв; розміщення облігацій внутрішньої державної позики; надання грантів, субсидій, стипендій, науково-технічної допомоги від міжнародних фінансових організацій та інших країн.

Отже, міжнародний державний кредит являє собою сукупність відносин, у яких держава виступає на світовому фінансовому ринку в ролі позичальника або кредитора, забезпечуючи стабільний розвиток національної економіки, налагоджуючи міжнародні економічні відносини при наявній можливості сплати чи надання кредиту.

РИКУЛЬСЬКИЙ Б.

Факультет обліку та аудиту

Ст. групи ОБС – 41

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Зорій Н.М.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ РЕМОНТНО – МЕХАНІЧНОЇ МАЙСТЕРНІ

Вивчення собівартості продукції допоміжних виробництв має велике значення для підприємницької діяльності організацій. Так, дані обліку витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції ремонтних виробництв є засобом виявлення виробничих резервів, постійного контролю використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів з метою підвищення рентабельності виробництва.

У контексті вищесказаного постала необхідність викласти певну концепцію формування витрат ремонтних виробництв підприємств, що відбиває специфіку й суперечливість його становлення в нашій країні, які адаптують світовий досвід, а також зробити спробу вдосконалення обліку витрат ремонтних виробництв.

Важливе місце при розгляді нормативної бази по забезпеченню утримання основних засобів займає П(С)БО 7 «Основні засоби» в якому наведено методологічні

засади формування бухгалтерського обліку інформації про основні засоби і розкриття її у фінансовій звітності.

Методичні рекомендації з обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) визначають склад витрат, групування та облік їх за елементами і видами діяльності, послідовність калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) ремонтних виробництв.

В цьому контексті науковці зазначають, що характерною особливістю ремонтних виробництв є те, що вони обслуговують основне виробництво, а тому вся їх діяльність направлена якраз для цієї мети.

Основними витратами на утримання основних засобів є витрати по їх ремонту. Відтак важливим є класифікація ремонтів основних засобів, статті витрат у ремонтному виробництві, перелік рахунків, на яких відображаються ремонти та перелік документів первинного та синтетичного обліку, які використовуються при ремонтах основних засобів.

Варто зазначити, що чимало наукових праць присвячено особливостям обліку ремонтних робіт, віднесенню амортизації до джерела ремонтних робіт з поліпшення основних засобів, а також проблемам усунення подвійного включення у витрати виробництва витрат на ремонт.

Вважаємо, що витрати на ремонт машин варто відображати на субрахунку "Ремонтно – механічна майстерня", де враховуються по статтях затрати: оплата праці з відрахуванням на соціальні заходи, матеріали, роботи і послуги, організація виробництва і управління, інші витрати. Окремо враховують цехові витрати РММ. Їх відносять на витрати по ремонту основних засобів протягом року і коректують в кінці року до фактичних сум.

Витрати, які здійснюються на відновлення або підтримку основних засобів у робочому стані, списуються на витрати того звітного періоду, у якому вони здійснені. Крім того, в обліку списання витрат відбивається також за місцями експлуатації основних засобів. Питання вторинного включення в собівартість витрат, пов'язаних з експлуатацією основних фондів у частині проведених ремонтів, потребують подальшого теоретичного та практичного розвитку, оскільки при нарахуванні амортизації основних засобів відбувається формування собівартості та включення її у витрати періоду.

При списанні витрат на ремонт, що не поліпшує технічні характеристики основних засобів підприємства, виходячи зі стандартів обліку, зазначені витрати включають до складу витрат звітного періоду.

Витрати на такий ремонт не відображаються в бухгалтерській інформації, що характеризує фактичний моральний і фізичний стан об'єкта, не змінюють розмір первинної вартості й суму амортизації.

Витрати на ремонт основних засобів відображаються в бухгалтерському обліку таким чином:

1) на суму здійснених витрат збільшується балансова вартість, що згодом призводить до зростання амортизаційних відрахувань й, отже, до збільшення витрат підприємства за елементом "амортизація". Однак встановлене джерело (амортизація) по виконаних роботах при цьому не змінює своєї величини, тому що відбувається збільшення первинної вартості основних засобів;

2) витрати на зазначені ремонтні роботи відразу потрапляють у витрати поточного періоду, не змінюючи ані первісну вартість, ані розмір амортизаційних відрахувань.

Однак необхідно відзначити, що такі витрати збільшують термін корисного використання основних засобів, їх надійність, покращують стан техніки безпеки й інші характеристики, тому ми вважаємо, що показники фізичного й морального зношування мають бути зменшені.

З метою усунення подвійного збільшення собівартості вважаємо, що будь-які витрати по ремонту основних засобів потрібно акумулювати на рахунку №15 "Капітальні

інвестиції" і відобразити в обліку записом відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків.

Надалі рахунок 15 "Капітальні інвестиції" закривати рахунком 10 "Основні засоби" щодо витрат, що змінюють майбутні економічні вигоди від використання основних засобів, а витрати на ремонт, що не змінюють майбутніх економічних вигод, списувати на зменшення зносу.

У результаті, в будь-якому разі, зміниться залишкова вартість відремонтованого об'єкта основних засобів. Єдиним обмежуючим фактором при цьому має служити розмір нарахованої амортизації (зносу). При такому вирішенні даного питання амортизація стане реальним джерелом проведення ремонтних робіт з підтримки в робочому стані основних засобів, що також виключить подвійне включення в собівартість витрат по нарахуванню амортизації й списанню витрат на ремонт.

Таким чином, удосконалення обліку витрат на ремонт й інші поліпшення основних засобів дозволить виключити подвійне включення витрат по ремонту у витрати виробництва. Це відбувається тому, що в цей час на будь-який вид ремонту використовуються оборотні кошти підприємства, а віднесення витрат відбувається або через наступне нарахування амортизації в майбутніх періодах, або через віднесення витрат по ремонту на поточні витрати, що неминуче призводить до подвійного обліку витрат.

САДЛИЙ М.

Факультет обліку та аудиту

Ст. групи ОП-31

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач Муравський В. В.

СПЕЦИФІКА І НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ

АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

Україна, належить до країн з низьким рівнем розвитку ринкової економіки. Власники і менеджери вітчизняних підприємств перманентно моніторять шляхи зниження ціни на продукцію з метою оптимізації попиту на неї серед населення з низькою платоспроможністю. Ефективним заходом підвищення конкурентоздатності є пошук можливостей для зниження собівартості виготовлення продукції. Підсумок господарської діяльності підприємства відображає прибуток. Величина прибутку напряму залежить від рівня витрат підприємства.

В діяльності будь-якого підприємства виникають витрати пов'язані з організацією діяльності та управління, які за економічною природою є неоднорідними і пов'язаними зі здійсненням комплексної діяльності підприємства: постачанням, виробництвом, реалізацією, капітальними вкладеннями. Витрати на організацію виробництва та управління поділяють на дві групи: загальновиробничі та адміністративні. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності [2, с. 35]. Відповідно до П(С)БО 16 "Витрати" до адміністративних витрат відносять загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);
- витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу;

- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона);
- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);
- витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо);
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;
- витрати на врегулювання спорів у судових органах;
- податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг);
- плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків;
- інші витрати загальногосподарського призначення.

Первинними документами, в яких відображається інформація про адміністративні витрати є накладні, рахунки, авансові звіти, видаткові касові ордери, розрахунки бухгалтерії тощо. Списання адміністративних витрат на фінансові результати оформлюється довідкою (розрахунком) бухгалтерії.

У більшості випадків адміністративними вважають витрати в сфері управління, які включають трудові та грошово-матеріальні витрати, пов'язані із здійсненням загального управління господарської діяльності підприємства загалом. Якщо витрати на виробничій стадії пов'язані із створенням продукту, то адміністративні витрати пов'язані з усією господарською діяльністю підприємства. Всі ці витрати - це витрати за межами виробничого процесу. Вони не беруть участі у створенні продукту, але необхідні для безперервного здійснення виробництва, для забезпечення безперервності процесу кругообігу готової продукції. Основною метою обліку адміністративних витрат є своєчасне, повне, вірогідне відображення фактичного розміру і складу витрат та контроль за використанням всіх ресурсів, пов'язаних з управлінням підприємства.

Досягнення сформованої мети передбачає виконання завдань обліку адміністративних витрат, серед яких:

- визначення складу та розмежування виробничих витрат за їх економічним змістом, елементами, статтями обліку, суміжними періодами та іншими ознаками, передбаченими відповідними стандартами фінансового та управлінського обліку;
- формування відповідної інформації про обсяг витрат в передбаченій системі документів, облікових реєстрів, звітності;
- своєчасне списання адміністративних витрат на фінансовий результат від основної діяльності.

Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що адміністративними є витрати, пов'язані із обслуговуванням виробництва і управлінням ним в масштабі всього підприємства. Організація ефективного обліку адміністративних витрат сприятиме своєчасному, достовірному управлінню підприємством з метою оптимізації фінансово-економічних показників його діяльності.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН В ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Фінансова стійкість підприємства є однією з головних умов життєдіяльності, розвитку й забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства. Саме фінансова стійкість підприємства характеризує ефективність операційного, інвестиційного і фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також відображає здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями. Актуальним напрямом сталого функціонування суб'єктів господарювання є розробка дієвого механізму управління фінансовою стійкістю підприємства, який повинен враховувати зміни, що відбулись в податковому законодавстві протягом останніх років.

Останніми роками питання оцінки фінансової стійкості підприємства висвітлювали у своїх працях такі науковці: М.Д. Білик, І.О. Бланк, В.А. Забродський, В.О. Крамаренко, Н.В. Ткаченко, Г.В. Савицька, Н.В. Тарасенко та інші.

Систематизація розглянутих наукових підходів дозволила визначити, що фінансова стійкість розглядається у вузькому значенні як спроможність підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати діяльність або запаси і витрати, а у широкому – як складова загальної стійкості підприємства й особливий фінансовий стан. Таким чином, фінансова стійкість підприємства означає здатність господарюючого суб'єкта функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливих умовах зовнішнього і внутрішнього середовищ.

Нами було проведено дослідження впливу податкових змін на діяльність ДП “Чортківське лісове господарство”. Згідно з Податковим кодексом України, в системі оподаткування відбулись суттєві зміни, деякі з них, що спричинили найбільший вплив на діяльність підприємства, на прикладі якого проведено дослідження, відображені в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Основні нововведення Податкового Кодексу на підприємстві[3]

№п/п	Назва податку	Нововведення
1.	<i>Податок на прибуток</i>	- поетапне зниження ставки податку на прибуток суб'єктів господарювання: - 1 січня 2012р. – 21%; - 1 січня 2013 р. – 19%; - 1 січня 2014 р. – 16%.
2.	<i>Податок на додану вартість</i>	- зміна ставки податку на додану вартість: - з 11 січня 2011 р. – 20%; - з 1 січня 2014 р. – 17%;
3.	<i>Плата за користування надрами</i>	- об'єднано в один податковий платіж – платіж за користування надрами для видобування корисних копалин та збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок держбюджету
4.	<i>Екологічний податок</i>	- збільшено ставки екологічного податку удвічі, запроваджено оподаткування податком викидів двооку вуглецю; спрощено порядок розрахунку податку шляхом уніфікації системи коригуючих коефіцієнтів та врахування їх у базових ставках.

Згідно з “антикризовим законом” від 1 квітня 2014 року, що був прийнятий, виходячи зі складної економічної ситуації, в якій опинилася наша держава, ставка ПДВ залишиться на поточний рік – 20%, а ставка податку на прибуток становитиме 18%, проте стратегічна концепція зниження податкового тиску все ж залишається незмінною.

На основі реформування податкової системи передбачаються такі позитивні зміни: стабільність та досконалість податкового законодавства; реальне зниження податкового навантаження і збалансування податкового тиску на різні категорії платників податків; забезпечення прав платників податків; узгодженість податкового законодавства з нормами законодавства інших галузей права.

Оптимальний рівень податкового навантаження є важливим чинником для забезпечення відповідної динаміки ділової активності, розвитку виробництва та економіки в цілому.

Що стосується взаємозв'язку показників господарської діяльності підприємства та податкових платежів, то протягом останніх кількох років зростання практично всіх податків і зборів, що відображено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Вплив господарської діяльності на нарахування податкових платежів

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Обсяг виробництва і реалізації продукції тис. грн.	24561,0	25310,0	26221,0
Чистий прибуток тис. грн.	20005,0	20162,0	21019,0
Загальна сума нарахованих податків і зборів тис. грн.	4095,0	4231,0	4655,0

З даних табл. 1.2. спостерігається тенденція до зростання як показників обсягу виробництва і реалізації продукції та чистого прибутку, так і загальної суми нарахованих податків і зборів. Проте, у 2012 році приріст останніх уповільнився поряд з прискоренням приросту виручки, тому можна зробити припущення про позитивний вплив податкових змін на діяльність підприємства.

Аналіз основних показників діяльності підприємства і встановлення зв'язку між показниками господарської діяльності і податкової віддачі дали змогу нам розробити модель управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства.

Управління фінансовою стійкістю підприємства пропонуємо здійснювати за наступними напрямками. По –перше, проведення аналізу та контролю за структурою капіталу. Інструментом цього контролю є коефіцієнт автономії. За цим напрямком на підприємстві основним завданням є приведення даного показника до нормативного рівня або оптимально допустимого, прийнятого рівня, використовуючи відомі методи оптимізації структури капіталу (за критеріями максимізації фінансової рентабельності, мінімізації середньозваженої вартості капіталу, фінансових ризиків [1, с. 235]).

По-друге, необхідно управляти обсягом реалізації продукції підприємства і рівнем прибутковості продажу (відповідно і рівнем податкової віддачі з податку на прибуток). Крім того, необхідно враховувати основні зміни у податковій системі держави, через зміни в переліку податків та їх ставках і планувати найбільш доцільне використання вивільнених від оподаткування коштів.

Внаслідок цих змін на підприємстві з'являються вивільнені грошові кошти, які можна використати у таких напрямках:

- як плата за кредитні ресурси (процентні платежі), що буде зменшувати фінансову стійкість підприємства, але водночас – створює “ефект податкового щита”, завдяки якому зменшується оподатковуваний прибуток;
- через отримання чистого прибутку, який буде спрямовуватися на здійснення основної виробничої або інвестиційної діяльності підприємства, що буде підвищувати фінансову стійкість підприємства завдяки підвищенню його прибутковості.

Таким чином, отримавши вивільнені грошові кошти, внаслідок зниження податкового тиску, підприємство отримує також можливість направити їх на: реконструкцію та ремонт основних засобів, модернізацію устаткування та обладнання, підвищення мотивації працівників через заохочення у вигляді премій, надання транспорту, мобільного зв'язку, путівок чи інших соціальних благ для працівників за рахунок підприємства, впровадження інновацій у діяльність підприємства, навчання персоналу, підвищення кваліфікації кадрів.

Література:

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : [Учебный курс] / И. А. Бланк. – К. : Ника-центр Эльга, 2004. – 528 с.
2. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : [Навч. посібник.] / М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2005. – 588 с.
3. Забродский В. А. Диагностика финансовой устойчивости функционирования производственно-экономических систем : [Науч.изд.] / А. В. Забродский, Н. А. Кизим. – Х. : Бизнес Информ, 2000. – 238 с.
4. Ткаченко Н. В. Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи / Н. В. Ткаченко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 104-122.

СИНКІВСЬКИЙ І.

ННІМЕВ ім. Б.Д.Гаврилишина

Ст. групи МЕВ-11

Науковий керівник:

д.м.н., професор Бакалюк О. Й.

ХВОРОБА МОРГЕЛОНІВ

Хвороба Моргелонів — справжня загадка для сучасної сімейної медицини. Останніми роками все більшу увагу дослідників привертає саме ця тяжка недуга. На сьогодні достеменно невідомо ні про її причини, ні про механізм дії, для неї не існує чітких критеріїв діагностики.

Історія походження хвороби як і сама хвороба носить досить загадковий характер. З огляду на статтю лікаря С. Келлета можна припустити, що хворобу Моргелонів вперше описали французькі лікарі в XVII ст., під такою назвою існувало захворювання, викликане укусами мошки під назвою «моргеллонс», за іншою версією – в 1674 р. британський письменник сер Томас Браун. Тоді йшлося про клінічне спостереження самостійного виділення чорних волосинок зі шкіри двох дітей. Від прізвища родини, в якій занедужали діти, і походить назва патології: morbus Morgelloni. Але публічності хворобі надала в 2002 році американський біолог Мері Лейтан, яка вперше описала цей стан у одного зі своїх дітей.

Саме нез'ясованість походження хвороби Моргелонів породжує появу найрізноманітніших гіпотез щодо її етіології: від впровадження недостатньо обґрунтованих і неконтрольованих біотехнологій до фантастичних поглядів на неї як на високотехнологічну біотерористичну атаку. У літературі різні автори присвоюють хворобі паразитарне, інфекційне, токсичне чи органічно-невротичне походження. Також висловлюються і фантастичні думки про наномашини, вплив ГМО і т. д. Деякі вчені вважають, що Morgellons - це симптом вже давно відомих хвороб, таких як алергічний дерматит, контактний дерматит, короста, варіант хвороби Лайма. Більшість дослідників схиляється до думки про існування безпосереднього її зв'язку із сучасними технологіями.

Темпи поширення хвороби вражають: станом на травень 2009 р. у США було зареєстровано 4 131 хворих. Цю патологію виявлено в усіх 50 штатах країни, найбільше

випадків зареєстровано в Техасі, Каліфорнії та Флориді, а всього в світі – понад 8 тис. таких хворих. Сьогодні це вже понад 12 тисяч.

Зона ризику включає як дорослих так і дітей, хоча уражені хворобою Моргелонів переважно люди середнього віку — 30-50 років, і це люди з різних верств суспільства. Фізичні особи в сім'ях можуть випробувати симптоми хвороби в той час як інші члени після навіть тривалого перебування з зараженим не зазнавали негативного впливу, а інколи кілька персон в сім'ї хворіють. Так що не відомо, на даний момент, якщо ця хвороба є заразною або спадковою.

Клінічні прояви таємничої хвороби Моргелонів вражають багатьох вчених і носять як ментальний, так і фізичний характер. Без видимої причини людину починають турбувати нестерпний свербіж шкіри, відчуття повзання під шкірою якихось істот, що утворюють ущільнення різної форми та розміру. Час від часу з'являються гнояки, під час проривання яких із нориць виходять різнокольорові волокна та подібні до піску крупинки.

Пацієнти скаржаться на судоми м'язів. Разом із свербіжем це спричинює безсоння, наростання постійної втоми, зниження фізичної та розумової працездатності, зниження пам'яті, розвиток депресії, виникають суїцидні ідеї. Хронічна втома змушує пацієнтів залишати роботу й усамітнюватися. Таких хворих уникають не лише знайомі, а й члени власної родини. Спроби змінити одяг, меблі або навіть переїхати в іншу квартиру чи в іншу місцевість виявляються безрезультатними.

Під час макроскопічного обстеження звертають увагу на форму, розміри та колір утворень, які виходять із ранок довільно або отримані в результаті оперативного видалення. Зазвичай це аморфні, м'ясоподібні, малорухомі тіла, які зовні нагадують губку або велику п'явку 20-40 мм завдовжки і 5-7 мм завширшки. Та варто придивитись до об'єкта, особливо в поляризованому світлі, як стає помітною його динамічність і структурованість. Ці тіла здатні до спороутворення і брунькування, волокна залишаються живими навіть у рідкому азоті при температурі у 196 градусів морозу.

Безумовно, найпроблемнішим залишається питання лікування хворих, передусім через обмеженість сучасних уявлень про походження збудника. Використовуються різні емпіричні методи лікування (наприклад, антибіотики, психотропні препарати для лікування психічних відхилень, протигрибкові, протизапальні та дезінтоксикаційні препарати і т. д.). Лікування цими методами дає частковий результат або ж є безрезультатним.

Пацієнти неодноразово виписуються здоровими після різноманітних курсів лікувань, проте чи не повернуться до них хвороба невідомо. Більшість з них вже доведені хворобою до злиднів, і не можуть забезпечити собі подальше лікування.

Крім того небезпечна хвороба Моргелонів, яку лікарі ще навіть не уміють діагностувати, упевнено крокує по Україні. Єдина в Україні лабораторія, яка діагностує та вивчає хворобу Моргелонів, працює у Тернополі. Дослідженням таємничої хвороби зайнялися медики Тернопільського медуніверситету — професора Михайло Андрейчин, Володимир Бігуняк і доцент Василь Дем'яненко. Місцеві медики вже виділили збудник і виявили середовище поширення хвороби, але подальше дослідження потребує коштів, які держава їм не надає. Фахівці стверджують, якщо терміново не почати вивчення цього грибка на державному рівні, хвороба швидко розповсюдиться по Україні. Її спори розлітаються на цілих дванадцять метрів, тому заразитися може будь-хто, стверджують учені.

А поки захворювання носить загадковий характер, тому наразі медики радять вести здоровий спосіб життя, загартовувати організм, дотримуватись правил гігієни, збалансовано харчуватись та своєчасно відпочивати.

Отже, подана вище інформація показує всю небезпеку цієї недуги і необхідність її вивчати. Хвороба Моргелонів вже не один рік тероризує світ, а це не можна залишити поза увагою. Саме тому і потрібне ретельного вивчення цієї хвороби на міжнародному рівні.

ІНСТИТУТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ У ЛИТОВСЬКО-ПОЛЬСЬКУ ДОБУ: СТАНОВЛЕННЯ, ГЕНЕЗИС, ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

Інститут права власності завжди був і буде центральним інститутом у цивільному праві. Сьогодні все частіше зіштовхує державні інститути та саме суспільство з проблемами та прогалинами, які існують у сучасному регулюванні права власності. На жаль, в історико-правовій науці відчутний брак комплексних досліджень у сфері захисту цивільно-правових відносин. Особливо актуальним є проведення наукового аналізу особливостей становлення права власності на українських землях, зокрема у період Литовсько-Польської доби, оскільки воно б дозволило виявити конкретні ознаки правової природи інституту права власності в період існування права визначеного періоду та врешті-решт простежити вплив на сучасне функціонування цивільно-правової системи України.

Метою статті є дослідження інституту права власності у Литовсько-Польську добу, аналіз правових джерел даного періоду, формування висновків, та можливість переформатування законів того часу у сучасне законодавство України.

Литовсько-Польське законодавство, що існувало на теренах України є предметом дослідження і численних публікацій таких науковців як О.В. Мартинюк, О.М. Бирилюк, Т.І. Ісманицька, Х.В. Майкут, С.В. Кульчицький, І.Я. Терлюк, М.В. Владимирський-Буданов, М.М. Ясинський, М.О. Максименко, Ф.І. Леонтович, Ф.В. Тарановський, А.І. Яковлів, В.Є. Рубаник та ін. Проте досі існує значна проблема у комплексному аналізі права власності у період литовсько-польського панування.

У Великому Князівстві Литовському та Речі Посполитій статус осіб був неоднорідним, в зв'язку з цим виникала така ж неоднорідність у правовому регулюванні цивільно-правових відносин. Зокрема, обсяг прав залежав від таких понять як правоздатність і дієздатність. Дієздатність – можливість набувати своїми діями права, та правоздатність - здатність мати певні обов'язки і права визначалася саме за становою приналежністю особи [1, с. 21].

Згідно з Литовськими статутами було визначено вік, відповідно до якого особа набувала дієздатності, тобто 18 років для чоловіків, та 15 для жінок [2, с. 209].

У центрі норм цивільного права були норми, які регулювали речове право, а саме у статутах були зафіксовані такі права як: право власності; право володіння; застава; сервітути; емфітевзис [3, с. 91-92].

Згідно із сучасним трактуванням правової науки, право власності-це право суб'єкта власника здійснювати володіння, користування, розпорядження та інші правомочності щодо належного йому майна та на свій розсуд із будь – якою метою, якщо інше не передбачено законом. У Литовських статутах поняття права власності мало подібне тлумачення, про те існують певні відмінності. Відповідно до Першого статуту шляхта зазнавала значних обмежень у здатністю розпоряджатися власним майном, Другий статут скасував це право, а Третій надав шляхті необмежене право на користування, володіння та розпорядження всім майном, яке їй належить [4, с. 232].

Відповідно до статутів суб'єктами права власності могли виступати держава, церква, громада, сім'я і фізична особа [5, с. 103]. Що ж до об'єктів то до них належали маєтки, землі, замки, ліси, пущі, будівлі, невільні люди, ріки, озера, села, знаряддя виробництва тощо [5, с. 97].

До способів набуття права власності, згідно з Литовськими статутами, належали

цивільно-правові договори, пожалування князя, окупація, давність користування. Пожалування було одним з найважливіших способів набуття права власності. Його предметом, як правило, виступали земля та люди, що були до неї закріплені[5, с. 103–104].

За критерієм способу набуття права власності найменше обмежувалося розпорядження майном, яке власник набув на підставі договору купівлі-продажу. До прийняття у 1566 р. другого Литовського статуту розпорядження цими землями обмежувалося, адже без згоди родичів можна було продати не більше однієї третини маєтку. Найбільше обмежувалося право розпорядження вислуженими маєтками (данинами), тобто земельними жалуваннями князя магнатам або шляхті на умовах служби[2, с. 93-94].

Важливо зазначити, що особливістю права власності за Литовськими статутами було те, що власник маєтку чи землі мав спеціальні обов'язки, що стосувалися винятково цього маєтку чи землі. При переході права власності на таке майно до іншої особи, вона разом з правом власності отримувала відповідні спеціальні обов'язки.

Так, у грамоті, виданій в 1581 р. Р. Шимановичу, про присвоєння правового статусу шляхтича, зазначалося, що коли він купить землю в селян, то тоді з цих земель він був би зобов'язаний нести ті ж повинності, які виконували селяни як напередодні власник. Представник суспільного стану духовенства, який купував маєток у шляхтича, зобов'язувався нести військову службу, яку до того часу ніс цей шляхтич [2, с. 93].

У другому Литовському статуті (1566) у ст. 17 розділу IX чітко визначався порядок згідно з яким відбувався поділ спільної власності. Так, спершу співвласники мали розподілити дану власність на рівні частини між собою перед судом. Існував також ще один варіант, коли співвласники у присутності спільних знайомих ділили мацно на частини та дотримуватися цього поділу вони мали протягом десяти років. Для дійсності цих процедур вимагалось засвідчення перед урядом, реєстрація та оформлення відповідних документів про право власності на частини цього майна [6, с. 362].

Досить масовим явищем починаючи з 80- х рр. XV було роздача землі в умовне володіння, як великим князем, так і його намісниками. Проте, звичайно, процес роздачі землі намісниками вступав в дію лише після підтвердження князя. За великого князя Сигізмунда I, під тиском феодалів, котрі хотіли розширити свої права на одержані землі, землі жалувалися переважно в довічне володіння [7, с. 89-90].

Аналізуючи другий Литовський статут значного, визначеного регулювання діставав порядок набуття права власності на скарб, зокрема ст. 20 розділу IX. Тобто, якщо особа знаходила на своїй земельній ділянці скарб, то він ставав її власністю. Коли земля, в якій хтось знайшов скарб, належала іншому суб'єкту, це майно ділилося між ними порівну. Аналогічною була ситуація, коли земельна ділянка перебувала під заставою. Проте, у випадку коли особа на чужій земельній ділянці скарб шукала навмисно і знайшла, то вона повинна була все знайдене віддати власнику землі [6, с. 393].

Порівнюючи та шукаючи відповідні статті у чинному законодавстві України - Цивільному кодексі України від 16 січня 2003,ст. 343 та у Литовському статуті 1566 р. є блискуча відповідність,що свідчить про надзвичайно високий рівень юридичної техніки щодо інституту права власності та його правового регулювання [8, с. 109].

Не менш важливим за Литовськими статутами було право володіння, «держання». Право володіння за сучасним тлумаченням це – стан, за яким володілець має певну річ або майно, вважає це майно чи річ своєю, яка належить йому за правом, але самого права не має. Відповідно до Литовських статутів під володінням розумілася фактична влада над річчю з обмеженим правом розпорядження нею. Держання (володіння) могли за певних умов трансформуватися у право власності (при володінні нерухомим майном понад десять років і в інших випадках, передбачених законодавством). Володіння маєтком могло бути строковим, безстроковим (довічно) і таким, що укладене на невизначений строк, тобто «до волі і ласки» великого князя чи іншого впливового феодала. У право володіння чужим майном на підставі Литовських статутів входило право користування. Володілець маєтку

мав право ним користуватися, отримувати з нього прибутки, але без дозволу власника не мав права розпоряджатися[4, с. 482].

Проаналізувавши ст. 34 розділу III другого Литовського статуту можна стверджувати про можливість розпорядження володільцем чужим майном за наявності згоди: «Теж, хто віддати хотів, подарувати, записати або продати маєток, вислугу свою нам, Господарю, той не може того нікому перед жодним врядом записати, тільки прийшовши і поставивши перед нами, Господарем, і з відома нашого, і ми те забороняти не будемо»[6, с. 281].

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що правове оформлення та юридична техніка нормативно - правових документів у Литовсько-польську добу було на високу рівні і до сьогодні використовується у чинному законодавстві. Запозичення правових норм і стандартів з країн, законодавство котрих було більш розвиненим, у сумі дали комплексну кодифікацію у вираженні трьох Литовських статутів – правового базису на теренах українських земель у період XIV –XVIII. Інститутом котрий займав одне з найважливіших місць у цивільному праві, був інститут права власності. Правове регулювання цивільно-правових відносин у Великому князівстві Литовському та Речі Посполитій ґрунтувалося зокрема на правовому статусі суб'єктів цивільного права, який був неоднаковий для всіх соціальних категорій. Це у свою чергу зумовлювало певні відмінності у здатності володіти, користуватися та розпоряджатися майном різних верст населення. Та все ж, як систематизований та базовий інститут, інститут права власності у Литовсько-Польську добу увібрав в себе норми, котрі якнайкраще регулювали цивільно-правові відносини і задовольняли потреби населення.

Література:

1. Майкут Х.В. Розвиток інституту речових прав на українських землях за Литовськими статутами / Майкут Х.В. // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. - № 1. - С. 21-33.
2. Статути Великого князівства Литовського : У 3т. - Том 3. Статут Великого князівства Литовського 1588 року: У 2 кн. - Кн.2 / за ред. С. Ківалова, П. Музиченка, А. Панькова. - Одеса: Юридична література, 2004. – С. – 209, 93 – 94.
3. Юхо И.А. Правовое положение населения Белоруссии в XVI в. / И.А. Юхо. – Минск, 1978. – С.- 91-92.
4. Цивільне право України : [у 2-х кн.] / [за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – Кн. 1. –С.- 232.
5. Рубаник В.Є. Інститут права власності в Україні: проблеми зародження, становлення й розвитку в період до 1917 року : історико-правове дослідження / В.Є. Рубаник. – Харків, 2002. – С. – 93 -107.
6. Статути Великого князівства Литовського: [у 3-х т.] / за ред. С.Ківалова, П.Музиченка, А.Панькова. – Одеса: Юридична література, 2003. – Т. 2. Статут Великого князівства Литовського 1566 року – С. – 362.
7. Історія Української РСР [у 8 т.]. – К.: Наукова думка, 1979. – Т. 1., кн. 2. – С. - 89 – 90.
8. Цивільний кодекс України. – К.: Ін Юре, 2004. –С. 109.

ВПЛИВ ДОМАШНІХ ТВАРИН НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Людина приручила тварин з незапам'ятних часів! Вони і зараз залишаються нашими вірними друзями. Приносячи додому хом'ячка, щеня, кошеня ми часто не замислюємося над тим, як поява домашніх вихованців відіб'ється на нашому здоров'ї.

Можна багато розповідати про таких чотириногих "терапевтів", якими є кішки. Ці пухнасті створіння допомагають нам зняти нервову напругу, знизити кров'яний тиск, а муркотіння кішки порівнюють з ультразвуковою терапією. Відома здатність кішок "знімати" біль при артритах, остеохондрозі, спричиняти позитивний ефект при запальних захворюваннях внутрішніх органів. Муркаючи, вони створюють навколо себе позитивне енергетичне поле, яке допомагає людині впоратися з депресією, безсонням і навіть просто розслабитися після трудового дня.

Не можна обділити увагою й інших наших вірних друзів - собак. Люди, які утримують цих тварин, менш схильні до гіподинамії, оскільки є необхідність постійно вигулювати своїх вихованців. Власники собак рідше страждають від перепадів артеріального тиску, безсоння, мігрені. Собака може надати першу допомогу при опіках, подряпинах, невеликих ранах, поскільки у собачій слюні міститься *лізоцим* - природний антибіотик, що володіє ранозагоювальним і бактерицидним ефектами.

Спостерігаючи за плаваючими рибками, людина розслабляється і відновлює сили. У будинку, де є акваріум, завжди буде підтримуватися оптимальна вологість повітря, а це дуже корисно для здоров'я легень.

Будь-які з домашніх вихованців приносять у дім гармонію, покращують взаєморозуміння між членами сім'ї, роблять нас уважнішими та добрішими стосовно всього живого. Тому не варто боятися заводити вдома тварин, особливо якщо в сім'ї є дитина! Було встановлено, що там, де є домашні вихованці, діти менше хворіють на простудні захворювання, у них рідше виникають алергічні реакції. Поруч з чотириногими друзями малюки ростуть більш товарицькими, врівноваженими, менше вередують.

Однак при цьому завжди треба пам'ятати, що разом з радістю від спілкування домашніми тваринками можна отримати і певний негатив. Насамперед відзначимо, що тварина в будинку може стати джерелом небезпечної інфекції, і насамперед - це **гельмінтози**. Джерелом зараження гельмінтами може бути і здорова тварина, яке регулярно гуляє на вулиці. Личинки глистів потрапляють на шерсть собаки або кішки, а потім із брудними руками - до нас.

Ще одне неприємне захворювання, яке можна отримати від домашніх чотириногих "братів" - **лишай**. Його викликає грибкова інфекція, яка передається за безпосереднього контакту хворої тварини і людини.

Заразитися **токсоплазмозом** можна від кішки, собаки, крілика, хом'ячка і навіть пташки. Це захворювання дуже схоже з звичайною застудою.

Не менш небезпечним може стати і **орнітоз**. Його розносять птахи, і не тільки дикі, але й домашні. Орнітоз, як і токсоплазмоз, становить небезпеку для вагітних жінок, оскільки він може призвести до викидня.

Але, мабуть, самим грізним захворюванням, яким може заразитися людина від тварин - **сказ**. Він уражає нервову систему і може закінчитися смертю.

Існують і менш відомі, рідкісні, захворювання, які передаються від домашніх вихованців до людей, і про які багато хто і не чули.

Дерматомікоз. Дане захворювання викликають грибки, вражаючи шкіру і волосяний покрив - це може бути парша або стригучий лишай. Переносять паршу кішки, собаки, канарки, шури. У людей виникають рожеві або коричневі плями на голові, шиї. З метою профілактики необхідно уникати всякого контакту з хворою твариною і звертатися за консультацією до ветеринара.

Іерсиніоз. Захворювання викликається бактеріями, які належать до одного й того ж самого виду, що і чума. Захворювання уражає шлунково-кишковий тракт, викликає інтоксикацію організму, деколи з переходом у сепсис. При цьому спостерігається пропасниця, висока температура, біль у животі, рожеві висипання на шкірі, ураження суглобів.

З метою профілактики слід знищувати ушкоджені гризунами продукти, проводити теплову обробку продуктів і мити руки.

Феліноз. Перебіг даного захворювання відносно легкий, найчастіше страждають підлітки і діти. Зараження відбувається від котячих подряпин, але також може виникнути після подряпин або укусів собак, морських свинок. Захворювання проявляється у вигляді червонуватих плям на місці укусу або подряпини з наступним запаленням або нагноєнням. Нерідко запалюються і регіонарні лімфатичні залози. Для профілактики розвитку захворювання рани від укусів, подряпин необхідно негайно продезінфікувати (йодом, спиртом).

Сальмонельоз. Захворювання уражає шлунково-кишковий тракт, супроводжується інтоксикацією, лихоманкою. Джерелами є курячі яйця, зіпсована їжа, контакт з хворими морськими свинками, тхорами. Симптоми: температура аж до 41°C, біль у животі, слабкість, блювання. При виявленні у морських свинок, тхорів проносу, слід припинити контакт з ними, а за необхідності - користуватися рукавичками та ретельно мити руки.

Висновок. Спілкування з нашими домашніми улюбленцями це завжди джерело позитивних емоцій, а у частині випадків – і доведений медиками лікувальний ефект. Однак у ряді випадків наші домашні тварини за неналежного нагляду за ними можуть стати причиною ряду захворювань людини. А тому варто не забувати щепити своїх домашніх улюбленців, постійно стежити за їхнім станом та уникати небажаних контактів з безпритульними тваринами на вулиці.

ХРУСТАЛЬОВА Ю.

Факультет економіки та управління

Ст. групи УПЕП-12

Науковий керівник:

к. п. н., доцент Коваль О. Є.

МОДЕЛЬ МЕНЕДЖЕРА ХХІ СТОЛІТТЯ

Виникнення глобальних тенденцій, таких як революційні прориви в комп'ютерних технологіях, формування єдиного світового ринку тощо, корінним чином змінює природу організації і роботу менеджерів та висуває принципово нові вимоги до їх підготовки. Суспільство ХХІ ст. нерідко називають «цивілізацією знання», тому менеджмент-освіта стає вирішальним фактором забезпечення успішного соціально-економічного розвитку України. Адже, у час нестримного розвитку ринкових відносин, сучасних технологій, нових змін та масштабності інформації, успіх сучасних організацій повсякчас залежить від здатності керівників відповідати новим вимогам часу. Саме тому проблема розгляду моделі менеджера нашого століття є особливо актуальною, адже сьогодні ефективна діяльність компаній та їх результативність нерозривно пов'язана із особистістю керівника та його вмінням організувати людей.

Мета даного дослідження полягає у виявленні та аналізі найважливіших особливостей, якостей, моделей поведінки сучасного менеджера як стратегічного елементу успіху організації.

Загальновідомо, що класичні функції менеджера в умовах ринку полягали у тім, що для правильної, раціональної й ефективної організації праці, менеджер незалежно від організації, в якій він працює, повинен мати відповідні психологічні та професійні навички.

Різноманітні вимоги до фахової компетенції менеджерів умовно можна об'єднати в дві групи. Перша група вимог охоплює знання і вміння менеджерів, необхідні для виконання фахової роботи менеджера, або мистецтва управління (розуміння природи управлінської праці, здатність мислити масштабно, перспективно, вміння вирішувати нестандартні управлінські проблеми). Друга група вимог пов'язана із такими психологічними факторами як здатність працювати з людьми й управляти собою (оволодіння мистецтвом управління людськими ресурсами, налагодження зовнішніх зв'язків, здатність до самооцінки, уміння робити правильний вибір і безупинно підвищувати кваліфікацію).

Професія менеджера потребує також відповідних особистих якостей. Менеджеру необхідно мати: жагу знань, професіоналізм, новаторство і творчий підхід до роботи; завзятість, впевненість у собі і відданість справі; нестандартне мислення, винахідливість, ініціативність і здатність генерувати ідеї; психологічні здібності впливати на людей; комунікабельність і почуття успіху; емоційну врівноваженість і стійкість до стресу; відкритість, гнучкість і легке пристосування до змін, що відбуваються; ситуаційне лідерство й енергію особистості в корпоративних структурах; внутрішню потребу до саморозвитку і самоорганізації; енергійність і життєстійкість; потребу працювати в колективі і з колективом.

У сучасних умовах лояльним є виникнення нового «соціального типу» менеджера, якому притаманна вміло контрольована агресивність, гнучкість, холонокровність при великому напруженні, а головне – здатність оцінювати все в світі конкуренції і завжди прагнути бути переможцем. До сучасних менеджерів відносять осіб «з індивідуальним підходом», які допомагають підлеглим учитися на власному досвіді і які підтримують у співробітниках дух підприємництва і творчості. Такі керівники ставлять перед собою завдання дати людям можливість досить заробляти, отримувати задоволення від своєї праці, брати участь в управлінні підприємством, створювати умови для самостійного рішення проблем. У цій повазі до особистості людини виявляється вища суть гуманізму менеджменту.

На основі результатів анкетування, проведеного серед студентів 1 курсу факультету економіки та управління ТНЕУ, ми зробили висновки, що професійна модель менеджера XXI століття залежить від його здібностей. Так вважає 53% опитаних. Серед професійних якостей респонденти виділяють аналітичний склад розуму – 27%, здатність мислити логічно – 20%, організаторські здібності – 18%, комунікабельність – 24%, відповідальність – 11%. Більшість студентів оцінюють свої професійні якості на середній рівень, але виявляють бажання розвивати професійні якості особистості, аби досягнути більш високого рівня.

Варто відмітити, що кожному менеджеру важливо вміти розкривати свої внутрішні психологічні резерви. Для цього потрібно навчитися пізнавати себе й інших людей, виявляти темперамент, характер, спрямованість особистості, відношення діяльності і життя до цілей і життєвих ситуацій, очікуване емоційне поведіння в напружених ситуаціях і міжособистісних відносинах, ділові якості, стиль керівництва.

Таким чином, в узагальненому вигляді модель успішного менеджера XXI ст. складається з таких елементів: знання – стратегічне мислення – самооцінка – сприяння розвитку інших – комунікаційні здібності. Тому, сучасний керівник повинен вміти впливати на ефективність використання всіх природних і суспільних ресурсів,

здійснювати перспективне планування, яке враховує цілі суспільного розвитку, підвищувати культуру праці. Керівник повинен демонструвати самостійність в роботі та надавати достатню автономність підлеглим, створювати їм умови для успішного виконання службових обов'язків без втручання зверху. У керівника мають бути розвинені організаційні здібності, вміння згуртувати колектив, мобілізувавши його на виконання прийнятих рішень, досягнення поставлених цілей. Він повинен створювати спонукальні стимули для працівників, при яких у них виникає бажання працювати так, щоб сприяти досягненню цілей організації. Звідси випливає головний принцип менеджера: управляти – значить вести до успіху інших.

ХРУСТАЛЬОВА Ю.

Факультет економіки та управління

Ст. групи УПЕП-12

Науковий керівник:

д.м.н., професор Бакалюк О.Й.

АНТИБІОТИКИ: ЇХ КОРИСТЬ ТА ШКОДА ДЛЯ ЛЮДИНИ

Що таке антибіотики? Історія винаходу. Антибіотики – це ліки, що застосовують для профілактики та лікування інфекційних захворювань. «Анти» значить «проти», а «біотик» – «життя». Антибіотики вражають тільки певні форми життя - бактерії, що викликають захворювання. Але антибіотики самі створені на основі живих організмів - бактерій, різних з'єднань, більш великих рослин. Найважливіша річ, яку потрібно знати про антибіотики, - це те, що вони безсилі проти вірусів, вони борються тільки з бактеріями, деякими видами паразитів і грибкових інфекцій.

Перший природний антибіотик був відкритий в 1929 р. англійським бактеріологом А. Флемінгом. Услід за пеніциліном була відкрита серія інших антибіотиків, що утворюються грибами, бактеріями, актиноміцетами і іншими організмами.

Вплив антибіотиків на організм людини . Є цілий ряд захворювань, які в даний час можнавилікувати тільки з використанням антибіотиків. Це - інфекція легенів, хламідіоз, інфекційний ендокардит та багато інших. Без антибіотиків не обійтися і при пієлонефриті, ангіні, пневмонії, отиті, гаймориті, абсцесі, флегмоні, сепсисі.

Якщо ж при цих захворюваннях не лікуватися антибіотиками, можуть бути дуже серйозні ускладнення, наприклад, з гострої форми пневмонія і гайморит переходять у хронічні захворювання, ангіна трансформується в ревматизм або нефрит.

Побічні ефекти від антибіотиків. Якщо приймати антибіотики строго відповідно до вказівок лікаря, то ймовірність розвитку побічних ефектів знижується до мінімуму. Але все ж вона є. Антибіотики борються не тільки з тими бактеріями, які в даний момент спровокували інфекцію, - під удар потрапляють і ті, що, ніяк не проявляючи себе, живуть в організмі людини. Переважно тому у пацієнта можуть виникнути різні побічні ефекти.

1. Антибіотик-асоційована діарея. Якщо вона протікає важко, в стільці є кров, що все це супроводжується шлунковими спазмами, нудотою, необхідно звернутися до лікаря, який призначить лікування. Застосовувати препарати, які « нормалізують мікрофлору кишечника », немає необхідності, так як вони не мають доведеної ефективності.

2. Вагінальні дріжджові інфекції або кандидоз слизової оболонки порожнини рота. У нормі дріжджоподібних грибок *Candida Albicans* присутній у вагіні, ротової порожнини, шлунково - кишковому тракті, на шкірі і не викликає ніяких захворювань. Але через знищення бактерій і зниження конкуренції він може розростися.

3. Токсичний епідермальний некроліз. Це рідкісна, але серйозна алергічна реакція, вона проявляється у важких ураженнях шкіри і слизових.

4. Реакції в місці уколу (почервоніння, свербіж, припухлість), флебіт (запалення стінки вени).

Є 8 природніх антибіотиків, які замінюють аптечні ліки.

1. **Астрагал** — він є загальним тонізуючим засобом для тіла. Астрагал використовувався протягом тисяч років у китайській медичній практиці для зміцнення імунної системи і протидії фізичному, розумовому і емоційного стресу. Він може бути дуже ефективним при лікуванні застуди, захищаючи печінку і тримаючи віруси на відстані.

2. **Цибуля** — це відмінна їжа, її дегустація має як антибактеріальний, так і антисептичний ефект. Якби людина могла смоктати сиру цибулю, то вважається, що сталося б зцілення, так як компоненти цього овоча можуть висмоктувати хворобу прямо з тіла.

3. **Капуста** — має протимікробні властивості, які можуть вбити всі види хворобливих бактерій. Антибіотичні властивості капусти збільшуються під час її ферментації (квашення).

4. **Мед.** Вчені тільки недавно визначили один секретний інгредієнт в ньому, який робить його природним антибіотиком, оскільки він вбиває небажані бактерії. Це білок, що зветься дефенсин-1, який бджоли додають до меду, коли його виробляють. Він робить те, що звучить як перебільшення — робить вашу імунну систему повністю захищеною від хвороб.

5. **Кисломолочні продукти.** Засіявши ваш кишечник хорошими мікробами, які можна знайти практично у всіх ферментованих продуктах ви можете зберегти вашу імунну систему досконалою.

6. **Кориця.** Іноді її ще називають «смертельним» природним антибіотиком, кориця використовувалася в медицині протягом століть. Чиста, реально з Цейлону, кориця може навіть зупинити атаку E.Coli на самому початку. Це уперта бактерія, яка викликає багато захворювань. Експерти з державного університету в Канзас-Сіті виявили, що кориця не тільки виступає в якості природного антибіотика, в ній повно антиоксидантів, які допомагають їй стимулювати імунну систему у багатьох відношеннях.

7. **Шавлія.** Ця трава є прекрасним природним рішенням для хвороб верхніх дихальних шляхів. Вона також може допомогти з хворобами шлунка, зменшити лихоманку природним чином і допомогти при застуді та грипі.

8. **Чебрець.** І, листя чебрецю і масло — дуже ефективні природні антибіотики. Сполуки, що знаходиться в олії чебрецю, — тимол мають також антимікробні, протигрибкові і антипротозойні властивості.

Висновок. Як видно із вищеприписаного, антибіотики можуть бути і другом, і ворогом людини. Все залежить від ситуації.

ЧОРНОУС Г.

Факультет обліку та аудиту

Ст. групи РК-11

Науковий керівник:

к.пед.н. доцент Русинка І.І.

САМОРОЗВИТОК ЯК ТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Людина – істота, якій просто необхідно саморозвиватися. На якому б духовному та фізичному рівні ви не знаходилися, завжди залишається місце для удосконалення: ідеальних людей в природі не існує, тому лише постійна робота над собою. Здатність до саморозвитку — це здатність людини до придбання, оновлення та розвитку знань, вмінь, адаптації до змін в оточуючому середовищі. Все починається з пізнання себе, важливіше

спочатку розібратися, куди ти хочеш потрапити і навіщо, тоді твої цілі будуть досягатися легко, а сам процес досягнення буде викликати приємні емоції.

Важливою умовою, первинною сходинкою саморозвитку особистості є внутрішня потреба у його здійсненні та самопізнання себе, варто відмовитись від бажання втиснути людину у рамки абстрактного ідеалу. Самопізнання - це вивчення себе як частини природи, виявлення своїх біологічних особливостей і потреб, це розуміння себе як частини соціуму, це усвідомлення себе і як морального та духовного феномену. Важливо знати, зрозуміти задатки, нахили, здібності кожної особистості, щоб допомогти їй самовизначенню, самореалізації. Хибна думка про можливості людини спричиняє труднощі, страждання, непорозуміння. Кожен знає, якщо людина звикла до думки про власну незвичайну роль в майбутньому, їй не завжди просто адаптуватися до ролі, виконувати яку вона повинна насправді. До того ж необхідно врахувати, що особистість, яка формується, живе у постійно мінливому світі. Тому її розвиток є результатом складного переплетення траєкторій індивідуального психічного розвитку, суспільної діяльності, соціально-історичних особливостей часу і умов, за яких здійснюється життєвий шлях людини.

Саморозвиток особистості можна розглядати як інтеграцію соціального і особистісного, зовнішніх і внутрішніх чинників, мета взаємодії яких полягає у поступовому, вільному сходженні людини до ідеалу. Розглядаючи проблему саморозвитку особистості, акцентуємо увагу на наступних положеннях:

- саморозвиток особистості має діяльний характер: поза її власною активною діяльністю, бажанням і власним зусиллям в роботі над собою її особистісне формування неможливе;
- внутрішніми стимулами розвитку особистості є її потреби, мотиви, інтереси та установки;
- зовнішніми факторами саморозвитку особистості є впливи середовища та цілеспрямоване виховання;
- зовнішні умови впливають на розвиток особистості не безпосередньо, не прямо, а лише проходячи через її внутрішню сферу і породжуючи у неї відповідні потреби, що зумовлює несхожість, різноманітність і неповторність особистісного розвитку кожної людини, її індивідуальну, своєрідність;
- ідея саморозвитку особистості повинна стати провідною в практичній діяльності школи, вчителя.

Для того, щоб змінити своє життя на краще і стати більш впевненою, сильною, щасливою і багатою людиною – необхідно змінити свою поведінку, свої думки і переконання. Починати потрібно з усунення перешкод, які лежать на шляху.

Саморозвиток переважно є індивідуальним процесом, що розгортається у внутрішньому плані особистості. Водночас він є процесом об'єктивним, що здійснюється під впливом значущих інших. Створення раціональних педагогічних умов для особистісного саморозвитку неможливе без опори на його механізми. У цьому зв'язку важливу роль відіграє механізм самоприйняття, який є початковою ланкою самореалізації особистості.

Самоприйняття — безумовне позитивне ставлення суб'єкта до власних особистісних надбань незалежно від їх оцінки оточуючими людьми. Таке розуміння самоприйняття не заперечує факт функціонування негативних утворень і їх негативного емоційного оцінювання. У забезпеченні саморозвитку важливу роль відіграє механізм самопрогнозування, оскільки особистість повинна передбачати результати власної діяльності, поведінки і безпосередньо себе у нових морально-духовних координатах.

Самопрогнозування — механізм, за допомогою якого особистість визначає можливості свого розвитку, виокремлює вимоги, на які необхідно орієнтуватися. Зміст і спрямованість самопрогнозів особистості визначають: орієнтацію на свої вчинки, ситуації внутрішнього життя та середовище, яке оточує; спрямованість на передбачення власних діянь у конспекті динаміки зовнішньої ситуації; розгляд себе на різних часових етапах

особистісного онтогенезу. Результат саморозвитку особистості залежить від поєднання процесів самоприйняття і самопрогнозування.

Важливим чинником саморозвитку є також самовиховання. Самовиховання - процес, в якому взаємопов'язано проявляється весь духовний світ людини. У ньому взаємодіють моральність, інтелект, воля й емоції. Це максимальна усвідомленість себе, свого місця в навколишньому світі і своєї поведінки. Це вольове зусилля, яке регулює увесь спосіб життя; це стан, надзвичайно насичений емоціями, у якому людина чогось пристрасно прагне, чимось азартно захоплена. Дуже важливо на цьому етапі прийняти себе таким, який ви є сьогодні. Важливо побачити правду про себе, зрозуміти і прийняти її. Людина може самовдосконалюватися лише тоді, коли, спостерігаючи за собою, намагається сформулювати самооцінку. Самооцінка - формування певного ставлення до своїх позитивних рис та недоліків. Коли людина, усвідомлюючи свої позитивні риси, об'єктивно і рішуче, критично ставиться до своїх недоліків, на цій основі формує реальні життєві плани щодо культурного, морального, фізичного, інтелектуального - така позиція є найсприятливішою для самовдосконалення. Тільки після тотального прийняття себе з усіма перевагами, недоліками - може початися саморозвиток особистості. Так, прийняття і правда може виявитися неприємною, може щось не сподобатися в собі.

Процес саморозвитку пов'язаний з певними складнощами, котрі усвідомлено чи ні сприймаються особистістю як бар'єри саморозвитку.

Перший бар'єр - відсутність адекватної мотивації і цілей саморозвитку, людина починає "пливти за течією, самопобудова його особистості визначається випадковими подіями, їй складно визначитися в конкретній ситуації, ще складніше побудувати адекватні перспективи.

Наступна група бар'єрів пов'язана з нерозвиненими здібностями до самопізнання. Нечітке, розпливчате уявлення про себе, звуження сфер і областей функціонування власної Я-концепції призводить до того, що індивід ставить або нереальні, або неадекватні цілі саморозвитку. В підсумку така людина отримує результати, які не задовольняють, не дають можливості відчувати себе повноправним суб'єктом, автором свого життя.

Третя група бар'єрів обумовлена системою стереотипів і установок, що склалися. В якості бар'єрів саморозвитку можуть виступати й інші люди, які несвідомо або цілеспрямовано заважають саморозвитку окремої людини, внаслідок заздрості або небажання, щоб хтось був краще, досконаліше, вони створюють перепони навіть для близьких людей. В такому разі спрацьовують закони конкуренції, закони власного особистісного самоствердження.

Таким чином, індивідуальний розвиток - це процес всебічного удосконалення людини на протязі всього життя. Це придбання здатності управляти поточними подіями, боротьба з труднощами у конкурентному середовищі. Метою саморозвитку є прагнення особистості бути на крок вперед ніж люди які її оточують, або ж коли особа відчуває дискомфорт, почуває себе гіршою ніж інші. Саморозвиток є багатомірним процесом, який виявляє себе на всіх ступенях функціонування людини. Саморозвиток у своїй життєвій реалізації є нарощуванням міри безпосередності контакту з все більш надособистісними вартостями. Саморозвиток є її свідомим пошуком і творенням самого себе і свого буття у навколишньому світі.

ШАНДРУК І.

Факультет фінансів

Ст. групи ФМО – 12

Науковий керівник:

к. п. н., доцент Коваль О. Є.

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ВНЗ ДО ОВОЛОДІННЯ МАЙБУТНЬОЮ ПРОФЕСІЄЮ

*«Якщо людина не знає, до якого порту вона пливе,
жоден вітер не буде їй попутним»*

Сенека

Фінансистами раніше називали людей, які володіли значними сумами грошових коштів і були заможними. Сьогодні зміст цього слова зовсім інший: фінансист – це особа, яка розпоряджається фінансовими ресурсами підприємства, що зумовлює в сучасних умовах ведення бізнесу перетворення фінансиста в ключову фігуру в будь-якій галузі господарської діяльності. Важливість і необхідність цієї професії для суспільства є об'єктивною: фінанси – основа економіки будь-якої країни, і професійне управління фінансами приносить користь усьому суспільству в цілому.

Соціально-економічне становище в Україні вимагає висококваліфіковано-вихованих фахівців даного профілю. З огляду на зростання вимог працедавців до компетентності і професіоналізму фінансистів професійна підготовка таких фахівців має також постійно вдосконалюватись під час навчання у ВНЗ. Тому проблема формування психологічної готовності студентів до здійснення професійної діяльності на сьогоднішній день є досить актуальною.

Метою дослідження є теоретичний аналіз психолого-педагогічних даних з досліджуваної проблеми і на цій основі визначення професійно важливих якостей фінансиста-економіста як мети і результату формування психологічної готовності майбутніх фахівців економічного профілю до професійної діяльності.

Поняття психологічна готовність до діяльності було введено в психологічний обіг в 1976 році білоруськими дослідниками М. І. Дьяченко і Л. А. Кандиловичем. Досліджуючи різні аспекти психологічної готовності, вчені розглядають дане поняття як: інтегративну здібність – Б. Г. Ананьєв, С. Л. Рубінштейн, Г. О. Балл; якість особистості – К. К. Платонов, В. І. Ширінський; синтез властивостей особистості – В. А. Крутецький, С. М. Лібін; тимчасовий ситуативний стан – П. А. Рудик, ставлення – А. В. Веденов, особливий психічний стан – М. І. Дьяченко, Л. А. Кандилович, Н. Д. Левітов, О. О. Ухтомський, М. І. Виноградов, Б. Ф. Ломов, Є. П. Корабліна, настанову – С. Л. Рубінштейн, К. Г. Юнг, Д. М. Узнадзе. При всій множині підходів та різноманітності поглядів на явище психологічної готовності можна виділити низку характеристик, які є спільними для різних інтерпретацій досліджуваного явища – це системність при розгляді її складових, потенційність психологічного утворення та інтенційність (спрямованість на певний об'єкт).

Отже, психологічна готовність до професійної діяльності – це необхідна умова успішної й ефективної діяльності, зміст і структура якої визначається вимогами діяльності до психічних процесів, станів, досвіду і якостей особистості.

Принципові підходи до розуміння структури психологічної готовності в цілому закладено роботами М. І. Дьяченка і Л. А. Кандиловича, В. О. Моляко; психологічної готовності до управлінської діяльності – Л. М. Карамушкою; готовності до реалізації гуманних відносин з учнями, їх професійного самовизначення – О. В. Массановим, П. О. Шавиrom та ін.

За своєю структурою психологічна готовність є складним, багатоаспектним особистісним утворенням, яке включає такі функціонально зв'язані між собою та

взаємозумовлені компоненти, що у сукупності становлять професійно важливі якості особистості фахівця. В структурі психологічної готовності до професійної діяльності у сфері фінансів виділяють такі компоненти:

- мотиваційний (професійні установки, інтереси, прагнення). Його основою є професійна спрямованість, в якій виражається позитивне ставлення до професії, нахил та інтерес до неї, бажання вдосконалювати свою підготовку;

- пізнавально-орієнтаційний (знання й уявлення про особливості та умови професійної діяльності, її вимоги до особистості; ціннісно-професійні орієнтації, основою яких є професійна етика, професійні ідеали, погляди, принципи, переконання, готовність діяти відповідно до них);

- емоційно-вольовий (почуття, вольові процеси, що забезпечують успішний перебіг і результативність діяльності фахівця; емоційний тонус, емоційна сприйнятливність, цілеспрямованість, самовладання, наполегливість, ініціативність, рішучість, самостійність, самокритичність, самоконтроль);

- оцінюючий (самооцінка своєї професійної підготовки і відповідність процесу розв'язання професійних завдань оптимальним зразком).

На основі результатів анкетування, проведеного серед студентів ТНЕУ, нами було виявлено, що найбільше сприяє мотивації до навчання у студентів:

авторитет і майстерність викладача – 42 % опитаних; 34 % респондентів зазначили про власне бажання вчитися, здобути професію; на самостійну роботу вказали 13 % і на страх втратити стипендію, не скласти сесію вказали 11 % студентів. На те, що навчання у ТНЕУ сприяє зростанню інтересу до обраної спеціальності вказали 82 % опитаних. Навчання у ТНЕУ ніяк не впливає на розвиток інтересу до професійної діяльності – так вважають 18 % студентів. Відрадно, що у жодного з них не формується негативне ставлення до обраної професії під час навчання у виші. На запитання: «Які форми навчання найбільше сприяють професійному розвитку студентів?» респонденти відповіли наступним чином: інтерактивні лекційні та практичні заняття – 38 %; стажування – 29 %; самостійна робота – 6 %; індивідуальні консультації – 15 %; круглі столи, конференції, наукові семінари – 12%.

Для дослідження професійно важливих якостей особистості фахівця нами було застосовано експертне опитування. Опитуваним пропонувався готовий перелік якостей економіста, запозичений нами із літературних джерел. За результатами першого етапу експертного оцінювання, для фахівця економічного профілю професійно важливими були визначені: висока компетентність та професійна мобільність (31,2 %); підприємливість і діловитість (22,1 %); ініціативність та дисциплінованість (18,3 %); здатність до прийняття оптимальних рішень в екстремальних умовах (9,6 %); відповідальність (6,8 %).

З метою спрощення подальшої роботи та реалізації наступного завдання на другому етапі експертного оцінювання, було згруповано виділені якості за критерієм їх змістової спільності. При цьому ми не відкидаємо ймовірності для багатьох якостей бути віднесеними як до однієї групи, так і до іншої.

Таким чином ми отримали такі групи професійно важливих якостей:

- якості, що характеризують професійну спрямованість: високий рівень мотивації до професії, кваліфікованість, вихованість, професійний такт, самовладання, стриманість, терплячість, уважність, чуйність;

- комунікативні здібності: вміння встановлювати контакт, виразність мови, вміння управляти собою і процесом спілкування, здатність практично вирішувати задачі спілкування, комунікабельність, контактність, привітність, товариськість, почуття гумору;

- якості, що характеризують розвиток інтелекту фахівця: відкритість для засвоєння нових знань, високий рівень інтелекту на фоні позитивного фізичного і психічного стану, високий рівень загальної культури, компетентність, освіченість, різнобічність, швидка орієнтація у ситуації, винахідливість, нестандартність мислення, почуття новизни.

При оцінюванні власного рівня психологічної готовності до професійної діяльності студенти визначили наступні рівні:

Низький (1- 3 бали) – 14 %;

Середній (4 - 7 балів) – 67 %;

Високий (8 - 10 балів) – 19 %.

Виходячи із результатів експериментального дослідження, висновуємо, що нами виявлені групи професійно-важливих якостей особистості фінансиста – фахівця економічного профілю та рівні психологічної готовності до професійної діяльності. Розвиток цих якостей є інтегральною перспективною умовою формування психологічної готовності студентів-економістів до майбутньої професійної діяльності на високому рівні.

ШКЛЯРЕНКО Д.

Факультет комп'ютерних інформаційних технологій

група ІІЗм-51

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Гончар Л.І.

ОБГРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ OLAP В СППР ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ .NET

За невеликий проміжок часу розвитку баз даних, електронного обліку і онлайн систем, самих даних накопичилося дуже багато. Тепер інтерес також представляє повноцінний аналіз архівів, а також і спроба прогнозування ситуацій для подібних моделей у майбутньому. При цьому обсяг інформації, яку необхідно враховувати для формування оптимальних обґрунтованих рішень, неухильно зростає.

В більшості випадків СППР розробляються під потреби певних компаній. Не кожна компанія може дозволити собі розробку власної СППР, а розробники створюючи нові підходи для аналізу даних та підтримки рішень орієнтуються на великі організації, які мають багато інформації, що потребує обробки.

Такі підходи важко застосовувати для невеликих компаній, а отже актуальними залишаються задачі з вдосконалення підходів до розробки СППР.

Метою даної наукової роботи є створення системи підтримки прийняття рішень для задач управління підприємством на основі технології .NET з використанням багатовимірної моделі даних (OLAP технології) для невеликих підприємств.

Окремі аспекти досліджуваної проблеми достатньо детально висвітлені в сучасній літературі. Зокрема, система підтримки прийняття рішень (СППР) визначається як комп'ютеризована система, що взаємодіє з іншими системами і призначена для допомоги менеджерам у процесі прийняття рішень.

СППР включають у свій склад набір універсальних елементів, які утворюють базову модель: підсистему інтерфейсу користувача, підсистему управління базою даних та підсистему управління базою моделей.

Найвдалішою формою подання даних, що надає можливість багатовимірної їх параметризації, є багатовимірною моделлю. Базовані на сервері системи інтерактивного аналітичного оброблення на основі багатовимірних моделей мають назву «MOLAP-системи» (Multidimensional OLAP). В основі OLAP лежить поняття гіперкуба, або багатомірного куба даних, в осередках якого зберігаються аналізовані (числові) дані, наприклад обсяги продажів.

Багатомірність (Multidimensional) – основна, найбільш істотна характеристика OLAP. Система повинна забезпечити багатомірне концептуальне представлення даних,

включаючи повну підтримку для ієрархій і множинних ієрархій, оскільки це безперечно найбільш логічний спосіб аналізувати бізнес і організації.

Ціллю роботи було розробити СППР із застосуванням OLAP для малих чи невеликих компаній. Для таких цілей найкраще підходить MOLAP, оскільки він передбачає, що:

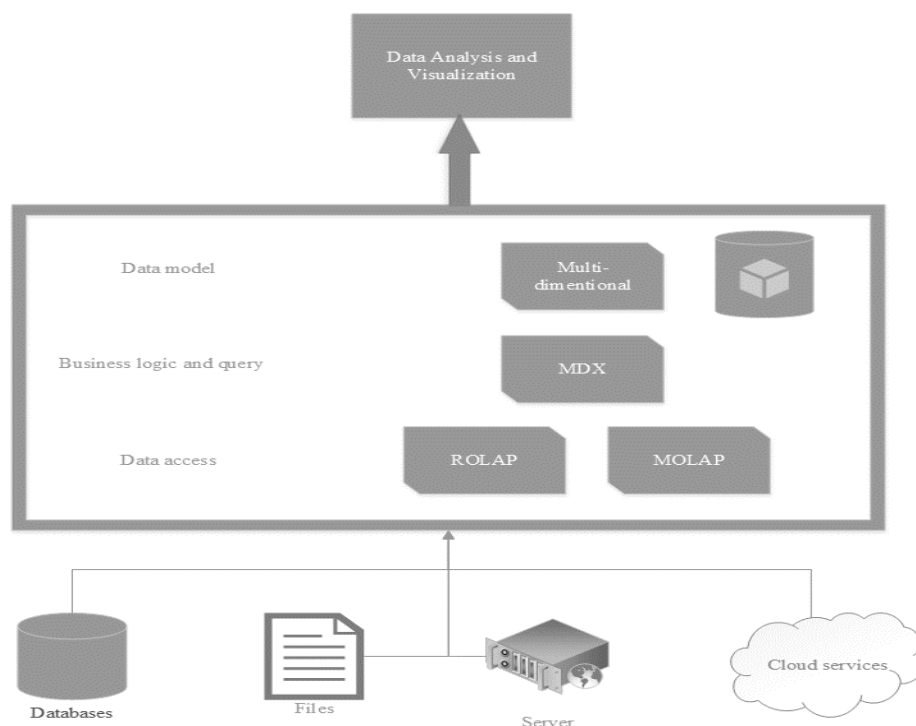
- об'єм вхідних даних для аналізу не надто великий, тобто рівень агрегації даних достатньо високий
- набір інформаційних вимірів стабільний.
- час відгуку системи на непередбачувані запити є критичним параметром

Після проведеного аналізу систем керування базами даних («Essbase» Arbor Software, Oracle Express), які б надавали можливість роботи з багатовимірною моделлю даних, було вирішено використовувати SQL Server разом з MS «Analysis Services» через легкість у налаштуванні та високому рівні сумісності та інтеграції з .NET додатками та сервісами.

Для роботи системи потрібно створити DataWarehouse, який буде містити дані, що потрібно опрацювати. Він буде мати структуру «зірка», оскільки така структура відповідає правилу, що центральна таблиця є фактом, а зв'язані з нею інші є вимірами в майбутньому OLAP кубі.

Після створення DataWarehouse створюється OLAP куб. OLAP куб будується в системі MS Analysis Services. Він будується заздалегідь для того, щоб отримати перевагу у доступі до даних, яка стає $O(1)$, в силу того, що доступ відбувається прямо до даних згідно конкретних характеристик запиту.

Отримавши даний куб, використовуючи мову запитів MDX ми можемо діставати з нього дані, на основі яких створювати графіки, таблиці або іншим чином обробляти та відображати їх.

Рисунок 1 - Архітектура додатку

В загальному структура системи буде мати вигляд представлений на рисунку 1. При використанні такої архітектури ми досягнем гнучкості та легкої масштабованості, особливо для невеликих підприємств.

Таким чином, досліджені та обґрунтовані переваги сучасних OLAP-технологій із проведенням багатовимірного аналізу даних, розроблено програмний комплекс, що включає в себе побудову OLAP куба для аналізу даних, дозволяє значно підвищити ефективність прийняття рішень керівництвом підприємств.

TSOKALO V.

*Ukrainisch-Deutsches Wirtschaftsfakultät-programm
gruppe MENMF-21*

Wissenschaftlicher Betreuer in Wirtschaft:

Dr. O. S. Prusskiy

Sprachlicher Betreuer:

Dr. A. H. Tsyapa

MODERNE TENDENZEN DER AUSLÄNDISCHEN INVESTITIONEN IN DER UKRAINE

Heimische Wirtschaft bedarf besonders heutzutage in hohem Masse notwendiger Finanzmittel. In unserem Beitrag versuchen wir ausländische Kapitalbeteiligungen als wichtigen Bestandteil in der Wirtschaftsentfaltung der Ukraine zu betrachten mit dem Schwerpunkt relevanter Faktoren zur Förderung dieser Prozesse seitens ausländischer Investoren, und es möglichst detailliert zu analysieren.

Somit sind die Kapitalbeteiligungen von ausländischen Investoren als eine der wichtigsten Quellen zur Steigerung des Kapitalstocks zu nennen. Diese Prozesse sind aber in der Ukraine verlangsamt, was die Suche nach deren wirksamen Lösungswegen benötigt.

Es ist zu unterstreichen, dass als Direktinvestitionen Finanzbeziehungen mit in- und ausländischen Unternehmen gelten, an denen der Investor 10% oder mehr der Anteile oder Stimmrechte hält, einschließlich Zweigniederlassungen und Betriebsstätten. Warum werden Direktinvestitionen im Ausland getätigt? Es gibt eine Reihe von Faktoren dafür, beispielsweise vorteilhafte Produktionsbedingungen im Ausland, Zugang zu Rohstoffen, Erleichterung des Marktzutritts und niedrigere Besteuerung im Ausland sowie geringere reale Wechselkursrisiken. Darunter wird also ein günstiges Investitionsklima gemeint, vor allem staatlicherseits.

Bei der Untersuchung der Tendenzen in den letzten Jahren kann man behaupten, dass der Umfang von beteiligten ausländischen Investitionen in der Ukraine unbedeutend bleibt.

Im Jahr 2013 haben die ausländischen Investoren 5,677 Milliarden Dollar USA Direktinvestitionen investiert, der Gesamtumfang betrug zum Ende 2013 58,157 Milliarden Dollar USA.

Der Umfang von ausländischen Direktinvestitionen in der Ukraine pro Kopf bleibt ziemlich niedrig – ca. 1200 Dol. USA während es in Tschechien 7418 Dol. USA, Bulgarien – 6226 Dol. USA, Kasachstan – 3706 Dol. USA, Polen – 3155 Dol. USA, Rumänien – 2350 Dol. USA sind.

In der Struktur ausländischer Kapitalbeteiligungen bleibt die EU der Hauptinvestor in die Wirtschaft der Ukraine. Im Jahr 2012 sind aus den EU-Staaten 42979,3 Mio. Dol. USA investiert worden, das beträgt 78,9% der Gesamtmenge des Aktienkapitals; aus den GUS-Staaten – 4269,0 Mio. Dol. USA (7,8%), aus den übrigen Staaten der Welt – 7214,1 Mil. Dol. USA (13,3%).

Die Hauptströme der Auslandsinvestitionen kamen im Jahr 2012 aus den folgenden Ländern: Zypern – 17,3 Milliarden Dol. USA, Deutschland – 6,3 Milliarden Dol. USA, Niederlande – 5,1 Milliarden Dol. USA, Russische Föderation – 3,8 Milliarden Dol. USA, Österreich – 3,4 Milliarden Dol. USA, Großbritannien – 2,6 Milliarden Dol. USA, Virginische Inseln – 1,9 Milliarden Dol. USA, Frankreich – 1,8 Milliarden Dol. USA, Schweden – 1,6 Mio. Dol. USA und der Schweiz – 1,1 Mio. Dol. USA.

Allerdings hat der Prozess der Gewinnung des ausländischen Kapitals in die Wirtschaft der Ukraine sowohl Vorteile als auch Nachteile.

Die Vorteile ausländischer Investitionen in der Ukraine:

- Unterstützung des wissenschaftlichen und technologischen Potenzials der Ukraine;
- Förderung der ukrainischen Waren und Technologien auf ausländischen Märkten;
- Verringerung der Abhängigkeit von Importen;
- Unterstützung bei der Ausweitung und Diversifizierung des Exportpotenzials;
- Verwendung von Fremdorganisations- und Führungserfahrung;
- Schaffung von Arbeitsplätzen und die Modernisierung der Produktionsanlagen.

Die Nachteile von Beteiligung der Auslandsinvestitionen:

- Beseitigung der heimischen Produzenten und Lieferanten aus dem Markt
- Übertragung der Gewinne zugunsten der ausländischen Investoren;
- heftige Ausbeutung der lokalen natürlichen Ressourcen;
- Erhöhung der Abhängigkeit des Landes von ausländischem Kapital;
- Lieferung der Ressourcen geringer Qualität;
- Anpassung der Wirtschaftsstruktur an die Interessen der Anleger.

Allerdings wird die ukrainische Wirtschaft nicht in der Lage sein, den Wohlstand der Bürger zu gewährleisten, wenn sie außerhalb des weltweiten Konkurrenzmilieus, ausgeschlossen aus den globalisierten Wirtschaftsbeziehungen bleibt. Dazu muss aber hinzugefügt werden, dass durch Direktinvestitionen Eigentumsrechte ins Ausland übertragen werden. Werden Verfügungsrechte durch ein instabiles Rechtssystem eingeschränkt, so können sich marktwirtschaftliche Aktivitäten nicht im gewünschten Umfang entfalten. In Transformations- und Entwicklungsländern sind Direktinvestitionen besonderen ökonomischen und politischen Risiken ausgesetzt. Gerade diese Staaten sind jedoch auf Kapital und Technologietransfer angewiesen. Wie ausländische Ökonomen behaupten, ein Weg dieses Problem zu lösen, besteht in der Gründung eines (Public – Private) Joint Venture. Dies kann als Instrument zur Risikoteilung genutzt werden, um Direktinvestitionen und Technologietransfer zu fördern. Was aber die Ukraine anbetrifft, so ist es empfehlenswert, in dieser Richtung vor allem zwischenstaatliche Abkommen zu treffen, zwecks der Förderung und des Schutzes der ausländischen Kapitalbeteiligungen und der Vermeidung der Doppelbesteuerung. Außerdem sollte man notwendige Informationen über Normativakte im Bereich der Investitionstätigkeit austauschen, gesetzgebende Basis bilden sowie entsprechende Bedingungen für effektive unternehmerische Tätigkeit schaffen. Obgleich in diesem Bereich viel untersucht wurde, ist dieses Problem trotzdem weiter zu behandeln sowie auszuwerten, insbesondere im praktischen Aspekt.

ALBERT CUDJOE

Faculty of International Business and Management

Group AMET-11

Mentor:

Ph.D. in Economics, Assos. Prof. of Economics Department

Dluhopolskyi O.V.

PRESS FREEDOM AND THE ECONOMY

According to the Reporters without Borders, countries are comparatively studied. Countries ranked at the top are Finland, Netherlands, Norway, Luxembourg and Andorra. The least ranked are Eritrea, North Korea, Turkmenistan, Syria and Somalia. There is an existence of media law protecting the media to access sources of information and to work without outside pressure and organizations which includes The Committee to Protect Journalists, International Federation of Journalists aiming to protect and strengthen the rights and freedoms of press.

Nevertheless, there exist petrifying reports on the kidnapping and massacring of the innocents. Ages of time have seen Journalists been physically attacked and threatened. Some are even killed, imprisoned and kidnapped with most of the assassins been on the side of impunity. What I ask myself is that, where they writing and publishing the truth that will promote the economy or they were influencing the people to make wrong decisions and conjure adverse mental images of the economy and its holders of power.

Nonetheless the Press plays a major role inasmuch as they serve as the main medium of mass communication. Apart from its informative role, it helps in unveiling the fragility of the democratic system bringing out how these can be resolved. The development and sustainability of an economy much depends on the link between the public and the Parliament and this is inherently done by the Press. The Press can dispense this obligation efficiently and effectively only if it enjoys, "Freedom of the Press". This is because Freedom of the press is not an end in itself but a means of achieving a free society. Without free press democracy cannot function as anticipated. A free press is also there to keep a check on the people in power.

However, the adage "a lie will go round the world while truth is pulling its boots on", the media tends to forget what they stand for instead with such enormous of freedom call people scum, evil, sick, inhuman, without substantial proof and not realizing these sorts of words published will practically defame and tarnish the names and images of citizens and their government. Raising the aspirations of young men, should be about exemplariness and praising ones achievements not talking them down and these are the things the press are not willing to let go and as such, these stories ruin the young ones cognitions. Political and social affiliation also brings scandals, lies and prejudices on the part of the press with the truth being hidden which negates stability. More worrying, is the fact that the negative media image incites people to fight for no apparent reason which has an influence on social cohesion and the economy at large.

From all the roller coaster "A free press can, of course, be good or bad, but, most certainly without freedom, the press will never be anything but bad".

When there is silence democracy shatters and for that the happiness of citizens of every country is to see their economy grow and maintain a sustainable pace in their development and most falls in the hands of the press. This critically means for a better economy and the world as whole there must be sheer uncompromising law protecting the press from being associated with organizations that look out for their own gain. If all these are able to be restricted and the press working independently they will help in increasing political transparency and educating the citizens enabling them to make decisive decisions. They will also provide information to and gives citizens an outlet through which they can voice opinions and ideas. When there is commitment to free press, it serves an investment in the long-term progress of any society. The press must also go into oath to publish only the truth; nothing more or less. I affirm this because our liberty as citizens depends on the freedom of the press.

AWUAH KUSI BLESSING

*Faculty of International Business and Management
group AMET-11*

MENTOR:

*Ph.D. in Economics, Assos. Prof. of Economics Department
Dluhopolskyi O.V.*

ECONOMIC GROWTH AND IMPACT OF SUPPLY SHOCKS IN AFRICA

Economic growth is the increase in the market value of goods and services produced in an economy overtime. It is conventionally measured as percent rate of gross domestic product (RGDP). An increase in per capita is intensive growth whereas GDP growth that is caused by

increase in population or territory is called extensive growth. In economics, economic growth theory refers to growth potential output that is production at full employment. Let's see what supply shocks means as well.

Supply Shock is an event that suddenly changes the price a commodity or service. Supply shock maybe caused by a sudden increase or decrease in supply of a particular good. The sudden changes affect equilibrium. There are two types of supply shocks known as positive and negative supply shocks.

Positive supply shock is a sudden increase in supply. When positive supply shock happens prices gets lower which shift the aggregate supply to the right. Advance in technology is a major factor which could cause supply shock, the next type is the negative supply shock which is a sudden decrease, when this happens prices will rise and the shift of aggregate supply curve to left. Negative supply shock can also cause stagflation.

Trade growth in Africa in the 21st century has driven much growth. China and India are important trade partners in Africa with 12.5% of Africa's exports to China and 4% are to India which also accounts for 5% of China and 8% of India import. Economic sectors in Africa include: agriculture, energy, infrastructure, mining and drilling, manufacturing, investment and banking. Once again reminding ourselves again on economic growth is the increase in RGDP thus there is an increase in national output and national income.

Causes of economic growth:

- Increase of AD. Aggregate demand is the total demand for final goods and services in the economy at a given time and price level. Aggregate demand affect supply shock in Africa through some of the following reasons: literacy, changes in taste, personal disposable income, nature of commodity and last but not least population.

- Increase of AS. Aggregate supply is the total supply of goods and services that firms in a national economy plan on selling during a specific period of time. It also causes an impact on supply shocks through some of the following reasons: conditions of production, expectations, price of suppliers, government policies, good's own price.